

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETME
MOTİVASYONLARI İLE SORGULAMA
BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Burçin PALA

İstanbul
Ağustos - 2023

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETME MOTİVASYONLARI
İLE SORGULAMA BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Burçin PALA

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Kamil Arif KIRKIÇ

İstanbul
Ağustos - 2023

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Doç. Dr. Kamil Arif KIRKIÇ (Islak İmza)

Üye Doç Dr. Esra TÖRE (Islak İmza)

Üye Doç. Dr. Gülten Feryal GÜNDÜZ (Islak İmza)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Islak İmza

Doç. Dr. Erhan İÇENER
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “Sınıf Öğretmenlerinin Öğretme Motivasyonları ile Sorgulama Becerilerinin İncelenmesi” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Islak İmza

Burçin PALA

ÖN SÖZ

Araştırmamdaki her aşamada bana rehberlik eden, zorluklarla karşılaştığımda destek olan ve motivasyon sağlayan değerli tez danışmanım Doç. Dr. Kamil Arif KIRKIÇ'a teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca beni destekleyen sevgili babam Ali ŞAFAK, annem Meral ŞAFAK, kardeşim Buse ŞAFAK, eşim Anıl PALA ve oğlum Kıvanç PALA'ya çok teşekkür ederim.

Burçin PALA
İstanbul-2023

ÖZET
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETME MOTİVASYONLARI
İLE SORGULAMA BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

Burçin PALA

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Kamil Arif KIRKIÇ

Ağustos, 2023 -119 Sayfa

Çalışmanın amacı sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonları düzeyleri ile sorgulama becerileri düzeylerinin ve bunları etkileyen faktörlerin incelenmesidir. Bu araştırmada karma araştırma modellerinden sıralı karma desen kullanılmıştır. Nicel yöntem ilişkisel tarama, nitel yöntem durum çalışmasıdır. Araştırmanın nicel örnekleme 2022- 2023 eğitim öğretim yılında Küçükçekmece’de çalışan 412sınıf öğretmeni, nitel çalışma grubu ise 8 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Nicel verilerin toplanmasında; Kişisel Bilgi Formu, Evin Gencel ve Güzel Candan tarafından uyarlanan “Öğretme Motivasyonu Ölçeği (ÖMÖ)” ile Erdoğan ve Kırkıç tarafından uyarlanan “Öğretmen Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği(ÖZSA)” kullanılmıştır. Nicel veriler; t- testi, pearson korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon ile analiz edilmiştir. Nitel veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Nitel veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ve içsel motivasyonunun kısmen yüksek, dışsal motivasyonunun kısmen düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin sorgulama becerileri alt boyutlarından derin anlayışa değer vermenin kısmen yüksek, karar verme ve belirsizliği hoş görmenin kısmen yüksek, farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sormanın yüksek olduğu tespit edilmiştir. Nitel bulgularda dört temaya ulaşılmıştır. Bu temaların altında dokuz kategoride kodlar toplanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonunun, öğretmen dışından kaynaklı faktörlerden daha çok etkilendiği belirlenmiştir. Mesleki gelişim çalışmalarına katılmanın; mesleki gelişimi sağlama, öğrenciye dolaylı katkısı,

teknoloji ve materyali iyi kullanma, değişen bilgiyi takip etme ve kişisel gelişime katkısı açısından öğretim motivasyonunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerin zihinsel sorgulama becerilerini aldıkları eğitimin, bulundukları ortamın, yetiştiğı aile ortamının etkilediğı belirlenmiştir. Öğretmenin öğretim motivasyonu yüksekse, zihinsel sorgulama becerilerinin de yüksek olacağı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Motivasyonu, Sorgulama Becerileri, Sınıf Öğretmenleri

ABSTRACT
AN INVESTIGATION OF CLASSROOM TEACHERS'
TEACHING MOTIVATION AND INQUIRY SKILLS

Burçin PALA

Master, Educational Administration

Thesis Supervisor: Assistant Prof. Kamil Arif KIRKIÇ

August, 2023 -119 Pages

The aim of the study is to examine primary school teachers' levels of teaching motivation and inquiry skills and the factors affecting them. In this study, sequential mixed design, one of the mixed research models, was used. The quantitative method is correlational survey and the qualitative method is case study. The quantitative sample of the research consists of 412 classroom teachers working in Küçükçekmece in the 2022-2023 academic year, and the qualitative study group consists of 8 classroom teachers. In the collection of quantitative data; Personal Information Form, "Teaching Motivation Scale" adapted by Evin Gencel and Güzel Candan, and "Teacher Mental Inquiry Habits Scale (T-IHMS)" adapted by Erdoğan and Kırkıç were used. Quantitative data; Analyzed by t-test, pearson correlation and multiple linear regression. Qualitative data were obtained with a semi-structured interview form. Qualitative data were analyzed by content analysis method.

According to the results obtained in the research, it was concluded that classroom teachers' teaching motivation and intrinsic motivation were partially high and their extrinsic motivation partially low. It has been determined that the questioning skills of the classroom teachers are partly high to value deep understanding, partly to make decisions and to tolerate uncertainty, to take different perspectives and systematically ask more focused questions. Four themes were reached in the qualitative findings. Codes were collected in nine categories under these themes. It has been determined that classroom teachers' teaching motivation is more affected by factors originating from outside the teacher. Participating in professional development work; It has been concluded that it increases the motivation to teach in terms of professional

development, contribution to the student, good use of technology and material, following the changing information and personal development. It has been determined that the education, the environment in which the classroom teachers receive their mental inquiry skills, and the family environment in which they grow up affect them. It has been determined that if the teacher's motivation to teach is high, their mental questioning skills will also be high.

Keywords:Teaching Motivation, Inquiry Skills, Classroom Teachers

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLOLAR LİSTESİ.....	xi
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1.Problem	1
1.2. Amaç	3
1.2.1. Nicel Alt Problemler	4
1.2.2. Nitel Alt Problemler	4
1.3.Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar	6
1.5. Sınırlılıklar	6
1.6. Tanımlar	6

İKİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETME MOTİVASYONU VE SORGULAMA BECERİLERİ.....	7
2.1.Motivasyon ve Motivasyon Kavramı.....	7
2.2.Motivasyon Kuramları	9
2.3.Öğretme Motivasyonu.....	11
2.4. Öğretme Motivasyonu Etkileyen Etmenler.....	12
2.5.Yapılandırmacı Yaklaşım.....	13
2.5.1. Sorgulama Becerisi	15
2.5.1.1. Öğretmenlerin Sorgulama Becerisi	17

2.6. Öğretme Motivasyonu ve Öğretmenlerin Zihinsel Sorgulama Becerileri İle İlgili Araştırmalar.....	18
2.6.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	18
2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	21
3.1.Araştırmanın Modeli	21
3.1.1. Nicel Araştırma Boyutu	22
3.1.1.1. Evren ve Örneklem	22
3.1.1.2. Nicel Veri Toplama Araçları.....	23
3.1.1.3. Nicel Verilerin Toplanması.....	25
3.1.1.4. Nicel Verilerin Çözümlemesi.....	25
3.1.2. Nitel Araştırma Boyutu	29
3.1.2.1. Çalışma Grubu	29
3.1.2.2. Nitel Veri Toplama Araçları	30
3.1.2.3. Nitel Verilerin Toplanması	31
3.1.2.4. Nitel Verilerin Çözümlemesi	31

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI	33
4.1. Nicel Bulgular ve Yorumu	33
4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	33
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	34
4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	34
4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	36
4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	38
4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular	41
4.2. Nitel Bulgular ve Yorumu.....	43
4.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	46
4.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	60
4.2.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	67
4.2.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	73

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME 78

5.1. Sonuç ve Tartışma..... 78

5.1.1. Araştırmanın Nicel Bulgularına İlişkin Sonuçlar..... 78

5.1.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma 78

5.1.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma..... 79

5.1.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma..... 80

5.1.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma 81

5.1.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma 81

5.1.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma 82

5.1.2. Araştırmanın Nitel Bulgularına İlişkin Sonuçlar 83

5.1.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma 83

5.1.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma..... 84

5.1.2.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma..... 85

5.1.2.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma 86

5.1.3. Araştırmanın Karma Bulgularına İlişkin Sonuçlar 87

5.2. Öneriler 88

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler..... 88

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler..... 88

KAYNAKÇA 90

EKLER..... 101

ÖZGEÇMİŞ..... 107

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	23
Tablo 3.2: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Ortalamaları	23
Tablo 3.3: Öğretme Motivasyonu Ölçeği Puan Değerlendirmesi	25
Tablo 3.4: Öğretmen Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği Puan Değerlendirmesi	27
Tablo 3.5: Öğretme Motivasyonu Ölçeği Basıklık ve Çarpıklık Değerleri	28
Tablo 3.6: Öğretmenlerin Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği Basıklık ve Çarpıklık Değerleri.....	28
Tablo 3.7: Örneklem Olan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Bilgileri.....	30
Tablo 4.1: Sınıf Öğretmenlerinin Öğretme Motivasyonu Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular	33
Tablo 4.2: Sınıf Öğretmenlerinin Sorgulama Becerileri Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular	34
Tablo 4.3: Öğretmenlerin Öğretme Motivasyonu Ölçeğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları	35
Tablo 4.4: Öğretmenlerin Öğretme Motivasyonu Ölçeğinin Medeni Durum Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları.....	36
Tablo 4.5: Öğretmenlerin Sorgulama Becerileri Ölçeğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları	37
Tablo 4.6: Öğretmenlerin Sorgulama Becerileri Ölçeğinin Medeni Durum Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları	37
Tablo 4.7: Öğretmenlerin Öğretme Motivasyonu ile Sorgulama Becerileri Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları	38
Tablo 4.8: DADVSBM Bağımlı Değişkenine Göre Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerinin Öğretme Motivasyonları ve Sorgulama Becerilerini Yordama Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	41
Tablo 4.9: KVBHGSBM Bağımlı Değişkenine Göre Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerinin Öğretme Motivasyonları ve Sorgulama Becerilerini Yordama Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	42
Tablo 4.10: FBESOSSBM Bağımlı Değişkenine Göre Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerinin Öğretme Motivasyonları ve Sorgulama Becerilerini Yordama Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	42
Tablo 4.11: Sınıf Öğretmenlerinin Öğretme Motivasyonunu Nelerin Etkilediğine Yönelik Görüşleri.....	46

Tablo 4.12: Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Çalışmasına Katılmasının Öğretme Motivasyonunu Nasıl Değiştirdiğine Yönelik Görüşleri	60
Tablo 4.13: Sınıf Öğretmenlerinin Zihinsel Sorgulama Becerilerini Nelerin Etkilediğine Yönelik Görüşleri.....	67
Tablo 4.14: Sınıf Öğretmenlerinin Yüksek Öğretme Motivasyonuna Sahip Olmasıyla Zihinsel Sorgulama Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Görüşleri	73

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 4.1: Alan yazın incelemesi ve araştırma sırasında katılımcılardan elde edilen temalar.....	44
Grafik 4.2: Alan yazın incelemesi ve araştırma sırasındakatılımcılardan elde edilen tema ve alt temalar	45

KISALTMALAR

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
SPSS	: Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi
Akt	: Aktaran
Çev	: Çeviren
Ed	: Editör
sf	: Sayfa
vd	: Ve Diğerleri
ÖMÖ	: Öğretme Motivasyonu Ölçeği
ÖZSA	: Öğretmen Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği
K	: Katılımcı
ÖM	: Öğretme Motivasyonu
ZSB	: Zihinsel Sorgulama Becerisi
İM	: İçsel Motivasyon
DM	: Dışsal Motivasyon
DADV	: Derin Anlayışa Değer Verme
KVBHG	: Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme
FBESOS	: Farklı Bakış Açıları Edinme ve SistematiK Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlar, sınırlılıklar, tanımlar ve araştırmanın önemi bölümlerine yer verilmiştir.

1.1.Problem

Öğretmenlerden öğrencilerinin nitelikli öğrenmeleri için rehberlik yapmaları beklenir. Öğretmenin anlayışlı olması, öğrencilerine eşit davranması, kendini sürekli geliştirebilmesi, alan bilgisinin yeterli olması, iletişim ve sınıf yönetiminde iyi olması öğrenmeyi etkilemektedir (Taşkaya, 2012: 283). Motivasyonu sağlanmış ve sorgulama becerisi olan öğrenci ve öğretmenler de eğitimde istenen nitelikli öğrenmenin sağlanabilmesinde önemli olan etkenlerdendir. Motivasyon, bireyleri belli amaçlar doğrultusunda harekete geçiren güçtür. Bu güç doğru şekilde kullanıldığı takdirde hedeflere ulaşılmasını sağlamaktadır (Ayık ve Ataş, 2014: 26).

Motivasyon öz belirleme kuramına göre “*doğuştan gelen ve bireyin kişilik gelişimini destekleyen bir güç*” olarak açıklanmaktadır (Kara, 2008: 6). Motivasyon, insanları davranışa katılmaya motive eden, davranışa yön veren ve şiddeti, enerji seviyelerini ve eylemlerin bağlantılılığını sağlayan çeşitli iç ve dış nedenlerin çalışma mekanizmalarını içerir (Akbaba, 2006: 347). İnsan davranışlarında motivasyonun çok önemli bir yeri vardır. Bireyin bir davranış için istekli hale gelmesinde motivasyonun etkisi bulunmaktadır. Motivasyon öğrenme-öğretme sürecini etkileyen faktörlerden biridir. Öncü’nün (2012:161) araştırmasına göre, motivasyon ve performans arasında güçlü bir pozitif ilişki bulunmaktadır.

Motivasyon, bireysel hedeflere ulaşılmasında etkilidir. Bu nedenle, motivasyon eğitim alanında çok önemlidir. Eğitimin niteliğini etkileyen pek çok etmen vardır. Bu etmenlerin başında öğretmen özellikleri bulunmaktadır. Evin Gencel ve Güzel Candan’a (2015: 74) göre öğretmenlerin öğretme motivasyonları, onların öğretme yetenekleri kadar önemli görülmektedir.

Öğretmenin performansı eğitimin verimli olmasında önemli bir role sahiptir. Bunun için de öğretmenler öğretme motivasyonuna sahip olmalıdır. En basit tanımıyla öğretme motivasyonu, etkili bir şekilde öğretmeye istekli olmaktır (Michaelowa, 2002'den akt., Dikmen, 2021: 215). Öğretme motivasyonuna sahip öğretmenlerin performansının artacağı düşünülmektedir (Özcan, 1996: akt. Dereli ve Acat, 2010).

Öğrenci motivasyonunu sağlayabilmek için öğretmen de derse motive olmalıdır. Motive olmayan bir öğretmen öğrencileri de motive edemez. Motivasyonu yüksek öğretmen enerjik, hevesli, yeni şeyler denemeye ve risk almaya isteklidir. Motivasyon seviyesi düşük öğretmen geleneksel yöntem ve teknikleri uygular, değişime karşı direnir (NEA, 1992'den akt., Ergün, 2012: 134).

Güney'e (2011: 13) göre motive olmuş insanlar, kendilerinin ve kurumlarının verimliliği üzerinde olumlu bir etkisi olan işlerinden zevk alırlar. Bu nedenle öğretmenler eğitimin hedefleri doğrultusunda motive edilmelidir. Artan motivasyon, öğretmenleri ve öğrencileri okulda daha mutlu hissettirir (Öncü, 2012:161). Öğretmenlerin okula mutlu ve isteyerek gitmesi, okulda daha fazla zaman geçirmesi, bazı öğretmenlerin ise mutsuz ve isteksiz olarak okula gitmesi onların yüksek veya düşük motivasyonu ile ilgilidir. Öğretmenlerin motivasyonunun yüksek ya da düşük olması işe ayırdıkları zaman, yaptıkları işin kalitesi, çalışma isteği gibi davranışlarını etkilemektedir (Owens, 1998: akt. Evin Gencel& Güzel Candan, 2015: 73). Okullarda bireylerin bir seçeneğe yönelmesi, işi bitirmede azimli olması, odaklanması yüksek düzeyde motivasyonu olduğunu gösterir (Evin Gencel& Güzel Candan, 2015: 73). Öğretmenlerin işlerine özen göstermemesi onların düşük motivasyonu ile ilişkilendirilmektedir.

Öğretmenlik mesleği sadece ekonomik nedenlerle değil, psiko - sosyal gelişim ve doyum sağlamak için seçilmektedir (Yazıcı, 2009: 34). Öğretmenin bu doyumunu yaşaması için mesleğine motive olması ön koşullardan biridir. Öğretme motivasyonları, öğretmenlerin mesleki gelişim gösterme çabaları ile ilgilidir (Butler, 2007; Tittle, 2006; Watt ve Richardson, 2007: akt. Evin Gencel & Güzel Candan, 2015: 74).

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde; beceri kelimesi “Kişinin yatkınlık ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca uygun olarak

sonuçlandırma yeteneği, maharet” olarak tanımlanmıştır. Sorgulama becerisi; doğru sorularla problemi tespit etme, problemi çözmek maksadıyla planlama yapma, sonuçları tahmin etme, meydana gelebilecek sorunları kestirebilme, sonucu sına ve fikirleri geliştirmeyi kapsamaktadır.

Araştırma ortamına, toplayacağı delil miktarına ve gözlem türüne karar verme, bilimsel yaklaşım kullanma, uygun araç gereçleri seçme ve kullanma, doğru ölçümler yapabilme, sonuçları nasıl sunacağını belirleme, sonuçla konunun bağlantısını anlatabilme, verileri ortaya koyabilme, sonuçların araştırma sorusuna cevap verip vermediğine karar verme gibi alt becerileri içerir (MEB, 2004: 735).

Thier ve Daviss (2001) becerilerin sorgulama temelli deneyimlerle içselleştirildiğini belirtmektedir (Aldan Karademir & Saracaloğlu, 2013: 58). Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için ezber yaptırmak yerine, sorgulama becerilerini kullanabilecekleri deneyimler yaşaması sağlanmalıdır. Suchman’a göre sorgulayarak öğrenenler, bilgiyi yorumlamada ve kararlar almada daha sorumlu davranmakta ve daha etkin ve bağımsız olmaktadır (akt., Aldan Karademir, 2013: 22).

Beyer (1971), sorgulamayı bireylerin deneyimini anlamlı duruma getirirken yaşadığı bir süreç olarak görmekte ve başarılı bir sorgulayıcının özelliklerini, şüpheli, meraklı, sürekli sorgulayan, argümanın kabul edilmesi için yeterli zamana ihtiyaç olduğunu bilen, nedenlere saygı duyan ve kendisini güdüleyen şeklinde sıralamaktadır (akt., Kızıllan, 2002). Aldan Karademir’e (2013:131) göre, sorgulama becerileri yüksek bireyleri yetiştirecek olan öğretmenlerin de aynı beceriye yüksek düzeyde sahip olmaları gerekmektedir.

1.2. Amaç

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ve sorgulama becerilerinin gelişimini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma problemi “Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ve sorgulama becerilerinin gelişimini neler etkilemektedir?” şeklinde ifade edilmektedir. Bu problem çerçevesinde nicel ve nitel araştırma alt problemleri aşağıda verilmiştir.

1.2.1. Nicel Alt Problemler

- 1) Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ne düzeydedir?
- 2) Sınıf öğretmenlerinin sorgulama becerileri ne düzeydedir?

- 3) Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu; a) cinsiyet, b) medeni durum değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 4) Sınıf öğretmenlerinin sorgulama becerileri; a)cinsiyet, b)medeni durum değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- 5) A) Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonunun mesleki kıdem değişkeni ile anlamlı bir ilişkisi var mıdır?
B) Sınıf öğretmenlerinin sorgulama becerileri mesleki kıdem değişkeni ile anlamlı bir ilişkisi var mıdır?
C)Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ve sorgulama becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 6) Mesleki kıdem sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonlarını ve sorgulama becerilerini yordamakta mıdır?

1.2.2. Nitel Alt Problemler

- 1)Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonunu neler etkilemektedir?
- 2)Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişim çalışmasına katılması öğretme motivasyonunu nasıl değiştirmektedir?
- 3) Sınıf öğretmenlerinin zihinsel sorgulama becerilerini neler etkilemektedir?
- 4)Öğretmenin yüksek öğretme motivasyonuna sahip olmasıyla sorgulama becerileri arasında nasıl bir ilişki vardır?

1.3.Araştırmanın Önemi

İyi bir eğitim için öğretmenin sahip olması gereken özellikler sürekli tartışılmaktadır. Öğretmenlerin öğretme motivasyonu ve sorgulama becerisi eğitimin kalitesini artırmak için önemli kavramlardandır. Öğretme motivasyonu ve öğretmenlerin sorgulama becerisi konusuyla ilgili araştırmalarla öğretmen eğitimi programları geliştirilebilir ve nitelikli öğretmenler yetiştirilebilir. Nitelikli öğretmenler; öğrencilerin istenen hedefe ulaşmasını sağlayarak toplumun gelişimine katkı sağlayabilir.

Öğretme sürecinin etkililiği ve verimliliği açısından öğretme motivasyonu önemli bir etmendir (Gün ve Turabik, 2019: 226). Eğitimin kalitesini artırması nedeniyle öğretme motivasyonu ile ilgili yapılacak araştırmalar önemlidir.

Öğretmenin öğretme istekliliği, onun performansını olumlu yönde etkiler (Özcan, 1996'dan akt., Dereli ve Acat, 2010). Öğretmenin performansının artmasıyla öğrencinin öğrenmesi daha kalıcı hale gelir. Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ve sorgulama becerisini incelemektir. Bu konu karma araştırmayla daha ayrıntılı olarak inceleme yapılmıştır. Bayır, Gültekin ve Yaşar (2020), nicel ve nitel yöntemlerin eksikliklerini gidermek için en iyi yaklaşımın karma yöntemi kullanmak olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ve sorgulama becerilerinin düzeyleri ve etkili olabilecek değişkenler ve arasında bir ilişki olup olmadığı nicel yöntemle, öğretme motivasyonu ve sorgulama becerilerinin nelerden etkilendiği, öğretme motivasyon düzeylerinin mesleki gelişim eğitimlerine katılımları ile artıp artmadığı, yüksek öğretme motivasyonuna sahip öğretmenlerin sorgulama becerilerine ilişkin görüşleri nitel yöntemle incelenmiştir.

Araştırmanın sonuçları, sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ve sorgulama becerilerinin düzeylerini belirleyerek, bu değişkenleri besleyen kaynaklara açıklık getirerek literatüre katkı sunabilir.

Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi'nde (YÖK TEZ) öğretme motivasyonu konusuyla ilgili 2019 yılından önce tez bulunmadığı görüldü. 2019-2022 yılları arasında öğretme motivasyonu konusuyla ilgili az sayıda teze ulaşıldı. 2019 yılından itibaren bu konu üzerinde daha fazla durulduğu anlaşılmaktadır. Bu tezlerde nicel ve karma çalışma yapılmıştır. Öğretme motivasyonu konusu ile nitel bir araştırma yapılmamıştır.

Alan yazın taramasında öğretme motivasyonu ile ilgili sınırlı sayıda çalışmaya (Akdemir, Ayık ve Seçer, 2015; Argon ve Cicioğlu, 2017; Atalay Kabasakal ve Gök, 2019; Ataş ve Ayık, 2014; Canoğlu, İlğan, Karamert, Şensoy, 2018; Deringöl, 2020; Dikmen, 2021; Evin Gencel ve Güzel Candan, 2015; Gün ve Turabik, 2019) rastlanılmıştır. Literatürde öğretmenlerin öğretme motivasyonları ve sorgulama becerilerini inceleyen araştırmaların olduğu görülmesine rağmen bu değişkenler arasındaki ilişkileri birlikte inceleyen araştırmalara rastlanamamıştır. Bu da araştırmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Öğretme motivasyonu ile ilgili bilgi, temel öğretmen eğitimi programlarının tasarımına ve yeni başlayan öğretmenleri desteklemek için önlemlerin sağlanmasına bilgi sağlayacaktır (Cheng & Cheng & Tang, 2015: 123).

1.4. Varsayımlar

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin ölçeklere ve görüşme sorularına objektif cevap verdiği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde 2022-2023 eğitim öğretim yılında MEB'e bağlı ilkokul düzeyinde devlet okullarında çalışan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Aşağıda tezde kullanılan terimlerin tanımları yer almaktadır.

Motivasyon: Bireyin davranış için istekli hale gelmesini sağlayan, öğrenme öğretme etkililiğini değiştiren en önemli faktörlerden birisidir (Akbaba, 2006).

Öğretme Motivasyonu: Öğretmenlerin, eğitim sisteminin hedeflerini gerçekleştirirken öğretmeye ilişkin tutumlarının düzeyidir (Evin Gencel ve Güzel Candan, 2015: 73-74).

Sorgulama Becerileri: Doğru soruları sorarak problemi fark etme, araştırma planları geliştirme, sonuçları tahmin etme, karşılaşılabilecek sorunları göz önünde bulundurma, sonuçları test etme ve fikir üretmeyi kapsamaktadır (MEB, 2004:735).

İKİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETME MOTİVASYONU VE SORGULAMA BECERİLERİ

Bu kısımda motivasyon ve motivasyon kuramları açıklanmaya çalışılmıştır. Öğretme motivasyonu ve onu etkileyen etmenlere yer verilmiştir. Ayrıca öğretme motivasyonu kavramı ve sorgulama becerileri kavramı, ilgili araştırmalarla açıklanmaya çalışılmıştır.

2.1. Motivasyon ve Motivasyon Kavramı

Bireyin bir eyleme başlaması, onu devam ettirebilmesi ve sonuçlandırabilmesi için istekli olması ve çaba göstermesi gereklidir. Bu istek ve çaba motivasyondur. İnsanların davranışlarının temelinde motivasyon bulunmaktadır (Canoğlu, İlğan, Karamert ve Şensoy, 2018: 984). Güney'e (2011: 313) göre, motivasyon terimi; Latince "Movere" kelimesinden türetilerek, harekete geçirici, hareketi devam ettirici ve olumlu yöne yöneltici güç anlamına gelmektedir. Motivasyon, bireyin tecrübeleri, kişilik gelişimi ve bedensel durumu gibi çok sayıda kişisel, toplumsal ve çevresel etken tarafından etkilenmektedir (Bartlett & Burton, 2014: 210).

Motivasyon; birçok kişi tarafından tanımlanmıştır. Motivasyon, bireyin belirli bir hedefe ulaşmak için tutarlı ve azimli olma sürecidir (Judge ve Robbins, 2012: 205). Akbaba'ya (2006:343) göre, motivasyon, bireye enerji vererek, davranış için istekli hale gelmesini sağlar ve öğretme-öğrenme sürecinin verimliliğini etkiler. Motivasyon, anlık bir durum olmayıp, bireyi eyleme geçiren ve devamlılığını sağlayan olumlu bir süreçtir (Argon ve Cicioğlu, 2017: 3). Motivasyon sürecini tam olarak anlamak için öncelikle insanları neden belirli eylemlerde bulunmaya zorladığınızı, kişisel hedefleriniz ve bunları sürdürme potansiyeliniz gibi soruları göz önünde bulundurmalısınız (Ergün, 2012: 134).

Sağır'a (2016: 122) göre motivasyon, ihtiyaçların karşılanması için oluşarak insanı davranışa iten güçtür ve davranışın performansını belirler. Yüksek motivasyon performansı artırır, düşük motivasyon performansı düşürür. Motivasyon; ürün değil,

süreçtir. Motivasyon, bireyi davranışa iten nedenleri, davranışın şeklini ve sonucunu içeren bir süreçtir. Sağır (2016: 123) ve Güney'e (2011: 316-317) göre, bu sürecin aşamaları; bireyin bir ihtiyaç hissetmesi, ihtiyacın bireyde rahatsızlık yaratması ve bu rahatsızlığı giderme isteği, ihtiyacın karşılanması için bir davranışta bulunma, ihtiyacın giderilmesi ve doyuma ulaşmadır. Robbins ve Judge (2013)'e göre ise motivasyonun üç temel bileşeni; yoğunluk, yön ve sürekliliktir. Yoğunluk, bir kişinin eylemi gerçekleştirmek için ne kadar çaba harcadığını tanımlar. Kişinin gösterdiği çaba bireye fayda sağlayacak bir yönde ise istenilen davranış ortaya çıkar. Süreklilik ise, kişinin gösterdiği çabanın devamlılığını anlatmaktadır (Judge ve Robbins, 2012).

Öğretimin gerçekleştiği yer, kaynaklar, teknoloji, uygulamalar ve motivasyon öğretimi etkileyen unsurlardır (Fer, 2011: 79). Motivasyon, öğrenmenin temel şartlarından birisidir (Bursalıoğlu, 1982'den akt., Güney, 2011: 318). Motivasyon ile performans birbiriyle bağlantılıdır (Güney, 2011: 313).

Eğitimde, içsel ve dışsal motivasyondan söz etmek mümkündür. İçsel motivasyonun kaynağı bireyin içinden gelen merak, ilgi, öğrenme ihtiyacı, yeterlik ve gelişme duygusu iken dışsal motivasyon kaynağı ödül, ceza, baskı, rica ve sevilme gibi dışsal uyarıcılardır. Dışsal motivasyonu ve içsel motivasyonu öğretmen dengeli kullanmaya çalışmalıdır. Aynı zamanda öğretmen öğrenciyi iyi tanıyarak hangi ihtiyaçlarının giderildiğini hangi ihtiyaçlarının giderilmediğini bilmelidir. Çünkü karşılanmış ihtiyaçların motive ediciliği yoktur (Ergün, 2012: 135). Balbağ, Turgut ve Yenilmez'e (2018: 106) göre, birey bir davranış doyum elde etmek için yapıyorsa bu içsel motivasyondur. Öğretmen mesleki doyuma ulaşmak için öğretme motivasyonu oluşturur. Öğretme motivasyonu da içsel motivasyondur. İçsel motivasyonda, haz ve memnuniyet duygusu önemli bir rol oynar (Akbaba ve Aktaş, 2015).

Yapılan şeyden zevk alındığında içsel motivasyondan bahsedilebilir. Eğer sonuçları için bir şeyler yapılıyorsa dışsal motivasyon söz konusudur. Eğitimde içsel motivasyon da dışsal motivasyon da çok önemlidir. Yaratıcılık ve yüksek düzeyde öğrenme sağladığı için içsel motivasyon önemli rol oynamaktadır. Bazı konular ilgi çekici olmadığı için öğrencilerde içsel motivasyon oluşmamaktadır. Bu durumlarda dışsal motivasyonla öğrenme sağlanmaya çalışılmalıdır (Deci & Ryan, 2000: 55).

Bireylerin amaçlarına ulaşması için itici güç motivasyondur (Aydemir, 2021). Bireylerin sağlıklı bir özgüvene sahip olması, akademik performansını ve duygusal olarak iyi olmasını etkilemektedir. Özgüven, bireylerin motivasyonunu doğrudan etkilemektedir. Motivasyon ise bilişsel süreci etkilemektedir. Örneğin motivasyon; bireylerin başarı ve başarısızlıkları nasıl betimlediğini, öğrenim süreçlerini ve yeteneklerini nasıl algıladığını ve gayretlerinin ne kadar işe yaradığına dair fikirlerini etkilemektedir (Bartlett & Burton, 2014: 207). Motivasyon kavramı, süreci ve boyutlarına ilişkin yapılan açıklamalar doğrultusunda motivasyonun nasıl gerçekleştiğini daha detaylı açıklayan kuramlar meydana gelmiştir.

2.2. Motivasyon Kuramları

Motivasyon kuramları kapsam ve süreç kuramları olmak üzere iki kategoride incelenmektedir. Kapsam kuramları; kişiyi davranışa sevk eden faktörlerinin ne olduğu, süreç kuramları ise bireyin hangi amaçlar tarafından ve nasıl motive edildikleri üzerinde durmaktadır (Koçel, 2013: 628). Kapsam kuramları, hangi ihtiyaçların ve faktörlerin bireyleri motive edebileceğini inceler (Şahin, Tabak ve Tabak, 2017).

Kapsam teorileri; İhtiyaçlar Hiyerarşisi Yaklaşımı, Çift Faktör Teorisi, Başarma İhtiyacı Teorisi ve ERG Yaklaşımı'dır. Abraham Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı en çok bilinen motivasyon kuramıdır (Ateş, Yıldız, Yıldız, 2012: 149; Ahraz, 2021; Bartlett & Burton, 2014: 208). Bu kuramda bireyler sahip olduğu ihtiyaçları karşılamaya yönelik davranışta bulunmakta ve fizyolojik, güvenlik, sosyal, kendini gösterme ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarını belirli bir sıra ile karşılamaktadır. Birey alt basamaktaki ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra bir üst basamaktaki ihtiyaçlarına yönelmektedir (Çoban, 2021). İhtiyaçlar Hiyerarşisi'ne göre bireyler öncelikle temel ihtiyaçlarını karşılamaya çalışır. Bu ihtiyaçlarını giderdikten sonra sevgi, aidiyet, benlik saygısı, benliği gerçekleştirme ve kendi potansiyelini keşfedip kullanmak gibi daha üst seviyedeki ihtiyaçlarını karşılamaya çalışır. Örneğin, öğrencilerin bir konuya ilgi gösterebilmeleri için önce temel ihtiyaçlarının karşılanmış olması gerekmektedir (Bartlett & Burton, 2014: 208). Bu kurama göre bireyin hangi ihtiyaç düzeyinde olduğu belirlenerek bir üst basamaktaki ihtiyaca yönelik motive edilmesi sağlanabilir (Dinçer ve Fidan, 1996'dan akt., Sağır, 2016: 126). İhtiyaçlar Hiyerarşisi'nde, en tepede "kendini gerçekleştirme" yani bireyin sahip olduğu potansiyeli etkili bir şekilde kullanabilme ihtiyacı gelmektedir.

Eğitimde de hedef bireyin kendini gerçekleştirmesini sağlamak olmalıdır (Sönmez, 2015). Öğrencilerin benliklerini gerçekleştirebilmeleri için öğretmenler önemli bir role sahiptir (Bartlett & Burton, 2014: 208).

Alderfer'in ERG Kuramı'nda da Maslow gibi ihtiyaç sıralaması bulunmaktadır. Bu kuramda var olma, bağlanma ve gelişme ihtiyaçları olmak üzere üç grup bulunmaktadır. Fakat bu sıralama daha basit olmakla beraber bir üst ihtiyaç basamağına çıkıldığında daha da zorlaşmaktadır. İhtiyaçlar Hiyerarşisi'ndeki bireyin bir ihtiyacını doyurmadan başka bir ihtiyaç için motive olmayacağı kuralı yoktur (Sağır, 2016: 128-129).

Herzberg'in Çift Faktör Kuramı'nda; çalışanların iş tatmininin artmasına sebep olan faktörlere motive edici, olmaması durumunda mutsuzluk hissedilen fakat mevcut olması durumunda fazladan bir doyum hissi vermeyen faktörlere hijyen (dışsal) faktörleri denir. Çalışma koşulları, kurum ve yönetim politikası, yönetim şekli, çalışanlar arası ilişkiler, çalışanın kişisel hayatı, statü ve ücret hijyen faktörleridir. Başarı, sorumluluk, terfi, ödül ve takdir, tanınma ve işin kendisi motive edici faktörlerdir (Coşgun, 2019: 23-34).

McClelland'ın Başarma İhtiyacı Kuramı'nda; bireyleri ihtiyaçlarına uygun işe yöneltirsek, üst seviyede motive edilebilir (Tortop ve diğerleri, 2006: akt. Sağır, 2016: 132). Öğretmen, öğrencilerin seviyelerini dikkate alıp onlara göre etkinlikler yaptırarak başarı duygusunu tattırmalı, grup çalışmalarıyla iletişimi arttırarak benimsenme ihtiyaçlarını gidermeli, yeteneklerini fark edip, kullanarak başkalarını etkileyerek güç ihtiyacını gidermeye yardımcı olabilir. Öğretmen, öğrencilerin ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olarak, onların derslere olan motivasyonunu artırmış olacaktır (A.g.e.).

Süreç teorisi, bireyin davranışının başlangıcından sonuna kadar olan süreçteki değişkenleri açıklamaya odaklanır (Eren, 2013). Süreç teorileri; Davranış Şartlandırma, Beklenti Teorileri, Eşitlik Teorisi ve Amaç Teorisidir. Davranış Şartlandırma Kuramı'nda; davranışın sonunda ödül varsa olumlu yönde pekişir, ödül yoksa davranış tekrarlanmaz. Öğrenme sürecinde pekiştirme önemlidir (Sağır, 2016: 136).

Wroom'un Beklenti Kuramında; birey davranışı göstermeden önce maliyet fayda hesaplaması yaparak eğer maliyeti fazlaysa davranışı yapmaz, eğer fayda fazla ise

davranışı gerçekleştirir. Bireyin motivasyon seviyesi, davranış sonunda elde edeceği faydadan etkilenmektedir. Öğrenciler derslerin kazanımlarını, konuyu öğrendiklerinde ve okulu tamamladıklarında elde edeceği faydaları bildiği zaman derse daha iyi motive olacaklardır (A.g.e.: 133).

Adam'ın Eşitlik Teorisi'nde; birey eşitsizlik olduğunu düşündüğünde eşitsizliği azaltma konusunda motivasyonu artmaktadır, fakat eşitsizliği azaltamazsa motivasyonu düşmektedir. Öğretmenin adil ve eşit davranması, tüm öğrencilere söz hakkı vermesi, zaman ayırması ve ayrımcılık yapmaması öğrencilerin motivasyonunu artıracaktır (A.g.e.: 133-134-135).

Locke'nin Amaç Kuramı; zor amaçlar belirleyen bireyler, daha üst seviyede performans göstermektedir. Öğretmen, öğrenci ile birlikte onun yeteneklerini göz önüne alarak ulaşılabilir nihai amaç ve alt amaçlar belirlemesine yardımcı olmalıdır (A.g.e.: 135).

2.3.Öğretme Motivasyonu

Öğrenmenin gerçekleşebilmesi için motivasyon önemlidir. Bu nedenle eğitimde motivasyon konusu çok araştırılan bir konudur. Fakat çoğunlukla öğrencilerin motivasyonu üzerinde durulmakta öğretmen motivasyonu, öğretme motivasyonu konularına daha az önem verilmektedir (Pelletier ve Rocchi, 2015'ten akt., Başdal, 2021: 79).

Öğretmenlerden, öğrencilerin öğrenmelerini nitelik ve nicelik bakımından arttırması beklenir (Balcı, 2011: 135). Öğretmen donanımı ne kadar artarsa öğrenciye de o kadar iyi düzeyde rehberlik yapacaktır. Öğretmenin en önemli görevlerinden biri öğrencileri motive etmektir (Erdem, 2015: 218). Öğretmenin öğrencileri motive edebilmesi için önce kendinin motive olması gerekir. Öğretmenin öğretme motivasyonu öğrencinin motivasyonunu etkilemektedir (Başdal, 2021: 80). Öğretmenler mesleğe başladıklarında “öğretme” eylemine yüksek düzeyde motive edilmelidir (Balbağ, Turgut ve Yenilmez, 2018: 107). Öğretme motivasyonunun olup olmaması eğitimin kalitesini ve verimliliğini etkilemektedir. Öğretme motivasyonu, öğretmenin duyarlılığı ve işe psikolojik olarak hazırlanmasıyla şekillenir (Dağ, 2021: 49). Öğretme motivasyonu düşük seviyede olan öğretmenler, öğrencileri ile iyi iletişim kuramamakta ve okuldaki diğer öğretmenlerle çatışma yaşayabilmektedir. Okul hedeflerine ulaşmak öğretmenin

performansına bağlıdır. Öğretmenlerin okul amaçlarını benimseme ve amaçlarına uygun davranışlar sergileme motivasyonları ile ilgilidir. Öğretmenlerin öğretim motivasyonunu artırmanın, öğrencilerin akademik becerilerini geliştirmede büyük etkisi vardır (Dağ, 2021: 51-52).Öğretim motivasyonu yüksek olan öğretmen, yüz ifadeleri, ses tonu, jest ve hareketleri ile öğrencilerin dikkatini çeker. Bu tür davranışlar göstermeyen öğretmenlere göre daha üst düzey başarıya güdüler. Öğrenciler bu duyuşsal işaretleri gördüğü zaman konuya olan ilgisi artar (Borich, 2014).Öğretim motivasyonunun öğrenci başarısı ile ilişkili olduğunu araştırmalar göstermektedir (Bettencourt, Gillett, Gall & Hull, 1983; Cabello & Terrell, 1994; Tischler, 2005'den; akt., Borich, 2014: 21). Öğretmenlerin öğretim motivasyonu öğrencilerin başarılı olması kadar derse katılımını da arttırmaktadır (Kuh, Kinzie, Smith &Whitt, 2005'den ; akt., Borich, 2014: 21).Öğretim motivasyonu genellikle hem olumlu hem de olumsuz faktörlerin bir karışımından etkilenir (Cheng ,Cheng ve Tang , 2015).

2.4. Öğretim Motivasyonunu Etkileyen Etmenler

Öğretim motivasyonunu etkileyen etmenler içsel motivasyon unsurları ve dışsal motivasyon unsurları olmak üzere ikiye ayrılır. İçsel motivasyon unsurları; bireyin kendi düşünsel değerlendirmesini yaparak karar vermesini içerir. İşin öneminin bilinmesi, yapılan işin tamamlanması için bireyin sorumluluğunun kabul edilmesi ve çalışmanın sonuçlarının bireye geri bildirimi, yüksek düzeyde içsel motivasyona neden olan unsurlardır (Hackman ve Oldham 1980: 73'ten akt., Özsoy, 2014: 39).Öğretmenlerin, vatan,millet, insan sevgisi; zor olanı başarıma isteği; öğretmenliğe ve öğrencilere duyulan ilgi ve istek, öğretim sevgisi gibi duygular içsel motivasyonu olumlu yönde etkilemektedir (Ada vd., 2013: 158). Öğretim motivasyonu, görünür bir ödül değil, bireyin içsel memnuniyetidir. Bu süreçte ahlaki bir ödül sistemi çalışır ve eğitim ayrıca özerkliği, öğretmenlerin yöntemleri kullanma becerisini ve öğrenci gelişiminin sonucunun değerlendirilmesini vurgular (Dağ, 2021: 49).

Öğretmenin meslektaşları ile iletişimi ve yardımlaşması, maaş, sosyal haklar ve sosyal güvenlik, yükselme ve yükselme düzeyleri dışsal motivasyonu sağlayan etmenlerdir. Bu etmenlerin yokluğunda ya da az olmasıyla birlikte motivasyon azalır. Yani eğitim işlevini tamamen bozmasa da dolaylı olarak öğretmenin eğitim sürecine katılımını ve etkililiğini azaltabilir. Mesleğine kendini adanmış bir öğretmenin okul yönetimi tarafından beğeni görmemesi ve maddi ya da manevi ödüller alamaması da

bir süre sonra motivasyonunu düşürmektedir (Dağ, 2021: 49). Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin potansiyelini ortaya çıkaran yönetim süreçleri oluşturmaları, öğretmenin karşılaştığı problemlerde çözüme destek olması onların dışsal motivasyonunu artırmasını sağlamaktadır (Demirel, 2007: 25). İçsel ve dışsal motivasyon unsurlarının etkileme derecesi farklı olmasına rağmen ikisi de öğretme motivasyonunu olumlu yönde etkilemektedir (Özsoy, 2014: 42). Deringöl (2019) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının öğretme motivasyonlarının ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu ve yüksek düzeyde olduğu, öğretme motivasyonunun cinsiyete göre farklılaşmadığı, üniversitede bulundukları sınıf seviyesi arttıkça öğretme motivasyonu ve öğretmenlik mesleği tutumunun arttığı, öğretmenlik mesleği tutumları ile öğretme motivasyonu arasında düşük pozitif yönde ilişki olduğu sonuçlarına varılmıştır.

2.5.Yapılandırmacı Yaklaşım

Yapılandırmacılık, bireylerin nasıl öğrendiğini anlamaya çalışan öğrenme felsefelerinden biridir. Bu öğrenme felsefesine göre; öğrenim aktif bir süreçtir ve bireyler sosyal çevrelerinin etkileriyle öğrenmeyi kendi içlerinde gerçekleştirmektedir (Borich, 2014: 19). Yapılandırmacılık kuramına göre öğrenme, kişinin zihninde oluşan bir süreçtir. Öğrenilecek öğeler, kişinin daha önce öğrendikleriyle ilişkili olarak yapılandırılır. Yapılandırma sürecinde birey kendine özgü anlam oluşturmaya çalışır. Yapılandırmacı öğrenmeye göre birey, zihni dışında var olan bağımsız bir bilgiyi keşfetmemektedir, bilgiyi kendisi yapılandırmaktadır (Şişman, 2015;Gredler, 2001'den akt., Fer, 2011: 78). Bireyler bir kavramı farklı biçimlerde yapılandırabilir ve pek çok görüş vardır (Demirel & Kaya, 2015: 116).

Bilgiyi yapılandırmak anlamlı öğrenmeyi sağlamaktadır. Bireylerin bilginin yapısını ve üretimini anlamalarına yardımcı olmak öğrenme sürecinde yeni hedeftir (Şişman, 2015). Öğrenme – öğretme etkinlikleri gerçek görevlere veya problemlere dayanmaktadır (Demirel & Kaya, 2015: 117; Fer, 2011: 79). Yapılandırmacı öğrenmede, bireyler çoklu bakış açısına açık hale gelir, oluşturduğu anlamı etkin bir şekilde yapılandırır, düzeltir ve sahiplenir. Bu şekilde kazanılan bilgi karmaşık, kişisel ve içselleştirilmiştir. Yapılandırmacılık kuramında öğretmen, bilgi aktarıcısı olmak yerine, öğrencilerin bilgiye kendilerinin ulaşmasını sağlayan rehberdir (Borich, 2014: 19; Barlett and Burton; 2014: 228; Fer, 2011: 79). Öğretmen, öğrenmeyi kolaylaştırıcı çevre şartlarını düzenlemeli, öğretim sürecinde açık uçlu

sorular tercih etmeli, alternatifler sunarak öğrenene destek vermelidir. Öğretmen, araştıran, öğrenen ve yenilikleri takip ederek sınıfa taşıyan, öğrencilerin fikirlerini söyleyebileceği güvenli ortamı oluşturan kişidir (Fer, 2011: 79).

Savery ve Duffy (1995) göre yapılandırmacılığın üç temel özelliği şunlardır:

1. Bilişsel karmaşa, öğrenme için bir uyarandır. Öğrenilen bilginin tekrar düzenlenmesini sağlar.
2. Bireylerde bilgi, onların gerçekliği nasıl anladıkları ile ilgili olarak zihin şemaları şeklinde oluşur. Öğrencilerin, başkalarının bakış açılarını öğrenmeleri ve kendi öğrendiklerini test etmeleri açısından iş birlikli gruplar önemlidir.
3. Bireylerde anlama, sadece bireysel olarak değil, çevrenin algıları ve deneyimleriyle gerçekleşir (Borich, 2014: 19).

Bireyler, yeni deneyimlerle eski bilgilerini yeniden yorumlar. Eğitimde bireyler, bu deneyimlerini yaşarken sosyal çevrelerinin etkisi olduğu için hem öğretmen öğrenci hem de öğrenciler arasındaki dilin kullanımı önemlidir (Fer, 2011: 78).Yapılandırmacı öğretim süreci öğrenci merkezlidir. Yeni bilgi, küçük parçalar şeklinde değil, bir bütün halinde keşfedilmelidir. Keşfeden bazen bireysel bazen grup araştırması, işbirlikli öğrenme yöntemleri, problem temelli öğrenme yöntemleri ile diğer öğrenenlerle birlikte çalışabilir. Değerlendirmenin ise dinamik olması beklenir. Öğretmen, öğrencilerin kendilerini ve birbirlerini değerlendirmeleri için ortam hazırlamalıdır (Fer; 2011: 79-80).

Yapılandırmacı öğrenmede; öğrenenin diğer kuramlara göre daha fazla sorumluluğu vardır. Öğrenenin hipotez kurması, araştırması, sorgulaması, tartışması, düşüncelerini paylaşması ve savunması, eleştirel düşünebilmesi, teknolojiyi kullanabilmesi, nasıl öğrendiğinin farkında olması, hatalarının nedenlerini bilmesi beklenir (Bıyıklı, Onur, Öztepe ve Veznedaroğlu, 2008).

.5.1.Sorgulama Becerisi

Sorgulama, yapılandırmacı yaklaşımda bilişsel olarak faydalanmak için uygun bir araçtır (Borich, 2014: 19).

Sorgulama becerisi; soru sorma, soruya cevap bulma, cevapları değerlendirme ve yorumlayabilme yeteneğidir (Abalı Öztürk, Bilgen ve Bilgen, 2017).

Bu beceri, anlamlı tahminlerde bulunmayı, uygun bir araştırma ortamını belirlemeyi, ne tür ve ne kadar delil toplanması gerektiğine karar vermeyi, bilimsel yaklaşımı kullanarak bir araştırmayı planlamayı, gözlem ve karşılaştırma yapmayı, uygun araç ve gereçleri kullanmayı, doğru ve hassas ölçümler yapmayı, sonuçları sunma yöntemlerini belirlemeyi, sonuçların tekrar incelenmesi gerekip gerekmediğine karar vermeyi, bulguları asıl fikirle ilişkilendirmeyi, uygun bir dille bulguları ifade etmeyi, verileri sunmayı, sonucu destekleyici verilerin yeterli olup olmadığına karar vermeyi ve bulguların ilk beklentileri karşılayıp karşılamadığına karar vermeyi içeren alt becerileri içermektedir (MEB, 2004: 735).

Bilim ve Teknoloji Çağı'nda güncellenen öğretim programlarının amacı; sorgulayan, araştıran, eleştirel düşünen, problem çözebilen bireyler yetiştirmek ve öğrencilerin aktif olabileceği öğrenme ortamları oluşturabilmektir (Aldan Karademir & Saracaloğlu, 2013: 57). Araştırma- sorgulama becerisi doğru soruları sorarak problemi fark etme, araştırma planları geliştirme, sonuçları tahmin etme, karşılaşılabilecek sorunları göz önünde bulundurma, sonuçları test etme ve fikir üretmeyi kapsamaktadır (MEB, 2004: 735). Bireyin sorgulama yoluyla bilgiye ulaşması, bilgiyi yapılandırarak değerlendirme ve yorum yapabilmesi, kendi kendine öğrenmesini sağlar (Bakir, 2019: 401).

Bireylerin doğayla uyum içinde yaşaması ve ihtiyaçlarını karşılaması düşünme becerilerine sahip olması ile mümkündür. Sorgulama ise bir düşünme biçimidir (Aldan Karademir & Saracaloğlu, 2013: 58). Bireyin kendisi ve çevresi ile ilgili sorunları farklı bakış açılarıyla düşünüp çözmesine sorgulama becerisi yardımcı olur. Öğrenciler ve öğretmenler gündelik yaşamlarında da birçok yerde sorgulama becerilerini kullanmaktadır (Karamustafaoğlu ve Yılmaz, 2015: 348). Öğrenciler, sorgulama temelli becerilerini kullanarak bilgi ve becerilerini kalıcı bir hale getirerek içselleştirmektedir (Daviss & Their, 2001, Karamustafaoğlu & Yılmaz, 2015: 350, Arseven, Arseven ve Dervişoğlu ve 2015: 173).

Bireyin ilgi duyduğu konuları kendi içinde veya dışında sorgulama yöntemiyle çözümlemesi sorgulama becerisidir. Sorgulama becerisi, öğrenenin analitik ve eleştirel düşünme becerilerini, yaratıcılığını ve konuya karşı motivasyonunu artırmasını sağlar (Bakir, 2019: 401). Eğitimde sorgulamanın amacı, öğrencilerin

düşünme, anlama ve öğrenme seviyesini yükseltme ve öğrenmeye güdülemektir (Güneş, 2016: 191).

MEB (2019:8) “İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda öğrencilerin, basılı materyaller ve çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma, üretme becerilerinin geliştirilmesi; okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması amaçlanmıştır”.

Bu hedeflere ulaşabilmek için bireylere problem çözme, araştırma sorgulama, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, girişimcilik, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma ve bilgi teknolojilerini kullanma becerileri kazandırılmalıdır (MEB, 2004: 735).

Sorgulama, mantığa uygun düşünerek, araştırarak, yeni fikirler üreterek yeni bir düzen oluşturarak öğrenme sürecidir (Bedir & Duman, 2017: 110).Sorgulama becerisi, zihinsel becerilerin gelişmesini sağlarken dil, sosyal gibi diğer becerilerin gelişimini de etkilemektedir (Bedir & Duman, 2017: 111; Güneş, 2016: 189). Çoklu zekâ destekli sorgulama dayalı öğrenme etkinlikleri, öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerilerinin gelişimini de sağlamaktadır (Kırıktas & Ünal Çoban, 2016).

Sonradan kazanılan becerilerden biri olan sorgulamayı geliştirmek için etkili bir eğitime ihtiyaç vardır. Gelişmiş ülkelerde öğretim faaliyetlerinde uygulamalı olarak sorgulama becerisi kazandırılmaya çalışılmaktadır (Güneş, 2016: 189).

Sorgulama becerileri, öğrencilerin aktif katılabileceği öğretim yöntemleri ile kazandırılabilir (Özçelik, 2019).

Bireyin zihinsel becerilerinden olan düşünme ve sorgulama ile bilginin zihinde üst seviyede yapılandırılması sağlanmaktadır (OECD, 2005’den akt., Güneş, 2016: 189).Sorgulama eğitime, öğrenme alışkanlıklarının edinildiği ilkokulda başlanmalı ve aşamalı olarak genişletilmelidir. Öğrencilere, sorgulama becerilerini kazanmaları için ortam sağlanmalıdır (Güneş, 2016: 189). Sorgulama süreci, sorgulama yeteneğini kullanmayı, bilgi edinmeyi, olguların sebep- sonuç ilişkilerini sorularla belirlemeyi, açıklamalar yapmayı, çözümlemeler yapmayı, fikirler üretmeyi, fikirler düzenlemeyi, görüşler savunmayı, kıyaslamalar yapmayı, çıkarımlarda bulunmayı, tartışmaları değerlendirmeyi ve problem çözme sürecini içermektedir (Güneş, 2016: 190). Bireyler, yüksek seviyede sorgulama becerilerine sahip olduklarında, bilgelik

ve liderlik yolunda ilerlemektedir (Güneş, 2016: 191). Sorgulama, öğrenenin mevcut bilgilerini yeni bilgilerle ilişkilendirerek zihinsel şemaların yapılarını değiştirerek anlamlı bir şekilde öğrenmeyi desteklemektedir (Güneş, 2016: 192). Bireylerin sorgulama yetenekleri, eleştirel ve yaratıcı düşünme kapasiteleri, doğru karar verme becerileri, yaşam problemlerini çözme yetenekleri ve mevcut kaynakları etkili bir şekilde kullanma kabiliyetleri yaşam kalitelerini belirlemektedir (Gelen, 2002:105).

2.5.1.1. Öğretmenlerin Sorgulama Becerisi

Eğitimin niteliğini etkileyen en önemli faktörlerden biri öğretmenler olduğu için sorgulama, araştırma, problem çözme, yaratıcı düşünme, yansıtıcı düşünme, teknolojiyi kullanma becerilerine sahip olması gerekmektedir (Erişen ve Şen, 2002). Öğretmenler sorgulama becerisine sahip olmalı ve öğrencilere bu beceriyi kazandırmalıdır. Öğretmen ve öğretmen adayları sorgulama temelli yaklaşımı özümser ve etkili bir şekilde uygularsa, yaklaşımın etkililiği artar (Yılmaz & Karamustafaoğlu, 2015: 348). Öğrencilerin neyi, nasıl öğrenebileceklerini ve konuyu özümseyerek öğrenmelerini, öğretmen sorduğu sorularla sağlayabilmektedir (Yüksel, 2019).

Öğretmenlerin sorgulama temelli öğretim uygulamalarını kullanmaları ve sorgulama becerilerinin yüksek olması beklenmektedir (Aldan Karademir & Saracaloğlu, 2013: 58, Yılmaz & Karamustafaoğlu: 2015: 350, Çelikten, Şanal & Yeni, 2005:220; Karapınar, 2016: 4, Çaylı, Deveci & Kardemir, 2019: 1159). Bu nedenle henüz öğretmen adayı iken sorgulamatemelli öğretim etkili olarak uygulanmalı ve onların bu beceriyi içselleştirmesi ve geliştirmesi sağlanmalıdır (Bedir & Duman, 2017: 111). İnsanlarla en fazla birlikte olan mesleklerden biri olan öğretmenlerin yüksek düzeyde sorgulama becerisine sahip olması beklenmektedir (Bakir, 2019: 407). Gelişmiş ülkelerde, öğretmen adaylarının eğitiminde sorgulama yöntemine ağırlık verilmekte ve öğretmenler sorgulama yöntemini sık sık kullanmaktadır (Güneş, 2016: 190- 191).

Öğretmenlerin sorgulamaya dayalı çalışmaları, sorgulayıcı bir zihinle çalışmayı, veri okuryazarlığını geliştirmeyi, okul düzeyinde sorgulama kültürüne katkıda bulunmayı ve sınıf düzeyinde sorgulama kültürünü oluşturmayı içermektedir (Krüger, Uiterwijk – Luijk, Volman & Zijlstra, 2016).

2.6. Öğretme Motivasyonu ve Öğretmenlerin Zihinsel Sorgulama Becerileri İle İlgili Araştırmalar

2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Öğretmenlik mesleğini en etkili şekilde gerçekleştirebilmek, iyi bir performans gösterebilmek için mesleğe yönelik tutumların olumlu olması gerekir. Bu olumlu tutumlar, öğretme motivasyonunun artmasını sağlayacaktır.

Akyüz ve Evin Gencel (2019) tarafından öğretmen adaylarıyla yapılan araştırmada öğretmenliğe hazır olma durumlarının yüksek seviyede olduğunu, öğretme motivasyonlarının orta seviyede olduğunu, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığını, öğretme motivasyonları ve öğretmenliğe hazır olma durumları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Evin Gencel ve İlman (2019) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin öğretme motivasyonlarının orta seviyede olduğu, içsel motivasyonlarının dışsal motivasyonlarından daha yüksek seviyede olduğu, öğretmenlerin öğretme motivasyonları ve yapılandırmacı öğrenme ortamı oluşturma düzeyleri arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Ataş ve Ayık (2014) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumları ve öğretme motivasyonları arasında pozitif orta seviyede anlamlı bir ilişkinin olduğu, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ölçülerek öğretme motivasyonlarıyla ilgili öngöründe bulunabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Altay (2019)'ın yüksek lisans tezinde müzik öğretmenlerinin mesleki memnuniyet ve öğretme motivasyonları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Öğretmenlerin içsel motivasyonlarının daha yüksek düzeyde ve öğretme motivasyonlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin medeni durum ve katıldığı seminer sayısı değişkenleri arasında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Evli öğretmenlerin dışsal motivasyonları bekâr öğretmenlere göre daha yüksek olduğu, içsel motivasyonun ise medeni duruma göre değişmediği belirlenmiştir. Seminere daha fazla katılan öğretmenlerin, daha az katılan öğretmenlere göre dışsal motivasyonu daha yüksektir.

Bulut (2022) tarafından yapılan yüksek lisans tezinde sınıf öğretmenlerinin 21. Yüzyıl becerileri kullanım düzeyleri ile öğretme motivasyonu düzeyleri belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ve içsel motivasyon seviyelerinin yüksek, dışsal motivasyon seviyelerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Kadın öğretmenlerin öğretme motivasyon düzeyleri ve dışsal motivasyon düzeyleri, erkek öğretmenlere göre daha yüksektir. 20-29 yaş aralığında olan öğretmenlerinin, 50 ve üstü yaşında olan öğretmenlere göre dışsal motivasyonları; 20-29 yaş aralığında bulunan öğretmenlerin, 30-39 yaş aralığında olan öğretmenlere göre ise içsel motivasyonları daha yüksektir. Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri kullanım seviyeleri ile öğretme motivasyonları arasında anlamlı ve düşük düzeyde pozitif ilişki belirlenmiştir.

Bedir & Duman (2017) araştırmada öğretmen adaylarının sorgulama becerilerini incelemiştir. Öğretmen adaylarının sorgulama becerileri ölçek genelinde yüksek düzeyde iken, alt boyutlarında farklılık göstermektedir. Sınıf öğretmeni ve Türkçe öğretmeni adaylarının sorgulama becerileri; fen bilgisi, okul öncesi, sosyal bilgiler ve ilköğretim matematik öğretmen adaylarının sorgulama becerileri seviyesinden yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Abalı, Bilgen, Bilgen (2017) araştırmada temel eğitim öğretmen adaylarının kendi kendine öğrenme becerileri ile sorgulama becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Öğretmen adaylarının kendi kendine öğrenme ve sorgulama becerilerinin yüksek seviyede olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının kendi kendine öğrenme düzeyi yüksek ise sorgulama becerilerinin de yüksek seviyede olduğu; kendi kendine öğrenme becerisi ile sorgulama becerisinin birbirinin tamamlayıcısı olduğu sonucuna varılmıştır.

2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Klemenz, König, Rothland & Tachtsoglou (2016)'ın araştırmasında öğretmen adaylarının öğretmenlik hazırlıklarının ilk iki yılında öğretme motivasyonlarının değişmesi incelenmiştir. Bu araştırmanın örneklemini Avusturya, Almanya ve İsviçre'deki öğretmenlerden oluşmaktadır. Bulgulara göre öğretmen adaylarının içsel motivasyonlarının arttığı fakat dışsal motivasyonun değişmediği tespit edilmiştir. Öğretmenlik uygulama etkinlikleri, okul danışmanlarının desteği ve uygulamalı eğitime verilen önem öğretme motivasyonunu etkilemektedir.

Cheng, Tang, Cheng (2015) tarafından yapılan araştırmada, temel öğretmenlik eğitimi programına katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik motivasyonu konusunda kararsız olmalarının nedenlerini incelenmiştir. 4 yıllık boyamsal bir çalışma yapılmıştır. Öğrenci-öğretmenler, program sırasında öğretmenlik motivasyonu ile ilgili değişiklikler yaşayabilir ve mezun olduktan sonra daha fazla değişiklik olması beklenir. Kararsızlıkla ilgili faktörler; kariyer beklentileri, programdaki içeriğin derinliğine ilişkin algıları, konu bilgi eksikliği, öğretmen olmanın sosyal ve mesleki gereklilikleri, güven eksikliği, kaygı duyguları, profesyonel taleplerle başa çıkamama algısı, bazı önemli kişilerden ve aile üyelerinden ve sosyal etkilerden etkilenme olarak kategorize edilebilir.

Krüger, Uiterwijk-Luijk, Volman & Zijlstra (2016) yaptıkları araştırmada ilkokul öğretmenlerinin psikolojik etmenler ile sorgulamaya dayalı çalışmaları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu araştırmanın örneklemini 249 Hollandalı öğretmenidir. Sorgulamaya dayalı çalışmanın, eğitimsel gelişmelere ve öğretmenlerin profesyonelleşmesine katkıda bulunduğu bulunmuştur. Sonuçlar, öz yeterlik ile sorgulamaya dayalı çalışmanın tüm yönleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Araştırmaya dayalı çalışmayı teşvik etmeyi amaçlayan okul liderleri ve öğretmen eğitimcileri, yalnızca öğretmenlerin araştırma becerilerini artırmaya değil, aynı zamanda araştırmaya dayalı çalışmaya ilişkin psikolojik faktörlere de odaklanmalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırma yöntemi ele alınmaktadır. Araştırmanın modeli, araştırma evreni, araştırma örnekleme, veri toplama araçları, araştırmada kullanılan ölçek ve veri çözümleme teknikleriyle ilgili ayrıntılı bilgiler bu bölümde açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel ve nitel yöntem birlikte kullanılarak sıralı karma araştırma modeli kullanılmıştır. Nicel ve nitel yöntemin kendine özgü güçlü ve zayıf yanları bulunmaktadır. Bu nedenle, iki araştırma yöntemi birbirini tamamlayıcı yöntemlerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 65).

Sıralı karma araştırma modelinde, nicel ve nitel araştırmalar belli bir sıraya göre art arda yapılır. Bu model, birinci araştırmanın ikinci araştırmaya katkı sağlayacağı durumlarda kullanılır. İkinci araştırmayı şekillendirir (Mertkan, 2015: 34).

Sıralı karma araştırma modelinde, nitel ve nicel araştırmadan herhangi biri önce kullanılabilir. Hangi araştırma dizisinin önce kullanılacağına araştırmanın amacına göre karar verilir (Mertkan, 2015: 34). Bu araştırmada nicel yöntemle öğretmenlerin öğretme motivasyonu ve sorgulama becerileri düzeyleri ve demografik özelliklerin öğretme motivasyonu ve sorgulama becerisi açısından etkili olup olmadığı incelenmiştir. Nitel yöntemden elde edilen sonuçlar, nicel yöntemden elde edilen sonuçların daha iyi açıklanması ve öğretmenlerin öğretme motivasyon düzeyleri ve sorgulama becerilerini etkileyen faktörleri tespit etmede kullanılacaktır. Sıralı karma araştırma modeli, açıklama, geliştirme ve genelleme amacıyla kullanılmaktadır (Greene ve diğerleri, 1989'den akt., Mertkan, 2015: 35).

Sıralı modelde, birinci araştırmada elde edilen bulgularla, ikinci araştırmada kullanılacak örneklem belirlenmektedir. Nitel araştırmanın örnekleminin belirlenişi nicel araştırmanın uygulanması ile sağlanmıştır. Nicel araştırmada, büyük örnekleme ölçek veya anket uygulanır. Ölçeğin verileri aracılığıyla, sahip olması gereken

özelliklere göre bireyler seçilerek nitel dizinin araştırma grubu belirlenir (Mertkan, 2015: 35).

Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ve sorgulama becerileri nicel yöntem olan ilişkisel tarama modeli ile yapılmıştır. İlişkisel taramada; bir grubun belirli özelliklerini belirlemek amaçlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2012: 14). Sınıf öğretmenlerinde öğretme motivasyonu ve sorgulama becerilerinin nelerden etkileneceği geliştiğinin belirlenmesi için nitel yöntem olan durum çalışması kullanılmıştır. Bu desende, bir ya da birkaç durum ayrıntılı şekilde araştırılarak ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılmıştır. Bütüncül bir yaklaşım benimsenir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 77).

3.1.1. Nicel Araştırma Boyutu

3.1.1.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; 2022-2023 yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesindeki ilkokullarda görev yapmakta olan 1269 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Ek-4'te Küçükçekmece'de resmi ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin sayısı yer almaktadır. Çalışma evrenindeki tüm öğretmenlere ulaşmanın zorluğu ve sınırlı zamandan dolayı örneklem seçilmiştir. Küçükçekmece ilçesinde bulunan 1269 sınıf öğretmeni örneklem büyüklüğü %95 güven aralığı ve %5 hata ile 295 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya gönüllülük esasına göre 412 sınıf öğretmeni katılmıştır. Basit rastlantısal (tesadüfi) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde, birey ve nesnelerin yerine başka birey ve nesneler eklemekten örneklem seçilir (Aziz, 2014: 51). Bu yöntem, birey ve objelerin seçilme şansı aynı ise kullanılır (Arslantürk & Arslantürk, 2013: 111; Aziz, 2014: 51).

Tablo 3.1: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Değişken	Gruplar	F	%
Cinsiyet	Kadın	302	73.3
	Erkek	110	26.7
Medeni durum	Evli	289	70.1
	Bekâr	123	29.9

Tablo 3.2: Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Ortalamaları

Değişken	N	$\bar{x}$
Yaş	412	40.07
Mesleki Deneyim Yılı	412	16.78
Görev Yaptığı Okulda Çalıştığı Süre	412	6.27

3.1.1.2. Nicel Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanması için bilgi formu, Öğretme Motivasyonu Ölçeği (ÖMÖ) ve Öğretmenlerin Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği (ÖZSA) kullanılmıştır. Sınıf öğretmenlerine uygulanan bu ölçeğin birinci bölümünde kişisel bilgiler, ikinci bölümde öğretme motivasyonu, üçüncü bölümde sorgulama becerilerinin belirlenmesi için sorular yer almaktadır. Ek-3 de kişisel bilgi formu ve ölçekler yer almaktadır.

a) Kişisel Bilgi Formu

Sınıf öğretmenlerinin demografik bilgilerini ölçmek için oluşturulan soru formudur. Kişisel değişkenleri ile ilgili cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki kıdem, görev yaptığı okulda çalıştığı süre değişkenlerini içeren sorular yer almaktadır.

b) Öğretme Motivasyonu Ölçeği (ÖMÖ)

Öğretme Motivasyonu Ölçeği (ÖMÖ) Kauffman, Yılmaz Soylu ve Duke (2011) tarafından geliştirilmiştir. ÖMÖ'nün amacı öğretmenlerin içsel ve dışsal öğretme motivasyonlarını ölçmektir. Güzel Candan ve Evin Gencel (2015) Türkçe'ye uyarlanmıştır. ÖMÖ, 12 maddeden oluşmakta ve içsel motivasyon ve dışsal motivasyon olmak üzere 2 boyuttan oluşmaktadır. 7 madde içsel motivasyon, 5 madde dışsal motivasyon boyutudur. 6'lı Likert tipi ölçek tipinde düzenlenmiştir ve kesinlikle katılmıyorum 1, katılmıyorum 2, biraz katılmıyorum 3, biraz katılıyorum 4, katılıyorum 5, kesinlikle katılıyorum 6 olarak puanlanmaktadır. Ters madde bulunmamaktadır. Toplam ölçekten en düşük 12, en yüksek 72 puan alınmaktadır (Güzel Candan ve Evin Gencel, 2015: 74).

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda Varimax eksen döndürme işlemi kullanılarak ölçeğin içsel motivasyon ve dışsal motivasyon olmak üzere iki boyutlu yapısı ortaya çıkmıştır.

Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .92 olarak bulunmuştur. İçsel motivasyon boyutunun güvenilirliği .86, dışsal motivasyon boyutunun güvenilirliği ise .76'dır. Bu çalışmada içsel motivasyon boyutunun güvenilirliği .853, dışsal motivasyon boyutunun güvenilirliği ise .756'dır. Ölçeğin geçerlik çalışmalarına bakıldığında, analiz sonuçlarının geçmiş çalışmalarla tutarlı olduğu gözlemlenmektedir. Bu çalışmanın sonucunda, Öğretme Motivasyonu Ölçeği'nin (ÖMÖ) güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu belirlenmiştir.

c) Öğretmenlerin Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği(ÖZSA)

Öğretmenlerin Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği (ÖZSA) Kreijns, Vermeulen ve Meijs (2019) tarafından geliştirilmiştir. ÖZSA, öğretmenlerin zihinsel sorgulama alışkanlıkları düzeylerinin tespit edilmesi ve zihinsel sorgulama alışkanlıklarına etki eden faktörlerin tespitini amaçlamaktadır. Erdoğan ve Kırkıç (2022) Türkçe'ye uyarlamıştır. ÖZSA, 11 maddeden oluşmakta derin anlayışa değer verme, karar verme ve belirsizliği hoş görme, farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak odaklanan sorular sorma olmak üzere 3 boyuttan oluşmaktadır. 3madde derin anlayışa değer verme, 2 madde karar verme ve belirsizliği hoş görme ve 6maddefarklı bakış açıları edinme ve sistematik boyuttur. Ölçek 7'li likert tipinde düzenlenmiştir ve benim için hiç uygun değil 1, benim için tamamen uygun 7 olarak puanlanmaktadır. Ölçekte bir adet ters madde bulunmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi ve açıklayıcı faktör analizi sonucu, ölçeğin üç boyutlu bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir.“Farklı Bakış Açıları Edinme ve Sistematik Olarak Odaklanan Sorular Sorma” alt ölçek puanlarının Cronbach alpa değeri .58, “Derin Anlayışa Değer Verme” alt ölçeğinin .75 ve “Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme” alt ölçeğinin ise .48 ölçeğin tamamının Cronbach alpa değeri ise .70 olarak hesaplanmıştır. (Erdoğan ve Kırkıç, 2022). Bu çalışmanın güvenirlik analizi sonucunda Cronbach Alpha katsayısı “Farklı Bakış Açıları Edinme ve Sistematik Olarak Odaklanan Sorular Sorma” alt ölçek puanlarının Cronbach alpa değeri .691, “Derin Anlayışa Değer Verme” alt ölçeğinin .878 ve “Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme” alt ölçeğinin ise .545 ölçeğin tamamının Cronbach alpa değeri ise .810 olarak hesaplanmıştır.

3.1.1.3.Nicel Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında, veri toplama süreci araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde kullanılan anketlerin araştırmanın katılımcılarına uygulanabilmesi için İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izinler, Ek - 1 belgesinde bulunmaktadır. Araştırmada kullanılan ölçekler için ölçek geliştiricilerden alınan izinler, Ek- 2 belgesinde açıkça belirtilmiştir. Veri toplama araçları 2022-2023 eğitim öğretim yılının birinci döneminde araştırma kapsamındaki öğretmenlere yüz yüze uygulanmıştır.

3.1.1.4.Nicel Verilerin Çözümlemesi

Tablo 3.3: Öğretme Motivasyonu Ölçeği Puan Değerlendirmesi

Ölçek ve Boyutlar	Puanlamanın Değerlendirilmesi	
İçsel Motivasyon 7 madde	<i>Puan Aralığı</i>	<i>Değerlendirme</i>
	7.00 ≤ Puan ≤ 12.83	ÇOK DÜŞÜK
	12.83 < Puan ≤ 18.66	DÜŞÜK
	18.66 < Puan ≤ 24.49	KISMEN DÜŞÜK
	24.49 < Puan ≤ 30.32	KISMEN YÜKSEK
	30.32 < Puan ≤ 36.15	YÜKSEK
	36.15 < Puan ≤ 42.00	ÇOK YÜKSEK
Dışsal Motivasyon 5 Madde	<i>Puan Aralığı</i>	<i>Değerlendirme</i>
	5.00 ≤ Puan ≤ 9.17	ÇOK DÜŞÜK
	9.17 < Puan ≤ 13.34	DÜŞÜK
	13.34 < Puan ≤ 17.51	KISMEN DÜŞÜK
	17.51 < Puan ≤ 21.68	KISMEN YÜKSEK
	21.68 < Puan ≤ 25.85	YÜKSEK
	25.85 < Puan ≤ 30.00	ÇOK YÜKSEK
Öğretme Motivasyonu Toplam Ölçek 12 Madde	<i>Puan Aralığı</i>	<i>Değerlendirme</i>
	12.00 ≤ Puan ≤ 22.00	ÇOK DÜŞÜK
	22.00 < Puan ≤ 32.00	DÜŞÜK
	32.00 < Puan ≤ 42.00	KISMEN DÜŞÜK
	42.00 < Puan ≤ 52.00	KISMEN YÜKSEK
	52.00 < Puan ≤ 62.00	YÜKSEK
	62.00 < Puan ≤ 72.0	ÇOK YÜKSEK

Öğretme Motivasyonu Ölçeği 6'lı likert olup puan aralıkları; İçsel Motivasyon alt boyutunda puan aralıkları $7,00 \leq \text{Puan} \leq 12,83$ aralığı “çok düşük” , $12,83 < \text{Puan} \leq 18,66$ aralığı “düşük (katılmıyorum)”, $18,66 < \text{Puan} \leq 24,49$ aralığı “kısmen düşük (biraz katılmıyorum)”, $24,49 < \text{Puan} \leq 30,32$ aralığı “kısmen yüksek (biraz katılıyorum)”, $30,32 < \text{Puan} \leq 36,15$ aralığı “yüksek (katılıyorum)” , $36,15 < \text{Puan} \leq 42,00$ aralığı “çok yüksek (kesinlikle katılıyorum)”; Dışsal Motivasyon alt boyutunda puan aralıkları $5,00 \leq \text{Puan} \leq 9,17$ aralığı “çok düşük” , $9,17 < \text{Puan} \leq 13,34$ aralığı “düşük (katılmıyorum)”, $13,34 < \text{Puan} \leq 17,51$ aralığı “kısmen düşük (biraz katılmıyorum)”, $17,51 < \text{Puan} \leq 21,68$ aralığı “kısmen yüksek (biraz katılıyorum)”, $21,68 < \text{Puan} \leq 25,85$ aralığı “yüksek (katılıyorum)” , $25,85 < \text{Puan} \leq 30,00$ aralığı “çok yüksek (kesinlikle katılıyorum)”, Öğretme Motivasyonu toplam ölçekte $12,00 \leq \text{Puan} \leq 22,00$ aralığı “çok düşük (kesinlikle katılmıyorum)”, $22,00 < \text{Puan} \leq 32,00$ aralığı “düşük (katılmıyorum)” , $32,00 < \text{Puan} \leq 42,00$ aralığı “kısmen düşük (biraz katılmıyorum)”, $42,00 < \text{Puan} \leq 52,00$ aralığı “kısmen yüksek (biraz katılıyorum)”, $52,00 < \text{Puan} \leq 62,00$ aralığı “yüksek (katılıyorum)” , $62,00 < \text{Puan} \leq 72,0$ aralığı “çok yüksek (kesinlikle katılıyorum)” olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.4: Öğretmen Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği Puan Değerlendirmesi

Ölçek ve Boyutlar	Puanlamanın Değerlendirilmesi	
Derin Anlayışa Değer Verme (DADV) 1-2-3	Puan Aralığı	Değerlendirme
	$3.00 \leq \text{Puan} \leq 5.57$	ÇOK DÜŞÜK
	$5.57 < \text{Puan} \leq 8.14$	DÜŞÜK
	$8.14 < \text{Puan} \leq 10.71$	KISMEN DÜŞÜK
	$10.71 < \text{Puan} \leq 13.28$	ORTA
	$13.28 < \text{Puan} \leq 15.85$	KISMEN YÜKSEK
	$15.85 < \text{Puan} \leq 18.42$	YÜKSEK
	$18.42 < \text{Puan} \leq 21.0$	ÇOK YÜKSEK
Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme (KVBHG) 4-5-	Puan Aralığı	Değerlendirme
	$2.00 \leq \text{Puan} \leq 3.71$	ÇOK DÜŞÜK
	$3.71 < \text{Puan} \leq 5.42$	DÜŞÜK
	$5.42 < \text{Puan} \leq 7.13$	KISMEN DÜŞÜK
	$7.13 < \text{Puan} \leq 8.84$	ORTA
	$8.84 < \text{Puan} \leq 10.55$	KISMEN YÜKSEK
	$10.55 < \text{Puan} \leq 12.26$	YÜKSEK
	$12.26 < \text{Puan} \leq 14.0$	ÇOK YÜKSEK
Farklı Bakış Açıları	Puan Aralığı	Değerlendirme

Edinme ve Sistemantik Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma (FBESOS) 6-7-8-9-10-11 (6Ters Madde)	$6.00 \leq \text{Puan} \leq 11.14$	ÇOK DÜŞÜK
	$11.14 < \text{Puan} \leq 16.28$	DÜŞÜK
	$16.28 < \text{Puan} \leq 21.42$	KISMEN DÜŞÜK
	$21.42 < \text{Puan} \leq 26.56$	ORTA
	$26.56 < \text{Puan} \leq 31.70$	KISMEN YÜKSEK
	$31.70 < \text{Puan} \leq 36.84$	YÜKSEK
	$36.84 < \text{Puan} \leq 42.0$	ÇOK YÜKSEK

Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği'nde bir madde ters kodlanmıştır. Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği 7'li likert olup Derin Anlayışa Değer Verme alt boyutunda puan aralıkları $3,00 \leq \text{Puan} \leq 5,57$ aralığı "çok düşük" , $5,57 < \text{Puan} \leq 8,14$ aralığı "düşük" , $8,14 < \text{Puan} \leq 10,71$ aralığı "kısmen düşük", $10,71 < \text{Puan} \leq 13,28$ aralığı "orta", $13,28 < \text{Puan} \leq 15,85$ aralığı "kısmen yüksek", $15,85 < \text{Puan} \leq 18,42$ aralığı "yüksek" , $18,42 < \text{Puan} \leq 21,0$ aralığı "çok yüksek" ; Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme alt boyutunda puan aralıkları $2,00 \leq \text{Puan} \leq 3,71$ aralığı "çok düşük" , $3,71 < \text{Puan} \leq 5,42$ aralığı "düşük" , $5,42 < \text{Puan} \leq 7,13$ aralığı "kısmen düşük" , $7,13 < \text{Puan} \leq 8,84$ aralığı "orta" , $8,84 < \text{Puan} \leq 10,55$ aralığı "kısmen yüksek" , $10,55 < \text{Puan} \leq 12,26$ aralığı "yüksek" , $12,26 < \text{Puan} \leq 14,0$ aralığı "çok yüksek" ; Farklı Bakış Açıları Edinme ve Sistemantik Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma alt boyutunda puan aralıkları $6,00 \leq \text{Puan} \leq 11,14$ aralığı "çok düşük" , $11,14 < \text{Puan} \leq 16,28$ aralığı "düşük" , $16,28 < \text{Puan} \leq 21,42$ aralığı "kısmen düşük" , $21,42 < \text{Puan} \leq 26,56$ aralığı "orta" , $26,56 < \text{Puan} \leq 31,70$ aralığı "kısmen yüksek" , $31,70 < \text{Puan} \leq 36,84$ aralığı "yüksek", $36,84 < \text{Puan} \leq 42,0$ aralığı " çok yüksek" olarak belirlenmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Bu bulgular Tablo 3.5 ve Tablo 3.6'da verilmiştir.

Tablo 3.5: Öğretme Motivasyonu Ölçeği Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Boyutlar	N	$\bar{x}$	SS	Çarpıklık		Basıklık	
				Değer	$Sh_{\bar{x}}$	Değer	$Sh_{\bar{x}}$
İçsel Motivasyon	412	27.25	7.607	-.447	.120	-.213	.240
Dışsal Motivasyon	412	16.17	5.317	.261	.120	-.401	.240
Toplam Ölçek	412	43.42	11.960	-.210	.120	-.210	.240

Tablo 3.5’de görüldüğü gibi Öğretme Motivasyonu Ölçeği’nden alınan puanların normal dağılımını belirlemek için yapılan normallik testi sonucunda çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1.5 aralığında olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.6: Öğretmenlerin Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Boyutlar	N	$\bar{x}$	SS	Çarpıklık		Basıklık	
				Değer	$Sh_{\bar{x}}$	Değer	$Sh_{\bar{x}}$
Derin Anlayışa Değer Verme	412	15.49	4.042	-.785	.120	.362	.240
Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme	412	10.28	2.273	-.587	.120	.203	.240
Farklı Bakış Açıları Edinme ve SistematiK Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma	412	33.26	4.568	-.568	.120	1.477	.240

Tablo 3.6’da görüldüğü gibi Öğretmenlerin Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeğinden alınan puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan normallik testi sonucunda basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 1.5 aralığında olduğu belirlenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri ± 1.5 aralığında ise normalliğe uygun kabul edilen değerlerdir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Ölçekten alınan puanların normal dağılım gösterdiği kabul edilmiş ve veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir.

1. Sınıf öğretmenlerinin, Öğretme Motivasyonu Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların $\bar{x}$, ss ve $Sh_{\bar{x}}$ tespit edilmiştir.
2. Sınıf öğretmenlerinin, Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanların $\bar{x}$, ss ve $Sh_{\bar{x}}$ tespit edilmiştir.
3. Sınıf öğretmenlerinin, Öğretme Motivasyonu Ölçeği, Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puanların; cinsiyete ve medeni durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere bağımsız grup t testi kullanılmıştır.
4. Sınıf öğretmenlerinin, öğretme motivasyonu ile mesleki kıdem, zihinsel sorgulama alışkanlıkları ile mesleki kıdem, öğretme motivasyonu ile zihinsel sorgulama alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

5. Mesleki kıdemin, sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonlarını ve zihinsel sorgulama alışkanlıklarını yordama düzeyini tespit etmek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

3.1.2. Nitel Araştırma Boyutu

3.1.2.1. Çalışma Grubu (Katılımcılar)

Nitel araştırma aşamasında çalışma grubu Küçükçekmece ilçesinde araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan nicel çalışmada öğretme motivasyonu ve sorgulama becerisi yüksek düzeyde belirlenen 8 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011:112) göre "Ölçüt örnekleme, araştırmacı tarafından oluşturulan ya da önceden belirlenmiş bir ölçütü karşılayan durumun çalışılmasıdır".

Tablo 3.7: Örnekleme Dahil Edilen Olan Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Bilgileri

Sıra No	Katılımcı Kodu	Cinsiyet	Kıdem Yılı	Görev Yaptığı Okulda Çalıştığı Süre	Eğitim Düzeyi	Görüşme Süresi
1	K1	E	27	10	Lisans	13dk 46 sn
2	K2	K	33	14	Lisans	10 dk 18 sn
3	K3	K	30	14	Lisans	7 dk 5 sn
4	K4	K	30	14	Yüksek Lisans	13dk 31sn
5	K5	K	26	9	Lisans	6 dk 44 sn
6	K6	E	31	5	Lisans	11 dk 33 sn
7	K7	K	34	14	Lisans	8 dk 23sn
8	K8	K	21	4	Lisans	10 dk 7 sn

3.1.2.2. Nitel Veri Toplama Araçları

a) Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmanın nitel kısmında, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, derinlemesine ve sabit seçenekli soruların her ikisini de içerebilme özelliğiyle birlikte, katılımcıların kendi görüşlerini özgürce ifade edebilmeleri ve analizinin kolay olması gibi avantajlar

sunar. Ancak bu yöntemin dezavantajları arasında kontrolün kaybedilmesi ve görüşmenin belirli standartları karşılamama olasılığı da bulunur (Büyüköztürk vd., 2012).

Literatür taraması yapılarak konunun kapsamı hakkında bilgi edinildikten sonra öncelikle taslak olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından oluşturuldu. Daha sonra uzman görüşü alınmıştır. Uzman değerlendirmesinden sonra son hali oluşturulmuştur. Görüşmelerde, olumsuz durumları belirlemek ve çözüm bulmak amacıyla bir katılımcı ile görüşme yapılmıştır. Olumsuz bir durumla karşılaşmadığı için formun son hali belirlenmiştir. Bu formda 5 soru bulunmaktadır. Bu sorular Ek- 3'te yer almaktadır.

3.1.2.3. Nitel Verilerin Toplanması

Araştırmada, sınıf öğretmenleri için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınarak 2022-2023 eğitim öğretim yılının 2. döneminde görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler bir devlet okulundaki sınıf öğretmenleriyle onayları alınarak yüz yüze yapılmıştır. Katılımcıların izni alınarak, görüşme sırasında ses kaydı yapılarak görüşmeler kaydedilmiştir. Görüşmeler bittikten sonra ses kayıtları yazılı metne dökülmüştür. Katılımcılara, görüşmelerden elde edilen kişisel verilerin herhangi bir yerde kullanılmayacağı ve yalnızca kodlanmış görüşlerin kullanılacağı bilgisi aktarılmıştır. Görüşmeler yaklaşık 10-12 dakika sürmüştür.

3.1.2.4. Nitel Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bu yöntemde, amaç elde edilen verileri anlamlandırmak için kullanılan kavramları ve ilişkileri keşfetmektir. Yıldırım ve Şimşek'e (2013: 259-260) göre, "İçerik analizi yönteminde; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tamamlanması ve yorumlanması olmak üzere 4 aşama bulunmaktadır".

Ses kayıtları elektronik ortama geçirildikten sonra kodlar ve temalar oluşturulmuştur. Strauss ve Corbin'e göre (akt. Yıldırım & Şimşek, 2013: 261) daha önceden belirlenmiş kavramlara göre yapılan kodlama, verilerden çıkarılan kavramlara göre

yapılan kodlama, genel bir çerçeve içinde yapılan kodlama olmak üzere üç kodlama biçimi bulunmaktadır. Bu araştırmada verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlama yapılmıştır. Kodlardan yola çıkarak verilerin genel düzeyde açıklanması ve kodları belirli kategoriler altında toplamak için temaların tespit edilmesi gerekmektedir. Kodlama ve temaların belirlenmesinden sonra elde edilen veriler düzenlenir ve tanımlanır. Daha sonra araştırmacı tarafından yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2013: 268- 270). Elde edilen veriler bulgular bölümünde alıntılarla birlikte verilmiştir.

Araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik en önemli ölçüttür. Geçerlik, diğer özelliklerle karşılaştırmadan ölçülmek istenen bir özelliğin doğruluğunu temsil ederken, güvenirlik ise aynı testin tekrarlanması durumunda aynı katılımcılar üzerinde benzer sonuçların elde edilmesi anlamına gelir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012). Geçerlik, araştırmacının elde ettiği verileri ve ulaştığı sonuçları doğrulamasına yardımcı olmak için çeşitleme, katılımcı teyidi, meslektaş teyidi gibi yöntemleri kullanarak araştırılan olgu ve olay hakkında kapsamlı bir resim oluşturabilmesini ifade eder (Yıldırım & Şimşek, 2013: 290).

Nitel araştırmada verileri toplarken iç geçerliği sağlamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu iki uzman ve danışman tarafından değerlendirilmiştir. Nitel verilerin toplanacağı okulda hazırlık ve planlama yapılarak uzun süre etkileşimde bulunulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde elde edilen veriler, görüşme sırasında katılımcıyla paylaşarak doğrulanmıştır. Araştırma bulguları danışman incelemesine tabi tutulmuştur. Elde edilen veriler, yapılan görüşmelerden alıntılar yapılarak doğrudan sunulmuştur.

Nitel araştırmada dış geçerliliği sağlamak için elde edilen ham veriler korunmuştur. Bu veriler elde edilen temalara göre tanzim edilmiştir. Nitel sorulara farklı katılımcıların verdiği yanıtlar benzer ve tutarlıdır.

Farklı kodlayıcılar tarafından aynı veri setini kodlamak, araştırmacının kişisel etkisini azaltmak için gereklidir (Baltacı, 2017). Farklı kodlayıcılar tarafından kodlanan veri setinin benzerlik oranı önemlidir (Fidan ve Öztürk, 2015). Miles ve Huberman modelinde içsel tutarlılık olarak adlandırılan ve kodlayıcılar arasındaki görüş birliğini ölçen bu benzerlik $\Delta = C \div (C + \partial) \times 100$ formülüyle hesaplanır. Kodlayıcılar arasındaki görüş birliği, içsel tutarlık sağlayan kodlama denetimine göre en az %80 seviyesinde olması gerekmektedir (Miles ve Huberman, 1994; Patton,

2002). 15 kodda görüş birliğı, 1 kodda görüş ayrılığı bulunmaktadır. Güvenirlik Katsayısı = $15 \div (15 + 1) \times 100 = \%93,75$ Kodlayıcılar arası görüş birliğı benzerliğı %80'igeçtiğı için iç tutarlılık yeterlidir.

Araştırmada güvenirliğı sağlamak amacıyla danışmanın araştırmadaki bulguların, yorum ve önerilerin doğrulukları konusunda değerlendirme alınarak teyit edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki uzman ve danışanın görüşü alınarak tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır. Verilerin kodlanması sürecinde danışmanla görüşme yapılarak değerlendirme yapılmıştır. Verilerin tutarlık sağlanması için benzer süreçlerle toplanmasına dikkat edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölüm, araştırma sonuçlarının analizini içermektedir. Araştırmada, karma desen kullanıldığı için nitel ve nicel veriler ayrı başlıklar altında ele alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

4.1. Nicel Bulgular ve Yorumu

Bu bölümde, araştırmanın nicel boyutu için kullanılan ölçek aracılığıyla toplanan verilerin analizi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bulgulara dayalı olarak açıklamalar ve yorumlar yapılmıştır.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ne düzeydedir?” sorusu ile araştırmanın birinci alt problemine cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.1’de sunulmaktadır.

Tablo 4.1: Sınıf Öğretmenlerinin Öğretme Motivasyonu Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

	N	$\bar{x}$	s.s	Sh $\bar{x}$
İçsel Motivasyon	412	27.75	7.607	.375
Dışsal Motivasyon	412	16.17	5.317	.262
Öğretme Motivasyonu	412	43.42	11.960	.589

Tablo 4.1 incelendiğinde öğretmenlerin içsel motivasyon boyutu puan ortalamasının 27,75, dışsal motivasyon boyutu puan ortalamasının 16,17 ve öğretme motivasyonu toplam ölçek puanlarının ortalamasının 43,42 olduğu görülmektedir. İçsel motivasyon alt boyutu kısmen yüksek, dışsal motivasyonun alt boyutu kısmen düşük ve öğretme motivasyonu ölçeği toplamının kısmen yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Sınıf öğretmenlerinin sorgulama becerileri ne düzeydedir?” sorusu ile araştırmanın ikinci alt problemine cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.2’de sunulmaktadır.

Tablo 4.2: Sınıf Öğretmenlerinin Sorgulama Becerileri Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

	N	$\bar{x}$	s.s	Sh $\bar{x}$
Derin Anlayışa Değer Verme	412	15.49	4.042	.199
Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme	412	10.28	2.273	.112
Farklı Bakış Açıları Edinme ve SistematiK Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma	412	33.26	4.568	.225

Tablo 4.2 incelendiğinde öğretmenlerin derin anlayışa değer verme boyutu puan ortalamasının 15,49, karar verme ve belirsizliği hoş görme boyutu puan ortalamasının 10,28 ve farklı bakış açıları edinme ve sistematiK olarak daha odaklanan sorular sorma boyutu puan ortalamasının 33,26 olduğu görülmektedir. Derin Anlayışa Değer Verme alt boyutunun kısmen yüksek, karar verme ve belirsizliği hoş görme alt boyutunun kısmen yüksek, farklı bakış açıları edinme ve sistematiK olarak daha odaklanan sorular sorma alt boyutunun yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu; a)cinsiyet, b) medeni durum değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? sorusu ile araştırmanın üçüncü alt problemine cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.3 ve 4.4’te sunulmaktadır.

a)Cinsiyet

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre öğretme motivasyonları puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız grup t testi yapılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 4.3’te sunulmuştur.

Tablo 4.3: Öğretmenlerin Öğretme Motivasyonu Ölçeğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

						t Testi		
	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sh $\bar{x}$	T	Sd	P
İçsel Motivasyon	Kadın	302	27.75	7.395	.426	-2.199	410	.028
	Erkek	110	25.89	8.038	.766			
Dışsal Motivasyon	Kadın	302	16.23	5.107	.294	-.395	410	.693
	Erkek	110	15.98	5.875	.560			
Öğretme Motivasyonu	Kadın	302	43.98	11.372	.654	-1.468	410	.144
	Erkek	110	41.87	13.377	1.275			

Tablo 4.3 incelendiğinde; kadın ve erkeklerin içsel motivasyonlarında [$t_{(410)} = -2,199$; $p < .05$] anlamlı fark bulunmuştur. Kadın sınıf öğretmenlerin içsel motivasyon ortalama puanlarının ($\bar{x} = 27,75$), erkek sınıf öğretmenlerin içsel motivasyon ortalama puanlarına ($\bar{x} = 25,89$) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre, kadın ve erkeklerin dışsal motivasyonları [$t_{(410)} = -.395$; $p > .05$] ve öğretme motivasyonlarında [$t_{(410)} = -1,468$; $p > .05$] ortaya çıkan farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur.

b) Medeni Durum

Sınıf öğretmenlerinin medeni durumlarına göre öğretme motivasyonları puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız gruplar t testi yapılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 4.4'te sunulmuştur.

Tablo 4.4: Öğretmenlerin Öğretme Motivasyonu Ölçeğinin Medeni Durum Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

						t Testi		
	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	Ss	Sh $\bar{x}$	T	Sd	p
İçsel	Evli	289	26.62	7.585	.446	2.612	410	.009
Motivasyon	Bekâr	123	28.74	7.478	.674			
Dışsal	Evli	289	15.85	5.151	.303	1.842	410	.066
Motivasyon	Bekâr	123	16.90	5.640	.509			
Öğretme	Evli	289	42.47	11.770	.692	2.481	410	.013
Motivasyonu	Bekâr	123	45.64	12.153	1.096			

Tablo 4.4 incelendiğinde; evli ve bekârların içsel motivasyonları [$t_{(410)} = 2,612$ $p < .05$] ve öğretme motivasyonları [$t_{(410)} = 2,481$ $p < .05$] arasında anlamlı fark

bulunmuştur. Bekâr sınıf öğretmenlerinin içsel motivasyon ortalama puanlarının ($\bar{x}=28,74$), evli sınıf öğretmenlerinin içsel motivasyon ortalama puanlarına ($\bar{x}=26,62$) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bekâr sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ortalama puanlarının ($\bar{x}=45,64$), evli sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ortalama puanlarına ($\bar{x}=42,47$) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre, evli ve bekârların dışsal motivasyonu [$t_{(410)}=1,842$; $p>.05$] arasındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Sınıf öğretmenlerinin sorgulama becerileri; a)cinsiyet, b)medeni durum değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? ” sorusu ile araştırmanın dördüncü alt problemine cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.5 ve Tablo 4.6 ’da sunulmaktadır.

a)Cinsiyet

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre sorgulama becerileri puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız grup t testi yapılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 4.5’te sunulmuştur.

Tablo 4.5: Öğretmenlerin Sorgulama Becerileri Ölçeğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						T	Sd	P
Derin Anlayışa	Kadın	302	15.47	4.248	.244	.140	410	.889
Değer Verme	Erkek	110	15.53	3.431	.327			
Karar Verme ve	Kadın	302	10.20	2.410	.139	1.390	410	.166
Belirsizliği Hoş Görme	Erkek	110	10.51	1.836	.175			
Farklı Bakış Açıları	Kadın	302	33.43	4.731	.272	-1.300	410	.194
Edinme ve	Erkek	110	32.77	4.070	.388			
Sistematik Olarak								
Daha Odaklanan								
Sorular Sorma								

Tablo 4.5 incelendiğinde; öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre, kadın ve erkeklerin derin anlayışa değer verme [$t_{(410)}=.140$; $p>.05$], karar verme ve belirsizliği hoş görme [$t_{(410)}=1,390$; $p>.05$], farklı bakış açıları edinme ve sistematik

olarak daha odaklanan sorular sorma [$t_{(410)} = -1,300$; $p > .05$] boyutlarındaki puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur.

b) Medeni Durum

Sınıf öğretmenlerinin medeni durumlarına göre sorgulama becerileri puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız grup t testi yapılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 4.6’ da sunulmuştur.

Tablo 4.6: Öğretmenlerin Sorgulama Becerileri Ölçeğinin Medeni Durum Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	Ss	Sh $\bar{x}$	t Testi		
						t	Sd	P
Derin Anlayışa Değer Verme	Evli	289	15.15	3.898	.229	2.637	410	.009
	Bekâr	123	16.28	4.273	.385			
Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme	Evli	289	10.33	2.163	.127	-.645	410	.519
	Bekâr	123	10.17	2.518	.227			
Farklı Bakış Açıları Edinme ve SistematiK Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma	Evli	289	33.18	4.314	.254	.513	410	.608
	Bekâr	123	33.45	5.130	.463			

Tablo 4.6 incelendiğinde; öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre, evli ve bekârların derin anlayışa değer verme alt boyutu puanları arasında [$t_{(410)} = 2,637$; $p < .05$] anlamlı fark bulunmuştur. Bekâr sınıf öğretmenlerinin derin anlayışa değer verme ortalama puanlarının ($\bar{x} = 16,28$), evli sınıf öğretmenlerinin derin anlayışa değer verme ortalama puanlarına ($\bar{x} = 15,15$) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre karar verme ve belirsizliği hoş görme alt boyutu [$t_{(410)} = -.645$; $p > .05$] ile farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sorma alt boyutundaki ortalama puanları arasındaki farkın [$t_{(410)} = .513$; $p > .05$] farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur.

4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

A) Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonunun mesleki kıdem değişkeni ile anlamlı bir ilişkisi var mıdır?

B) Sınıf öğretmenlerinin sorgulama becerilerinin mesleki kıdem değişkeni ile anlamlı bir ilişkisi var mıdır?

C) Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ve sorgulama becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

soruları ile araştırmanın beşinci alt problemine cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.7’de sunulmaktadır.

Tablo 4.7:Öğretmenlerin Öğretme Motivasyonu ile Sorgulama Becerileri Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	1			2			3			4		
	Mesleki Kıdem			İçsel Motivasyon İCÖM			Dışsal Motivasyon DISÖM			Öğretme Motivasyonu ÖM		
	N	$\bar{x}$	SS	N	r	p	N	r	p	N	r	p
1	412	16.78	9.345	412	-.159**	.001	412	-.166**	.001	412	-.175**	.000
2				412	1		412	.704**		412	.949**	
3							412	1		412	.892**	
4							412	.892**		412	1	
5							412	.234**	.000	412	.282**	.000
6							412	.141**	.004	412	.184**	.000
7							412	.052	.289	412	.139**	.005

7	6				5
Farklı Bakış Açıkları Edinme ve Sistematik Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma FBESOSSB	Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme KVBHGSB				Derin Anlayışa Değer Verme DADVSB
		412		412	412
		33.26		10.28	15.49
		4.568		2.273	4.042
N	p	r	N	p	r
412	.187	.065	412	.816	.011
412	.000	.183**	412	.000	.191**
412	.289	.052	412	.004	.141**
412	.005	.139**	412	.000	.184**
412	.000	.347**	412	.000	.452**
412	.000	.478**	412		1
412		1	412	.000	.478**
			412	.000	.347**

**Korelasyon .01 düzeyinde anlamlı.

Tablo 4.7’de görüldüğü üzere, sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdem, öğretme motivasyonu ve zihinsel sorgulama becerileri ölçeği alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Korelasyon Analizi sonucunda;

Mesleki kıdem ile öğretme motivasyonu ölçeğinin, içsel motivasyon alt boyutu arasında zayıf düzeyde negatif; dışsal motivasyon alt boyutu arasında zayıf düzeyde negatif; öğretme motivasyonu toplam ölçekle arasında zayıf düzeyde negatif anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = -.175, p < .01$).

Mesleki kıdem ile zihinsel sorgulama becerileri alt ölçeğinin, Derin Anlayışa Değer Verme alt boyutu arasında zayıf düzeyde negatif anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = -.218, p < .01$). Mesleki kıdem ile zihinsel sorgulama becerileri alt boyutlarından Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme alt boyutu ve Farklı Bakış Açıları Edinme ve SistematiK Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > .01$).

Öğretme Motivasyonu Ölçeği, içsel motivasyon alt boyutu ile Sorgulama Becerileri Ölçeğinin, derin anlayışa karar verme alt boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif; karar verme ve belirsizliği hoş görme alt boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif; farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sorma alt boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .183, p < .01$). Öğretme Motivasyonu Ölçeğinin dışsal motivasyon alt boyutu ile Sorgulama Becerileri Ölçeğinin derin anlayışa karar verme alt boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif; karar verme ve belirsizliği hoş görme alt boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .141, p < .01$). Dışsal motivasyon ile farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sorma alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > .05$). Öğretme Motivasyonu Ölçeği ile Sorgulama Becerileri Ölçeğinin derin anlayışa karar verme alt boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif; karar verme ve belirsizliği hoş görme alt boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif; farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sorma alt boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = .139, p < .01$).

4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

“Mesleki kıdem sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonlarını ve sorgulama becerilerini yordamakta mıdır?” sorusu ile araştırmanın altıncı alt problemine cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4.8, Tablo 4.9 ve Tablo 4.10’ da sunulmaktadır.

Tablo 4.8:DADVSBM Bağımlı Değişkenine Göre Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerinin Öğretme Motivasyonları ve Sorgulama Becerilerini Yordama Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	p	İkili r	Kısmi r
SABİT	13.060	.850		15.369	.000		
MESLKKIDEM	-.075	.021	-.147	-3.661	.000	-.178	-.171
ÖM TOPLAM	.085	.016	.251	5.297	.000	.253	.247
aDependent Variable: DADVSBM							
R= .329 R ² =.109 F(2-409)= 24.891 p= 0.000							

Öğretmenlerin zihinsel sorgulama becerileri alt boyutlarından Derin Anlayışa Değer Verme alt boyutu üzerinde etkisi olduğu belirlenen mesleki kıdem ve öğretme

motivasyonu değişkenlerinin, Derin Anlayışa Değer Verme alt boyutunu ne kadar yordadığını ortaya koymak için Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu Doğrusal Regresyon analizi sonucunda mesleki kıdem ve öğretme motivasyonu, birlikte derin anlayışa değer verme alt boyutu ile anlamlı bir ilişki ($R = .329$ $R^2 = .109$) sergilemişlerdir [$F(2-409) = 24,891$, $p < .01$] Söz konusu iki değişken, birlikte, derin anlayışa değer verme alt boyutundaki değişimin % 10'unu açıklamaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin derin anlayışa değer verme alt boyutu üzerindeki göreceli önem sırası öğretme motivasyonu ($\beta = .251$) ve mesleki kıdemdir ($\beta = -.147$) Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, derin anlayışa değer verme alt boyutunda yordayıcı değişkenlerden öğretme motivasyonunun pozitif yönde ve anlamlı ($\beta = .251$, $F(2-409) = 24,891$, $p < .01$), mesleki kıdem ise negatif yönde ve anlamlı ($\beta = -.147$ $F(2-409) = 24,891$, $p < .01$) yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.9: KVBHGSBM Bağımlı Değişkenine Göre Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerinin Öğretme Motivasyonları ve Sorgulama Becerilerini Yordama Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	p	İkili r	Kısmi r
SABİT	8.513	.497		17.132	.000		
MESLEKİ KIDEM	.011	.012	.045	.915	.361	.011	.045
ÖM TOPLAM	.036	.009	.192	3.893	.000	.184	.189
Dependent Variable: KVBHGSBM							
R = .189 R ² = .036 F(2-409) = 7.608 p = 0.001							

Öğretmenlerin zihinsel sorgulama becerileri alt boyutlarından Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme alt boyutu ile ilişkisi olduğu belirlenen, mesleki kıdem ve öğretme motivasyonu değişkenlerinin, Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme alt boyutunu ne şekilde yordadığını ortaya koymak için yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu Doğrusal Regresyon analizi sonucunda mesleki kıdem ve öğretme motivasyonu, birlikte karar verme ve belirsizliği hoş görme alt boyutu ile anlamlı bir ilişki ($R = .189$ $R^2 = .036$) sergilemişlerdir. [$F(2-409) = 7,608$, $p < .01$] Söz konusu iki değişken, birlikte, derin anlayışa değer verme alt boyutundaki değişimin % 3'ünü açıklamaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin derin anlayışa değer verme alt boyutu üzerindeki göreceli önem sırası öğretme motivasyonu ($\beta = .192$) ve mesleki kıdemdir ($\beta = .045$) Regresyon

katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme alt boyutunda yordayıcı değişkenlerden öğretme motivasyonu pozitif yönde ve anlamlı ($\beta=.192$, $F(2-409)= 7,608$, $p<.01$) yordayıcı olduğu görülmektedir. Mesleki kıdem ise yordamamaktadır.

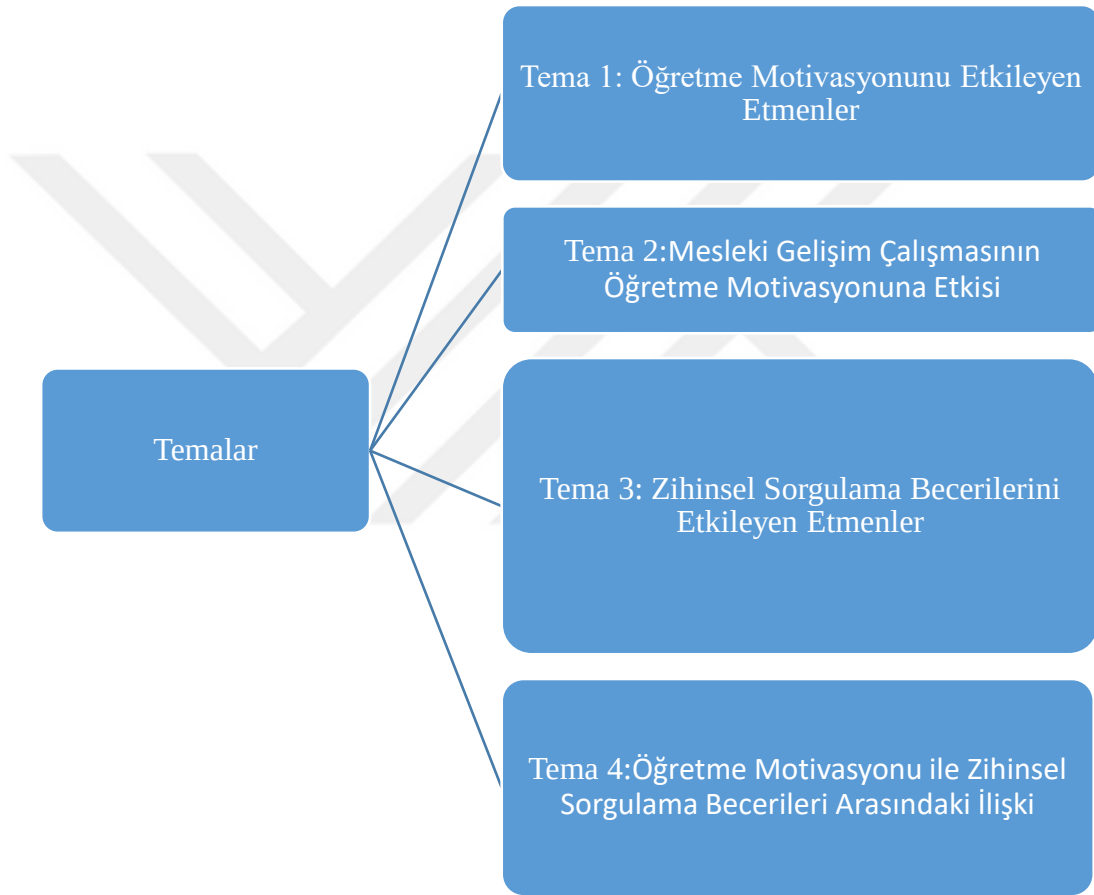
Tablo 4.10: FBESOSSBM Bağımlı Değişkenine Göre Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerinin Öğretme Motivasyonları ve Sorgulama Becerilerini Yordama Düzeylerine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	p	İkili r	Kısmi r
SABİT	29.918	1.003		29.831	.000		
MESLKKIDEM	.045	.024	.092	1.865	.063	.065	.092
ÖM TOPLAM	.059	.019	.156	3.143	.002	.139	.154
Dependent Variable: FBESOSSBM							
R= .167 R ² =.028 F(2-409)= 5.832 p= 0.003							

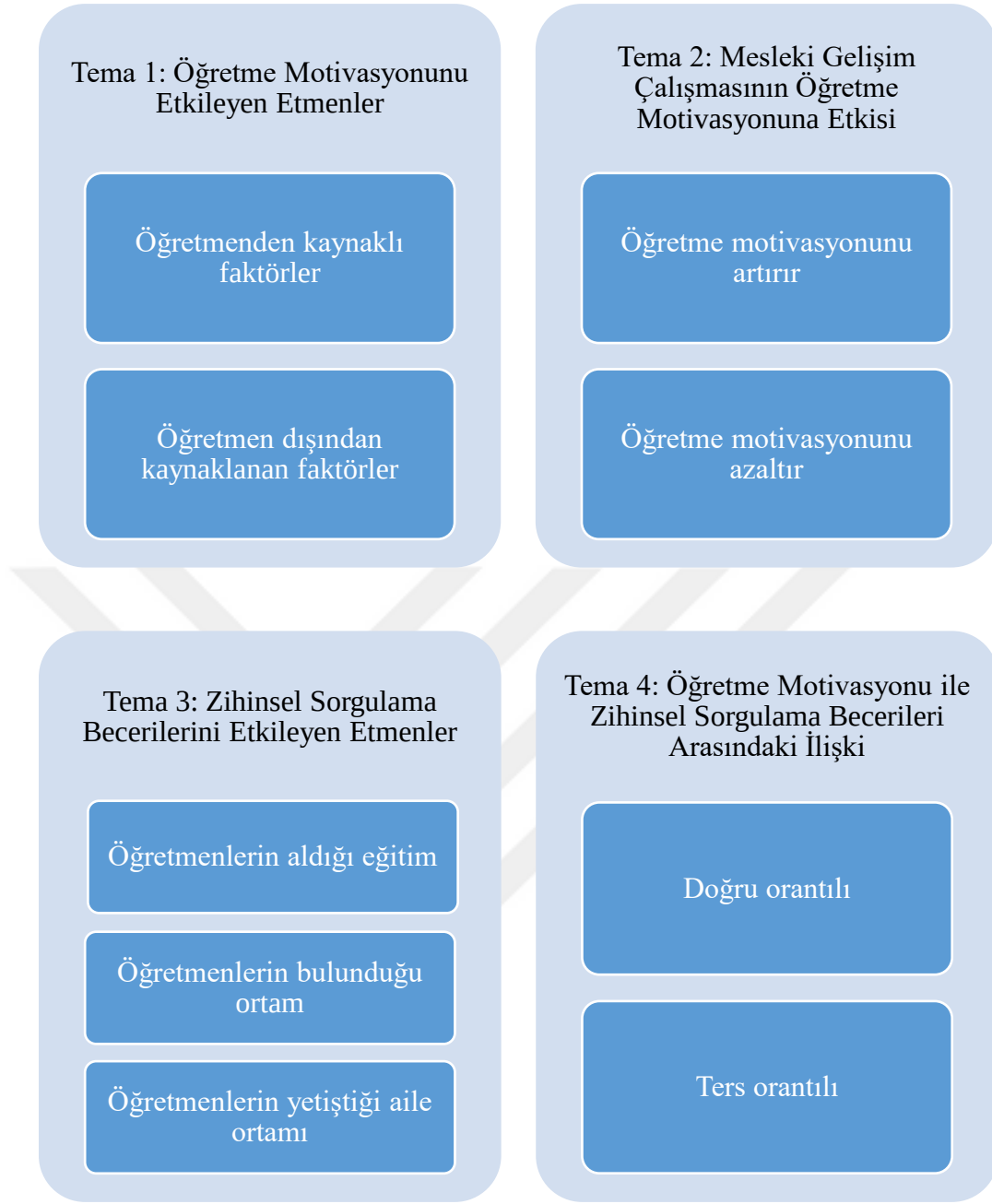
Öğretmenlerin zihinsel sorgulama becerileri alt boyutlarından Farklı Bakış Açıları Edinme ve SistematiK Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma alt boyutu ile ilişkisi olduğu belirlenen, mesleki kıdem ve öğretme motivasyonu değişkenlerinin, Farklı Bakış Açıları Edinme ve SistematiK Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma alt boyutunu ne şekilde yordadığını ortaya koymak için yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır. Çoklu Doğrusal Regresyon analizi sonucunda mesleki kıdem ve öğretme motivasyonu, birlikte Farklı Bakış Açıları Edinme ve SistematiK Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma alt boyutu ile anlamlı bir ilişki ($R= .167$ $R^2=.028$) sergilemişlerdir [$F(2-409)= 5,832$, $p<.01$] Söz konusu iki değişken, birlikte, Farklı Bakış Açıları Edinme ve SistematiK Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma alt boyutundaki değişimin % 2'sini açıklamaktadır. Standartlaştırılmış regresyon katsayılarına göre, yordayıcı değişkenlerin derin anlayışa değer verme alt boyutu üzerindeki görelî önem sırası öğretme motivasyonu ($\beta=.156$) ve mesleki kıdemdir ($\beta=.092$) Regresyon katsayılarının anlamlılık testleri göz önüne alındığında, Farklı Bakış Açıları Edinme ve SistematiK Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma alt boyutunda yordayıcı değişkenlerden öğretme motivasyonunun pozitif yönde ve anlamlı ($\beta=.156$, $F(2-409)= 5,832$, $p<.01$) yordayıcı olduğu görülmektedir. Mesleki kıdem ise yordamamaktadır.

4.2. Nitel Bulgular ve Yorumu

Öğretme Motivasyonu Ölçeği sonucunda öğretme motivasyonu yüksek çıkan öğretmenlerin yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara verdikleri cevaplarla elde edilen bulguların analizine bu bölümde yer verilecektir. Sekiz sınıf öğretmeniyle görüşme yapılmıştır. Bu görüşmelerden elde edilen veriler ve alan yazın incelemesiyle tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Belirlenen tema ve alt temalar aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Grafik 4.1: Alan yazın incelemesi ve araştırma sırasında katılımcılardan elde edilen temalar

Grafik 4.2: Alan yazın incelemesi ve araştırma sırasında katılımcılardan elde edilen tema ve alt temalar

4.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.11: Sınıf Öğretmenlerinin Öğretme Motivasyonunu Nelerin Etkilediğine Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	Katılımcılar
Öğretme motivasyonu	Öğretmenden kaynaklı faktörler	Vicdan	4	K1, K3, K5, K6
		Kişisel yaşam	4	K1, K3, K6, K8
		Öğretmenin kendisini geliştirmesi	4	K2, K4, K5, K6
		Öğrenci sevgisi	2	K5, K6
		Mesleki doyum	2	K3, K7
		Mesleki yeterlilik	2	K4, K5
		Gelecek ve güvenlik kaygısı	1	K1
		Mesleki saygınlık	1	K1
		Vatan ve millet sevgisi	1	K6
		Öğrenci özellikleri	7	K1, K3, K4, K5, K6, K7, K8
	Öğretmen dışından kaynaklanan faktörler	Veli davranış ve tutumu	7	K1, K2, K3, K5, K6, K7, K8
		Okul yönetimi davranış ve tutumu	7	K1, K2, K3, K4, K6, K7, K8
		Öğretmenler arası ilişkiler ve bilgi paylaşımı	5	K1, K4, K5, K6, K8
		Ekonomik gelir	5	K1, K2, K3, K4, K6
		Okulun veya sınıfın fiziki durumu	5	K1, K3, K5, K6, K8
		Sınıfta araç gerecin tam olması	3	K1, K3, K8
		Çevre	3	K3, K6, K8
		Okul kültürü	3	K5, K6, K8
		Öğretmene yüklenen iş yükü	2	K2, K8
		Eğitim öğretim programı	2	K1, K2
		Mesleki gelişim çalışmalarına katılmak	2	K2, K4
		Ödüllendirme sistemi	2	K3, K7
		Sosyal ihtiyaçların	2	K1, K2

		karşılanamaması		
		Sınıf mevcudu	2	K3,K4
		Yardımcı personel	2	K1, K5

Birinci tema olan öğretme motivasyonunda iki tane alt kategori belirlenmiştir. Bu kategorilerden bir tanesi öğretmenden kaynaklı faktörlerdir. Öğretmenden kaynaklı faktörlerin altında, vicdan, kişisel yaşam, öğretmenin kendini geliştirmesi, öğrenci sevgisi, mesleki doyum, mesleki yeterlilik, gelecek ve güvenlik kaygısı, mesleki saygınlık, vatan ve millet sevgisi kodları bulunmuştur. Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu vicdanın etkilediğini düşünmektedir. Vicdanla ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Bir de kendimize ait olan iç dünyamızda değerlendirdiğimizde bunlar iç faktörler olarak eklediğimizde tabi ki motivasyon üzerinde etkili olabilecek maddeleri çoğaltabilir, söyleyebiliriz.” (K1)

“... ayrıca iş tatmini, öğretmenin hani kendi vicdanen yaptığı işi düzgün yaptığının bilincinde olması çocuklarındaki o başarıyı görmesi bunlar da tabi ki iş doyumunu, iş tatmini anlamında onu rahatlatıyor. Motivasyonunu yükseltiyor.” (K3)

“Öğretme motivasyonu dediğimizde aklıma ilk gelen içsel motivasyon ve dışsal motivasyon olarak düşünebilirim. Burada da içsel motivasyon temelde öğretmenin karakteriyle ilgili olan, kişiliği, yetiştirme tarzıyla ilgili olan unsurlar.” (K5)

“Öğretmenden kaynaklı faktörler dediğim zaman öğretmenin burada kişiliği derken öğretmenin insani değerleri, evrensel değerlerini ayrıca bir düşünebiliriz.” (K5)

“Yine vicdanlı olmalı, sabırlı olmalı.” (K6)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu kişisel yaşamın etkilediğini düşünmektedir. Kişisel yaşamla ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“İç faktörler olarak benim kendime ait bir yaşam standardım var. Yaşam düzeyim var. Hayata bakış farklı pencerelerden bakışım var. Bunlar tabii ki benim iç motivasyonumu etkiliyor. Bu da istesek de istemesek de eğitim, öğretim ortamlarına yansıyor.” (K1)

“Kafasının rahat olması, ayrıca ailevi durumlardan da eşiyle, çocuğuyla, eviyle ilgili hiçbir sorunun olmaması, bunlar da sınıfa girdiği zaman bunları düşünmemesi gerçi hani sınıfa girdiğimiz zaman her şeyi unutuyoruz o kapıyı kapattığımız zaman aklımıza gelmiyor ama tabii ki bunların olması öğretmeni de rahatlatıyor çalışma anlamında.” (K3)

“Aile huzuru var mı? Şimdi aile huzuru olmayan bir öğretmenden çocuğunun derdi olandan ne bileyim, başka bir aile, özel birtakım sıkıntısı olan öğretmenden yüksek düzeyde motivasyon bekleyemezsiniz.” (K6)

“Öğretmen kaynaklı olarak öğretmenin ev hayatındaki yaşantısı işte eşiyle, evliyse, eşiyle olan ilişkileri, çocuklarıyla ilişkileri, kendi ailesinden yani önceki dönemle ilişkilerinin ben orada olacağını düşünüyorum. Tabi sağlık sorunları da buna etki ediyor. Çünkü sağlık problemi yaşayan bir öğretmenin, öğretmen motivasyonunun düşeceğine inanıyorum. Aile ortamındaki olumsuzluklar da yine aynı şekilde öğretmenin öğretme potansiyelini, motivasyonunu düşürür.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu, öğretmenin kendini geliştirmesinin etkili olduğunu vurgulamaktadır. Öğretmenin kendini geliştirmesi ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Kendini yeterli yetiştirememesi öğretmenden kaynaklı diye düşünüyorum.” (K2)

“Diğer bir etken öğretmenlerin sosyal, kültürel düzeyleri. Eğer bir öğretmen sosyal ve kültürel anlamda kendini yetiştirmiyorsa, farklı kaynaklardan beslenmiyorsa öğretmen o zaman motivasyonuna düşme oluyor, öğretme motivasyonunda.” (K4)

“Dijitalleşme çok yoğun kullanmakta. Eğitimin her alanında. Eğer öğretmen bu konuda kendini yetiştirmemişse ister istemez yetersiz kalacak. Motivasyon düşüklüğüne sebep olacak.” (K4)

“Bir de öğretmenlik yeterliliklerinin farkındalığı ve kendini geliştirme isteği olması lazım.” (K6)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu öğrenci sevgisinin etkilediğini düşünmektedir. Öğrenci sevgisi ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Öğretmenin dışında dediğimiz zaman da işte biraz önce ifade ettiğim gibi bence en önemli unsur öğrencileridir. Öğretmenin sınıftaki her halini etkileyen en önemli kıymetlerdir bence öğrencileri.” (K5)

“Mesela öğretmenden kaynaklı faktörler bir kere öğretmenlik mesleğini icra eden kişide bir kere insan sevgisi olmalı.” (K6)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu mesleki doyumun etkilediğini düşünmektedir. Mesleki doyum ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“ ... Ayrıca iş tatmini, öğretmenin hani kendi vicdanen yaptığı işi düzgün yaptığının bilincinde olması çocuklarındaki o başarıyı görmesi bunlar da tabii ki iş doyumunu, iş tatmini anlamında onu rahatlatıyor. Motivasyonunu yükseltiyor.” (K3)

“Öğretmenin işini severek yapması. İşine isteyerek gelmesi öğretmeyi sevmesi sen işini gerçekten severek yapıyorsan ve benimsemişsen. Bu en büyük motivasyon sebebidir zaten.” (K7)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu mesleki yeterliliğin etkilediğini düşünmektedir. Mesleki yeterlilik ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Ayrıca öğretmenin mesleki anlamda yetersizliği de motivasyon düşüklüğüne sebep olur. Örneğin kendi açımdan söyleyeyim. Otuz yıl, otuz yıllık öğretmenim. Otuz yılki, otuz yıl önceki öğretme yöntemiyle şimdiki aynı değildir. Yani ben otuz yıl önceki yöntemi şu anda uygularsam bu çocukları geleceğinden çalmış olurum diye düşünüyorum.” (K4)

“Ayrıca öğretmenin mesleki anlamdaki yeterlilikleri, mesleğe bakış açısı da bir şekilde aslında öğretme motivasyonunu etkilemektedir.” (K5)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu gelecek ve güven kaygısının etkilediğini düşünmektedir. Gelecek ve güven kaygısıyla ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Kendimize ait gelecekle ilgili veya son günlerde deprem konusu bizde tedirginlik yapıyor. Bu da bizim istemesek de iç dünyamızda tabii ki kaygılarımızı arttırıyor. Bazen motivasyonumuzu düşürerek eğitim ortamında eğitim, öğretim ortamında belki de öğrencilere yansıtabiliyoruz.” (K1)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu mesleki saygınlığın etkilediğini düşünmektedir. Mesleki saygınlık ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Mesleki saygınlığımız, etkili okul bunların başlıcalarıdır. Bunlar bizim motivasyonumuzu azaltıp arttırabilmektedir.” (K1)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu vatan ve millet sevgisinin etkilediğini düşünmektedir. Vatan ve millet sevgisi ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“İnsan sevgisinin yanında vatan, millet sevgisi. Bunların bana göre çok önemli şeyler.” (K6)

Birinci tema öğretme motivasyonunun alt kategorilerden diğeri ise öğretmen dışından kaynaklanan faktörlerdir. Öğretmen dışından kaynaklanan faktörlerin altında, öğrenci özellikleri, veli davranış ve tutumu, okul yönetimi davranış ve tutumu, öğretmenler arası ilişkiler ve bilgi paylaşımı, ekonomik gelir, okulun veya sınıfın fiziki durumu, sınıfta araç gerecin tam olması, çevre, okul kültürü, öğretmene yüklenen iş yükü, eğitim öğretim programı, mesleki gelişim çalışmalarına katılmak, ödüllendirme sistemi, sosyal ihtiyaçların karşılanamaması, sınıf mevcudu, yardımcı personel kodları bulunmuştur.

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu öğrenci özelliklerinin etkilediğini düşünmektedir. Öğrenci özellikleri ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Her öğretmene göre motivasyon kriterleri farklı değişkenlerden oluşabilir. Benim için farklı, sizin için farklı. Öğrenci hazırbulunuşluğu bunların içerisinde.” (K1)

“...idare, veli, öğrenci, okulun fiziki durumu sınıf mevcutları sonra idarenin, öğretmen hakkındaki tutumu, işte terfi, ödüllendirme sistemi bunlar olumlu yönde tabii ki etkiliyor.” (K3)

“Ayrıca öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri de etkiliyor. Eğer öğrenci konuyla ilgili bir hazırlık yapmamışsa önceden, ön bilgisi yoksa ve seviyeler de farklı olduğunda kalabalık sınıfı düşünün ortak bir dil yakalamak çok zor oluyor.” (K4)

“Bir de mesela benim açımdan öğrencilerin soru sormaları çok önemli. Düşüncelerini rahatça ifade edebilmeleri, hatta eğer bana öğretim esnasında bana katılmıyorlarsa bunu uygun cümlelerle ifade etmeleri benim için çok önemli. Yani ben sürekli anlatan öğrenci de sürekli dinleyen, pasif konumda olması motivasyonu düşürüyor bir süre sonra.” (K4)

“Dış motivasyonda da sonuçta öğretmenin içinde bulunduğu okul ortamı, okul kültürü, iletişimde bulunduğu öğrenciler, veliler, öğretim öğretmen arkadaşları ve okulun diğer çalışanları hatta bence okulun fiziki ortamı bile öğretmenin öğretme motivasyonunu etkiliyor diye düşünüyorum.” (K5)

“Öğrencilerinin durumu yine öğrenciyle ilişkili olarak velinin tavrı, durumu da öğretmeni etkiler.” (K5)

“Öğrenciden kaynaklı sebepler olabilir. Yani motivasyonunu etkileri, ne olur mesela? Öğrenci ilgiliyse, neşeliyse, düzenliyse, araç gereci tamsa bu öğretmenin motivasyonu öğretme motivasyonunu arttırabilir veya azaltabilir.” (K6)

“Birçok şey var tabii etkileyen faktör ama benim fikrim cepheme göre beni en çok etkileyen öğrencilerim yani öğrencilerimin başarıları. Ben ona verebildiğimi geri aldığımda çok mutlu olurum. O beni çok mutlu eder. Yani güzel dönütler almak. Onların gelişimlerini izlemek, ilerlemelerine şahit olmak. Beni en güzel bu motive ediyor. Yani verdiğimi alıyorlarsa ve uyguluyorlarsa, onlardaki değişimleri gördüğümde daha fazla vermek, daha fazla onları ilerletmek isterim.” (K7)

“Öğretmen dışındaki faktörler de işte öğrencinin öğrenmeye istekli değildir... Çocukların başarıları benim en büyük motivasyonumdur.” (K7)

“Aynı zamanda öğrencinin de istekli olması gerekiyor.” (K8)

“Başka öğrencilerin davranışları, sınıf ortamındaki ders anlatış sırasında, ders anlatılırken, öğrencilerin motivasyonunun tam olmasını istiyoruz biz.”
(K8)

“Hazır bulunuşluk olarak çocuk sınıfa hazır olarak geldiğinde sizden bir şeyler isteyecektir. Sizden ne kadar çok şey isterse karşınızdaki çocuk siz de bir o kadar daha vermeye çalışıyorsunuz. Daha fazlasını vermeye çalışıyorsunuz. Alabilen öğrenciyle ders yapmak öğretmenin en büyük motivasyonunu arttıran sebeplerden birisidir diye düşünüyorum.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu veli davranış ve tutumunun etkilediğini düşünmektedir. Veli davranış ve tutumu ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Ben kendime göre değerlendirdiğim zaman. Öğrenci hazırbulunuşluğu, veli davranış ve tutumları...” (K1)

“Ayrıca öğretmenlerden beklentilerinin giderek artması da öğretmenin motivasyonunu azaltıyor. Bu velinin baskısı, okul idaresinin baskısı, beklentinin işte doğru olmayan beklentilerin artması motivasyonu etkiliyor.”
(K2)

“Kendi iç motivasyonu bunun yanında dış etmenler de çok önemli. Bunlar işte idare, veli, öğrenci... olumlu yönde tabi ki etkiliyor.” (K3)

“Kullandığı sınıf içerisindeki eşya araç gereçler, öğrencilerin ailelerinin seviyesi, sosyal çevre, bulunduğu çevre, mahalle baskısı, bunlar tabii ki öğretmeni de etkiliyor.” (K3)

“Dış motivasyonda da sonuçta öğretmenin içinde bulunduğu okul ortamı, okul kültürü,iletişimde bulunduğu öğrenciler, veliler, öğretim öğretmen arkadaşları ve okulun diğer çalışanları hatta bence okulun fiziki ortamı bile öğretmenin öğretme motivasyonunu etkiliyor diye düşünüyorum.” (K5)

“Öğrencilerinin durumu yine öğrenciyle ilişkili olarak velinin tavrı, durumu da öğretmeni etkiler.” (K5)

“Yine veliden kaynaklı sebepler mesela veli öğretmen iş birliği olması lazım. İlgili veli, öğretmenin motivasyonunu ilgili çocuğunu takip eden, ön yargısız, işbirlikçi veli, çözüm odaklı veli öğretmenin motivasyonunu arttırır. (K6)

“İşte okul idaresi sizi takdir ediyorsa, görüyorsa onore ediyorsa, veliler sizi takdir ediyorsa tabi o da bir motive edici.” (K7)

“Velilerle ilişkiler en önemlisi belki. Evet bizim velilerle ortak noktamız çocukları, çocukları için biz bir şeyler yapmaya çalışıyoruz ama velinin de buna istekli olması gerekiyor.” (K8)

“Velinin öğretmene bakış açısı çok önemli burada devreye giriyor. Eğer öğretmeni gerçekten olması gerektiği yere koymazsa veli, doğal olarak bunu aile içerisindeki konuşmalarına da yansıyacak. Öğrencinin öğretmene bakış açısını değiştirecek. Böylece bir şekilde öğrenciden ya da veliden gelen konuşmalarla öğretmen bunu hissettiği an ister istemez içsel olarak bir sıkıntı yaşayabiliyor.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu okul yönetiminin davranış ve tutumunun etkilediğini düşünmektedir. Okul yönetiminin davranış ve tutumu ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Bunun yanında dış faktör dediğimiz okul idaresi bizim iç faktörlerimizden farklı olarak değerlendirebileceğimiz... okul yönetimi ilişkileri, okul idaresi...” (K1)

“Bunun dışında öğretmenden kaynaklanmayan sebepleri de ben gene sisteme okul yönetimine bağlarım. Okul yönetiminin, işte dediğim gibi öğretmenin aslında görev yükünün fazlalaştırılması ve sistemin yapboz tahtasına çevrilmesi bir gelen yazının diğerinden farklı olması öğretmenin de aslında ne yapacağını karıştırmasına sebep oluyor. Bu da motivasyonu maalesef düşürüyor.” (K2)

“Kendi iç motivasyonu bunun yanında dış etmenler de çok önemli. Bunlar işte idare, veli, öğrenci, okulun fiziki durumu sınıf mevcutları sonra idarenin, öğretmen hakkındaki tutumu, işte terfi, ödüllendirme sistemi bunlar olumlu yönde tabii ki etkiliyor.” (K3)

“Ayrıca okul yönetiminin öğretmenle ilişkisi, öğretmeni desteklemesi, okulda bir öğrenme kültürünün olması, paylaşım olması bunlar motivasyonu yükselten etkenler. Bir de okul yöneticilerinin adalet duygusu yani öğretmen kendini ortama ait hissediyorsa daha verimli çalışır.” (K4)

“Bir de yönetici, yönetici adil olacak, yönetici mesela ya pek çok mesela etkili liderlik özelliklerini taşıyacak, anlayışlı olacak, duygulara önem veren yöneticiler olacak, destekleyici olacak, kolaylaştırıcı olacak. Bunlar hep öğretmenin motivasyonunun olumlu artıracağını düşünüyorum. Tam olumsuz şeyler de düşüreceğini öğretme motivasyonu düşüreceğini düşünüyorum.” (K6)

“Bunun yanında okul idaresinin, velilerin de etkisi var.” (K7)

“ ...Çünkü bir okulu öğretmen çalışmaya geldiğinde başladığında ilk idare eden birileriyle karşılaşır. Onun sıcak karşılanmış olması ” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu öğretmenler arası ilişkiler ve bilgi paylaşımının etkilediğini düşünmektedir. Öğretmenler arası ilişkiler ve bilgi paylaşımı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“ ...Öğretmenler, öğretmenler arası ilişkiler.” (K1)

“Meslektaşlarıyla karşılıklı bilgi alışverişinde bulunuyorsa deneyimlerini paylaşıyorsa bu motivasyonu yükseltir.” (K4)

“Dış motivasyonda da sonuçta öğretmenin içinde bulunduğu okul ortamı, okul kültürü, iletişimde bulunduğu öğrenciler, veliler, öğretim öğretmen arkadaşları ve okulun diğer çalışanları hatta bence okulun fiziki ortamı bile öğretmenin öğretme motivasyonunu etkiliyor diye düşünüyorum.” (K5)

“Yine bir de meslektaşlardan kaynaklı yani diğer öğretmenlerden kaynaklı olarak öğretmenin motivasyonunu arttırıcı mesela öğretmenler arasında rekabet varsa belki düşürür ama iş birliğine dayalı meslektaş dayanışması varsa bu öğretme motivasyonunu arttırır.” (K6)

“Öğretmenler odasındaki arkadaş ilişkileri, gruplaşmalar, özellikle çok etkili olur.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu ekonomik gelirin etkilediğini düşünmektedir. Ekonomik gelir ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Örneğin maddiyat, ekonomik olarak geleceğimizin endişeliysek bilhassa bu büyük kentlerde bizleri zorlayan kiralar olabiliyor.” (K1)

“Sınıf öğretmeninin öğretme motivasyonunu etkileyen faktörler birden fazladır. Ben bunları böyle başlıklar altında sıralarsam önce ekonomik faktörleri başa alırım. Öğretmenler kendilerini mesleki anlamda geliştirmeliler. Bunun için de ekonomik anlamda ellerinin güçlü olması lazım.” (K2)

“Motivasyonunu etkileyen şeyler olarak öğretmenin ekonomik olarak rahat olması...” (K3)

“Yine ekonomik düzeyi öğretmenin. O da motivasyon düşüklüğüne sebep olmakta.” (K4)

“Öğretmenin ekonomik seviyesi yani ekonomik sorunlarla cebelleşen bir öğretmen motivasyon ister istemez düşük olur.” (K4)

“Yine öğretmenin motivasyonunu etkileyen şeylerden bir tanesi mesela ekonomik olarak rahatlık var mı?” (K6)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu okul veya sınıfın fiziki durumunun etkilediğini düşünmektedir. Okul ve sınıfın fiziki durumu ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Mesela sınıf donanımları teknolojik, sınıfın yapısı, fiziki koşullarımız, ısı durumu...” (K1)

“... ısı durumu bunun yanında tabii ki temizlik vesaire sabah geldiğimizde sınıfın bize hitap etmesi gerekir.” (K1)

“... temizlik vesaire sabah geldiğimizde sınıfın bize hitap etmesi gerekir.” (K1)

“...okulun fiziki durumu, sınıf mevcutları sonra idarenin, öğretmen hakkındaki tutumu, işte terfi, ödüllendirme sistemi bunlar olumlu yönde tabii ki etkiliyor.” (K3)

“Dış motivasyonda da sonuçta öğretmenin içinde bulunduğu okul ortamı, okul kültürü, iletişimde bulunduğu öğrenciler, veliler, öğretim öğretmen

arkadaşları ve okulun diğer çalışanları hatta bence okulun fiziki ortamı bile öğretmenin öğretme motivasyonunu etkiliyor diye düşünüyorum.” (K5)

“Okulun fiziki yapısı, mesela bizde Milli Eğitim'de konuşursak değişik okul tipleri var mesela şu andaki çalıştığım okulun yapısından öğretmen motivasyonunu olumsuz etkilediğini düşünüyorum yani. Çünkü daha önceki çalıştığım okullarla kıyaslarsam yine okulun veya sınıfların düzeni, bina içindeki yerleşim işte biraz önce okuldan kaynaklı yani bütün sınıfların ışık alma oranı aynı değil. Veya sınıfların okul içindeki yerleşimi bana göre ben kendim öğretmen olarak baksam motivasyonumu arttırır veya azaltır, daha ferah, daha ışık rengi, ısısı, ışığı erişilebilirliği, ne bileyim temizliği iyi olan bir okulda çalışmak artık şeyde sınıfta aynı şekilde düşünebiliriz. Sınıfta aynı şekilde yani sınıfın rengi, ısısı burada sınıf özelinde sınıf mevcudu da önemli. Sınıfın yüksekliği dahi önemli. Bunlar hep öğretmenin motivasyonu mesela öğretmenin motivasyonu mesela basık bir sınıfta ders anlatmaya çalışmak bence öğretmeni olumsuz etkiler.” (K6)

“ Fiziksel koşullarda çok etkili.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu sınıfta araç gerecin tam olmasının etkilediğini düşünmektedir. Sınıfta araç gerecin tam olması ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Dış faktörler olarak şöyle diyebiliriz. Mesela sınıf donanımları teknolojik... (K1)

“Ben kendime göre değerlendirdiğim zaman. Öğrenci hazırbulunuşluğu, veli davranış ve tutumları, okul ve sınıf donanımları, okul yönetimi ilişkileri, okul idaresi, öğretmenler, öğretmenler arası ilişkiler.” (K1)

“Kullandığı sınıf içerisindeki eşya araç gereçler, öğrencilerin ailelerinin seviyesi, sosyal çevre, bulunduğu çevre, mahalle baskısı, bunlar tabii ki öğretmeni de etkiliyor.” (K3)

“Okulun öğretmene sunduğu imkanlar araç gereçler, sınıf içinde kullanacağı materyaller ya da gezip görülecek yerlerin çokluğu da yine öğretmede çok etkili. Çünkü eksik olursa malzemeleriniz eksik olursa biz ister istemez

ulaşılabilirlik olmadığı için çocukları ne yapacağız? Yeteri kadar materyalle karşılaştırıp karşılaştıramayacağımız için sıkıntılar çıkabiliyor.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu çevrenin etkilediğini düşünmektedir. Çevre ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“ Kullandığı sınıf içerisindeki eşya araç gereçler, öğrencilerin ailelerinin seviyesi, sosyal çevre, bulunduğu çevre, mahalle baskısı, bunlar tabii ki öğretmeni de etkiliyor.” (K3)

"Yine okuldan kaynaklı sebepler var. Mesela okulun çevresi, okulun ulaşılabilirliği mesela kötü bir mahalledeki bir okula gidip gelmek, bu böyle öğretmenlerin bununla karşılaşıyor.”(K6)

“Okulun bulunduğu çevre de çok önemli eğer sosyoekonomik kültürel düzeyi düşük bir okulda çalışıyorsa öyle bir çevrede çalışıyorsa öğretmenin yapmak istediklerine yetişemeyen öğrenciler ve aileler olacağı için bu da olumsuzluklara neden olabilir.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu okul kültürünün etkilediğini düşünmektedir. Okul kültürü ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Dış motivasyonda da sonuçta öğretmenin içinde bulunduğu okul ortamı, okul kültürü, iletişimde bulunduğu öğrenciler, veliler, öğretim öğretmen arkadaşları ve okulun diğer çalışanları hatta bence okulun fiziki ortamı bile öğretmenin öğretme motivasyonunu etkiliyor diye düşünüyorum.” (K5)

“Olumlu okul kültürü varsa okulda bunu okul kategorisinde de değerlendirebiliriz ama hani kültür öğretmenler arasındaki şey açısından da bakabiliriz.” (K6)

“Öğretmen dışında olarak da okulun iklimi etkilidir.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu öğretmene yüklenen iş yükünün etkilediğini düşünmektedir. Öğretmene yüklenen iş yükü ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Onun dışında öğretmene yüklenen iş gücü motivasyonunu çok etkilemekte. Günümüzde iş gücü gerçekten çok fazla arttı. Öğretmenin kendi alanı

dışındaki verilen görevler bizi sınıftan birazcık uzaklaştırıyor. Biz eğitim öğretime derse vakit ayırmak isterken yapmamamız gereken bizim görevimizin olmadığını düşündüğüm işler de bize yükleniyor. Bu bizim sınıfta öğrencilerimize ayıracağımız zamanı azaltıyor. Çocukların saatinden çalışıyoruz.” (K2)

“Bunun yanından idarenin vermiş olduğu iş yükü sadece biliyorsun bizim okulumuzda, derste anlatmak, derste araç gereçleri kullanmak, çocuğu derse katmak yetmiyor. Bunun yanında bizim yapabileceğimiz resmi işler, evrak yükü. Bunlar bizi çok etkiliyor ve evrak işi iş yükü çok fazla olunca öğretmen neye yetişeceğini şaşıyor. Böyle olunca da birazcık öğretmenin motivasyonu düşüyor açıkçası.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu eğitim öğretim programının etkilediğini düşünmektedir. Eğitim öğretim programı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Çağdaş eğitim mi, eğitim öğretim programı bizlerin veya öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayabiliyorsa motivasyonumuz artacak.” (K1)

“...etkili okul bunların başlıcalarıdır. Bunlar bizim motivasyonumuzu azaltıp arttırabilmektedir.” (K1)

“Eğitim sisteminin sürekli değişmesi, yapboz tahtasına çevrilmesi, yaşanan işte bu sene çok elle tutulan projelerin seneye çöp olması öğretmenin artık projelere olan inancını da kaybediyor.” (K2)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu mesleki gelişim çalışmalarına katılmanın etkilediğini düşünmektedir. Mesleki gelişim çalışmalarına katılmak ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Mesleki çalışmalara fazla daha istekli olabilir.” (K2)

“Ayrıca bunun dışında öğretmenin mesleki gelişim çalışmalarına da katılması bence çok önemli. Kendini tazelemeli, yenilemeli. Toplumsal değişime ayak uydurmalı. Dünyadaki gelişmelerden haberdar olmalı.” (K4)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu ödüllendirme sisteminin etkilediğini düşünmektedir. Ödüllendirme sistemi ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Marifet iltifata tabidir diye atasözümüzden de yola çıkarak insanın yapılan çalışmaların görülmesi, idare tarafından takdir edilmesi, ödüllendirilmesi, bunlar tabi ki motivasyonunu, öğretmenin motivasyonunu arttırıcı şeyler.”
(K3)

“ ... işte terfi, ödüllendirme sistemi bunlar olumlu yönde tabii ki etkiliyor.”
(K3)

“İşte okul idaresi sizi takdir ediyorsa, görüyorsa onure ediyorsa, veliler sizi takdir ediyorsa tabii o da bir motive edici.” (K7)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu sosyal ihtiyaçların karşılanamamasının etkilediğini düşünmektedir. Sosyal ihtiyaçların karşılanamaması ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Bir ihtiyaçlarımız var. Tiyatro örneğin sinema ulaşım sebepleriyle vesaire zaman problemi nedeniyle ulaşamayabiliyoruz.” (K1)

“Öğretmen bilimsel yayınları takip etmeli, sanatsal ve kültürel faaliyetlere katılabilmeli, kendini rahat hisseden, rahat ifade eden öğretmen olmalı ki öğrenciye de motivasyonunu hissettirsin.” (K2)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu sınıf mevcudunun etkilediğini düşünmektedir. Sınıf mevcudu ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“... sınıf mevcutları, sonra idarenin, öğretmen hakkındaki tutumu, işte terfi, ödüllendirme sistemi bunlar olumlu yönde tabii ki etkiliyor.” (K3)

“En önemlisi benim açımdan sınıf mevcutlarının yoğun olması çünkü çok kalabalık sınıflarda motivasyonunuz ister istemez düşüyor.” (K4)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonunu yardımcı personelin etkilediğini düşünmektedir. Yardımcı personel ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Bunun yanında okulda diğer çalışan personeller, yardımcı destek personelleri bunları sayabiliriz.” (K1)

“Dış motivasyonda da sonuçta öğretmenin içinde bulunduğu okul ortamı, okul kültürü,iletişimde bulunduğu öğrenciler, veliler, öğretim öğretmen

arkadaşları ve okulun diğer çalışanları hatta bence okulun fiziki ortamı bile öğretmenin öğretme motivasyonunu etkiliyor diye düşünüyorum.” (K5)

4.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.12: Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Çalışmasına Katılmasının Öğretme Motivasyonunu Nasıl Değiştirdiğine Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	Katılımcılar
Mesleki gelişim çalışmasına katılmanın öğretme motivasyonunu nasıl değiştirdiğine yönelik görüşler	Öğretme motivasyonunu artırma - azaltma	Mesleki gelişimi sağlama	7	K1, K3, K4, K5, K6, K7, K8
		Öğrenciye dolaylı katkısı	4	K2, K6, K7, K8
		Teknoloji ve materyali iyi kullanma	4	K1, K2, K4, K5
		Değişen bilgiyi takip etme	3	K2, K4, K7
		Kişisel gelişime katkısı	3	K4, K7, K8
	Öğretme motivasyonunu azaltır	Zorunlu olması	3	K2, K6, K8
		Eğitmenin yetersiz olması	2	K3, K8
		İhtiyaca yönelik olmaması	2	K1, K3
		Uygun zamanda olmaması	1	K1
		Eğitim yerinin kolay ulaşılabilir olmaması	1	K1

İkinci tema olan mesleki gelişim çalışmasına katılmanın öğretme motivasyonunu nasıl değiştirdiğine yönelik görüşlerde iki tane alt kategori belirlenmiştir. Bu kategorilerden bir tanesi öğretme motivasyonunu artırma - azaltmadır. Öğretme motivasyonunu artırma - azaltma temasında, mesleki gelişimi sağlama, öğrenciye

dolaylı katkısı, teknoloji ve materyali iyi kullanma, değişen bilgiyi takip etme, kişisel gelişime katkısı kodları bulunmuştur.

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı mesleki gelişim çalışmasına katılmanın öğretme motivasyonunu arttırarak mesleki gelişimini etkilediğini düşünmektedir. Mesleki gelişimi sağlama ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Öğretmenlerimiz hangi bölgede taşrada çalışabilir, merkezi yerde çalışabilir, farklı yurt dışında çalışabilir. Bunların ihtiyaçlarını belirleyerek, onların düşüncelerini alarak buna göre öğretim programları mesleki gelişimlerine katkıda olabilecek şekilde, öğrenciye yansıyabilecek şekilde gelişim programları düzenlersek mesleki açıdan desteklemiş oluruz ve yararlı olur.” (K1)

“Gerçek anlamda hazırlanan mesleki gelişim çalışmaları tabi ki faydalı oluyor fakat hani öğretmenliğin ilk yıllarında hani bu tür çalışmaların olması güzel.” (K3)

“Mesleki gelişim çalışmaları ihtiyaçları, öğretmen ihtiyacına yönelik olduğu zaman tabi ki motivasyon, mesleki anlamda öğretmenin öğretmen motivasyon olumlu yönde etkiler diye düşünüyorum.” (K3)

“Akademik performansı yükseltmesi gerekiyor öğretmenin. Mesleki çalışmalar yoluyla.” (K4)

“Her meslek gelişime açıktır ama bence öğretmenlik bütün mesleklerin başlangıç noktası ve çıkış noktası olarak düşündüğümünden dolayı öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin çok daha önemli olduğunu düşünüyorum. Öğretmenlik mesleği öğrenmeye her zaman açık bir meslektir yani.” (K5)

“Öğretmen kendisi isteyerek bu çalışmaya katılıyorsa mutlaka şeyi etkiler yani öğretme motivasyonunu etkiler.” (K6)

“Nasıl geride kalmam? Bir adım ileride olurum. E bunlar için mesleki gelişim çalışmaları şart. Olumlu etkiler öğretmeni.” (K7)

“Aldığımız eğitimlerin aynı olması bizi motive eden, bize fayda sağlayabilecek, bizi geliştirmeye yönelik çalışmalar olması gerektiğini düşünüyorum.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı mesleki gelişim çalışmasına katılmanın öğretme motivasyonunu arttırarak öğrenciye dolaylı katkısı olacağını düşünmektedir. Öğrenciye katkısı ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Ayrıca bu mesleki çalışmalar seçilirken bence öğretmenin öğrenciye olan yararlarını da aslında biraz seçilerek verilmeli. Öğrenciye dokunan, onlara bir şeyler vermeye çalışan çalışmalar seçilmeli... Kaliteli olan, işte öğrenciye dokunan mesleki çalışmaların sayısı arttırılmalı.” (K2)

“Dolayısıyla öğrendiklerini de aktaracak ve motivasyonu mutlaka artacaktır.” (K6)

“Hep yeni yeni şeyler, hele günümüzde de yeni şeyler çıktığı için onlardan haberdar olmak için hizmet içi eğitim kursları işte kendimizin yenilemek mesleki gelişim çalışmalarını takip etmek nerede ne var ben de kendimi nasıl geliştirebilirim, ben de öğrencilerime nasıl faydalı olabilirim?” (K7)

“Kişilik gelişimimize katkı sağlayınca biz öğrenciye bunu daha güzel aktarabiliyoruz. Yani hani yaşıyoruz bunu ve uygulayabiliyoruz. O zaman motivasyonumuz daha iyi oluyor.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı mesleki gelişim çalışmasına katılmanın öğretme motivasyonunu arttırarak teknoloji ve materyali iyi kullanmayı etkilediğini düşünmektedir. Teknoloji ve materyali iyi kullanma ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Tabiki günümüz teknoloji çağı. Teknolojiyi de bunun içine katmamız gerekiyor. Zaman. Zaman içinde bulunduğumuz zaman. Tabiki geçmişte ne yapıyoruz? Farklı eğitim ve öğretim ortamları düzenleniyor. Öğretim programları hazırlanıyor. Şu bulunduğumuz zaman, yapay zekanın etkin olduğu bir zaman. Öğretim programları düzenlenirken, mesleki gelişim programları da düzenlenirken, buna göre düzenlenmeli. Mesleki programlar

düzenlenirken öğretmenin teknolojik olarak destekleyici programlar hazırlanması gerekir.” (K1)

“Bunun yanında tabii ki program konularına, öğretmene teknolojik olarak destek sağlayacağına inandığım bu gibi teknolojiye uygun olarak tam donanımlı programlar olursa mesleki çalışmalar daha etkin ve öğretmenin yararına olur diye düşünüyorum.” (K1)

“Öğretmen kendisini gelişmesine yardımcı olan bu teknolojide kullanmalı. Özellikle bilgisayar kullanımı pandemi döneminde çok işimize yaradı. Öğretmen her konuyu aslında adapte olabilmeli. Teknolojinin faydalarını, kolay ulaşma yollarını öğrenecek ki öğrenciye aktarsın.” (K2)

“Derslerde çeşitli materyalleri kullanması gerekiyor. Yani ezber sistemli değil de materyal çocukların dikkatini çekecek, onları etkileyebilecek, sınıf ortamı hazırlamalı. Bunlar motivasyonu yükseltir.” (K4)

“Uygulamada da hızla değişen ve gelişen öğretim öğrenme şartları, yeni yöntem ve teknikler, öğretim materyalleri de takip edilerek hayata uygulandığında çok güzel sonuçlar alınacağını düşünüyorum.” (K5)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı mesleki gelişim çalışmasına katılmanın öğretim motivasyonunu arttırarak değişen bilgiyi takip etmeyi etkilediğini düşünmektedir. Değişen bilgiyi takip etme ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Bilgi değişen ve sürekli yenilenmesi gereken bir konu. Öğretmen de bu değişen bilgiye kayıtsız kalamaz. Kalmamalı da. Değişen teknolojiye ayak uydurması gerekiyor. Eğitim sistemi de bu ışıktaki sürekli değişiyor. Bu yönüyle de mesleki çalışmaların olması öğretmeni gerçekten olumlu yönde etkiler.” (K2)

“Eğitim herkes için gerekli bir şeydir. Sadece öğrenci için değil, biz öğretmenler için de eğitim sürekli. Devamlılık arz eder.” (K4)

“Öğretmenin motivasyonu bir kere etkiler. Her şey bir yenilenme içinde, yani tabiat da nasıl ilkbaharda yenileniyorsa herkes kendini yenilemek zorunda. Onun için bilgiler tamam sen okulda ya da belli bir tecrübelerinle bir bilgi

depolamışsındır, deneyimlerin vardır ama her an yenilenmeye muhtacdır.”
(K7)

“Hiçbir şey durağan değil. Bilgiler de durağan değil. Yani elimizdeki bize yeterli diye düşünmemek gerekiyor. Mecburen mesleki gelişim çalışmaları olumlu etkiler düşünüyorum.” (K7)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı mesleki gelişimini sağlama amacıyla öğretme motivasyonunu olumlu yönde etkilemektedir. Kişisel gelişim ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Kendi eksikliğini yani ben öğretmenim her şeyi bilirim mantığını bir kenara bırakıp, ben de yenilenmeliyim. Ben de kendimi geliştirmeliyim diye öz eleştiri yapmalı. Eksikliğini gidermek için elinden gelen çabayı göstermeli.”
(K4)

“Hep yeni yeni şeyler, hele günümüzde de yeni şeyler çıktığı için onlardan haberdar olmak için hizmet içi eğitim kursları işte kendimizin yenilemek mesleki gelişim çalışmalarını takip etmek nerede ne var ben de kendimi nasıl geliştirebilirim?” (K7)

“Aldığımız eğitimler bizim tabii ki de kendimizi geliştirmemiz için en başta bunun için çok önemli.” (K8)

“İstekle yaptığımız, istekle katıldığımız bütün hizmet içi eğitimleri bizim hem kişilik gelişimimize katkı sağlıyor.” (K8)

İkinci tema mesleki gelişim çalışmasına katılmanın öğretme motivasyonunu nasıl değiştirdiğine yönelik görüşlerde alt kategorilerden biri ise öğretme motivasyonunu azalttığıdır. Bu alt temanın içinde, zorunlu olması, öğretmenin yetersiz olması, ihtiyaca yönelik olmaması, uygun zamanda olmaması, eğitim yerinin kolay ulaşılabilir olmaması kodları bulunmuştur. Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı mesleki gelişim çalışmasına katılmanın zorunlu olması nedeniyle öğretme motivasyonunu azalttığını düşünmektedir. Zorunlu olması ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Bir de öğretmenin zorla değil de isteğe bağlı, isteğe de bağlı derken öğretmenin yararına inanacağı çalışmalar olmalı.” (K2)

“Bazen öğretmenin isteği dışındaki birtakım mesleki gelişmelerin zorla yapıldığı durumlar var. Yani onların da ben katkısı olacağını düşünüyorum ama içsel olarak destekleyeceğini istenilen seviyede olmayacağını düşünüyorum.” (K6)

“Olumsuz şöyle istenmeden, zorunlu olarak yaptığımız hizmet içi eğitimler, bazıları çünkü zorunlu oluyor. Onlar maalesef ki bizim motivasyonumuzu arttırmak yerine birazcık motivasyonumuzu düşürüyor. Çünkü zorunlu olarak yapmamız gerekiyor.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı mesleki gelişim çalışmasında eğitmenin yetersiz olması nedeniyle öğretme motivasyonunu azalttığını düşünmektedir. Eğitmenin yetersiz olması ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“İşte yeterli olması gerçekten amacına hizmet etmesi, anlatıcıların işte yeterli bilgiye sahip olması gerekiyor. “ (K3)

“Bazıları sunumların sıkıcı olması, içeriğin çok yoğun olması ya da yetersiz olması eğitmenlerin yeterli bilgiye sahip olmaması bunlar tabi ki olumsuz etkiliyor.” (K3)

“Aldığımız eğitimlerin kalitesi de önemli. Bize bu dersleri veren hizmet içi eğitimlerde, kurslarda aldığımız eğitimleri veren kişilerin gerçekten alanında uzman kişiler olması gerekiyor. Ve nasıl biz öğrencilere dersleri öğretmeye çalışıyoruz? İşte onlarla konuşuyoruz, onları motive ediyorsak aynı şekilde bizim de aldığımız eğitimlerin aynı olması bizi motive eden ...çalışmalar olması gerektiğini düşünüyorum.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı mesleki gelişim çalışmasının ihtiyaca yönelik olmaması nedeniyle öğretme motivasyonunu azalttığını düşünmektedir. İhtiyaca yönelik olmaması ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Öncelikle mesleki çalışmalar düzenlenirken öğretmenler arasında görüş alalım. Onların görüşlerini değer verelim. İhtiyaçlarını buna göre değerlendirelim. O zaman reel olarak bir mesleki gelişim programı

hazırlamış oluruz. Hem mahalli hem yerel hem ulusal bazda öğretmenlerin ihtiyaçlarını değerlendirelim.” (K1)

“Yüzeysel olarak sadece o programı alıyoruz diye düşünüyoruz. Ve pek yararını da görmüyoruz. O yüzden bizlerin gerçek ihtiyaçları belirlenerek teknolojiyle buluşan programlar, mesleki programlar yer, yer dediğim programın düzenleneceği yer. İki, zaman. Bizim için zaman uygun seçilmeli. Bunun yanında kolayca ulaşabilmeliyiz.” (K1)

“Bir de gerçekten ihtiyacı karşılıyor olması önemli ama yapılan ben hizmet içi eğitimlerinin çok da bunları karşıladığını düşünmüyorum.” (K3)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı mesleki gelişim çalışmasının uygun zamanda olmaması nedeniyle öğretme motivasyonunu azalttığını düşünmektedir. Uygun zamanda olmaması ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Zaman olarak öğretmenin zaman ihtiyacı çok farklı. Ders var, bazı öğretmenlerimiz destek eğitimi verebiliyor. Çocuk kulüpleri olabiliyor. Zamani, mesleki çalışmaları buna göre tabii ki düzenlersek zamandan bunu da kastetmiş oluyorum aynı zamanda. Zaman bizim için problem. O zaman öğretmen için uygun olabilmeli. Yani ders dışı, dinlenmenin dışında, etkinliğinin dışında uygun bir zaman olabilme ki mesleki gelişim programına hem motive olsun hem desteklesin hem de gerçekten karşılığını bulsun diye düşünüyorum.” (K1)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı mesleki gelişim çalışmasında eğitim yerinin kolay ulaşılabilir olmaması nedeniyle öğretme motivasyonunu azalttığını düşünmektedir. Eğitim yerinin kolay ulaşılabilir olmaması ile ilgili öğretmen görüşleri aşağıda yer almaktadır:

“Bunun yanında kolayca ulaşabilmeliyiz. Büyük kentlerde ulaşım problem. Kolayca ulaşabilecek yerler seçilerek trafik vs. gibi program konuları öğretmen ihtiyacına gerçekten cevap verebilecek donanım kazandırabilecek şekilde olmalıdır.” (K1)

4.2.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.13: Sınıf Öğretmenlerinin Zihinsel Sorgulama Becerilerini Nelerin Etkilediğine Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	Katılımcılar
Zihinsel Sorgulama Becerileri	Öğretmenlerin Aldığı Eğitim	Mesleki Yeterlilik	3	K1, K3, K4
		Eğitim Kalitesi	3	K1, K3, K6
	Öğretmenlerin Bulunduğu Ortam	Çevre	5	K2, K3, K5, K7, K8
		Çağdaş eğitim ortamı	4	K1, K4, K6, K7
		Öğrenci	3	K2, K4, K5
		Öğretim programı	1	K1
		Kişisel Hayat	1	K6
	Öğretmenlerin Yetiştirdiği Aile Ortamı	Çağdaş Aile Ortamı	8	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8
		Öğretmen Özellikleri	5	K1, K2, K3, K4, K5

Üçüncü tema olan zihinsel sorgulama becerilerinde üç tane alt kategori belirlenmiştir. Bu kategorilerden bir tanesi öğretmenlerin aldığı eğitimidir. Öğretmenlerin aldığı eğitimin altında, mesleki yeterlilik, eğitim kalitesi kodları bulunmuştur.

Mesleki yeterlilik koduyla ilgili olarak; görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı zihinsel sorgulama becerilerini mesleki yeterliliğin etkilediğini düşünmektedir. Mesleki yeterlilik ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Mesleki yeterliliği olmalı. Mesleki gelişim çalışması burada etkin olmakta. Tabi ki mesleki çalışmalara önem verdiğimizde bir önceki maddede tam donanmış teknolojik öğretim programları, ekonomik vesaire gibi tam donanımlı bir öğretmen profili karşımızda gördüğümüzde bunu gerçekleştirmiş oluruz. Daha etkin olur.” (K1)

“Öz yeterliliği, meslekte olan meslekteki yeterliliği, bunlar zihinsel sorgulama becerilerini etkiliyor diye düşünüyorum.” (K3)

“Bir öğretmen ne bileyim yani çeşitli disiplin disiplinler arası öğretim ya da işte kaynaklardan beslenmeli sadece Milli Eğitim değil de yani ne bileyim

farklı toplumsal gelişmeleri incelemeli, kitapta kafasına takıldığı bir şeyi bilmediği bir şeyi çocuğa çocuklara ben biliyorum gibi değil de, çocuklar bunu ben de bilmiyorum. Ben de araştırıp öğreneceğim. Sizler de benim gibi araştırın. Yarın birlikte bu konuyu konuşalım. Tartışalım. Yani sürekli sorgulayan bir zihin, sorgulayan nesiller yetiştirir.” (K4)

“Kendini birçok yeterliliklerle donatmalı. Örneğin günümüzde hani yirmi birinci yüzyıl becerileri diyoruz ya işte kendini mesela ben şeyi düşünüyorum. Bizler otuz yıl önce biz bilgisayarı kullanmayı bilmiyorduk. Hibrit öğretim nedir? Şimdi bunlar tartışılmakta videolar hazırlanmakta, ders kitaplarından bağımsız. Bu tür şeylerle öğretmen kendini yetiştirmeli. Yani bu eksiğini görüp ben bu konuda eksiğim bunu öğrenmem gerekiyor. Kendimi yeterli hissetmem için gerekli çalışmayı yapmam gerekiyor diyen bir öğretmen yetersizliğini kabul eden ve bunun üstüne gidip bunu tamamlamak isteyen bir öğretmen motivasyonu da yüksek olur.” (K4)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı zihinsel sorgulama becerilerini eğitimin kalitesinin etkilediğini düşünmektedir. Eğitim kalitesi ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Aldığımız eğitim, bu eğitim bize bir şeyler kazandırıyor. Çevremizdeki etkileşimde bulunduğumuz insanlardan bir farklı düşünce yapısına sahip oluyoruz. Farklı bir sorgulama.” (K1)

“Burada da gene öğretmenin aldığı eğitim, mezun olduğu okul, işte sosyal ortam, çevresi, öğrencilerin ailelerinin, çevre, genişte bulunduğu çevre, öğretmenin kişilik özellikleri bunlar.” (K3)

“Aldığı eğitim etkiler.” (K6)

Üçüncü tema zihinsel sorgulama becerilerinde alt kategorilerden biri ise öğretmenlerin bulunduğu ortamdır. Öğretmenlerin bulunduğu ortamın altında, çevre, çağdaş eğitim ortamı, öğrenci, öğretim programı, kişisel hayat kodları bulunmuştur.

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı zihinsel sorgulama becerilerini çevrenin etkilediğini düşünmektedir. Çevre ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Vallahi zihin bulunduğumuz, doğduğumuz toplumda belirlenir, sosyal çevreyle, fiziksel çevreyle etkileşim halindedir. İnsanlar içine doğduğu toplumun, kültürel yapısıyla yoğrulur, harmanlanır, yaşantımız, aile yaşantımız, deneyimlerimiz bizim bilişsel becerilerimizin oluşmasında çok etkilidir. Öğretmen de bir topluma doğar, o toplumda büyür.” (K2)

“Burada da gene öğretmenin aldığı eğitim, mezun olduğu okul, işte sosyal ortam, çevresi, öğrencilerin ailelerinin, çevre, genişte bulunduğu çevre, öğretmenin kişilik özellikleri bunlar.” (K3)

“Okul kültürü, o kurumun içindeki öğretmenler arasındaki veya idareyle ilgili olan ilişkiler. Veli yaklaşımı da öğretmenlerin zihinsel sorgulama becerilerini etkilemektedir.” (K5)

“Daha sonra arkadaşı ortamı etkiler. Daha sonra idare etkiler veli de çok etkiler. Tamam öğretmen zihinsel sorgulama becerisi yüksek. Dersine öyle işlemek istiyor konuları. Ama veliden farklı bir tepki alırsa işte öğretmenim siz de benim çocuk anlattı. Fazla sorguluyorsunuz. Çok fazla araştırma istiyorsunuz. Çok detaylı anlatıyorsunuz. Yani yetmez mi kitaptakiler? Biz istemiyoruz bu kadar derse o şekilde de işte öğretmen biraz motivasyonu azalır. Ama bunun faydalarını anlatabilirse veliye ne ala. Her zaman zihinsel sorgulayıcı öğretmen yaklaşımı güzeldir.” (K7)

“Biz insan olarak işte aile ilişkilerimiz, çevreyle olan ilişkilerimiz, arkadaş ilişkilerimiz nasılsa zihinsel becerilerimizle biraz o yönde kullanıyoruz. Olumlu bir çevreye sahipsek ve o alanda daha çok kendimizi göstermişse bizler daha zihinsel becerilerini daha iyi kullanan, kendini gerçekten donanımıyla karşıdakini kabullendiren insanlar oluyoruz.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı zihinsel sorgulama becerilerini çağdaş eğitim ortamının etkilediğini düşünmektedir. Çağdaş eğitim ortamı ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Zihinsel sorgulama becerilerini yapabilmek için biz kendi içimizde bulunduğu çağdaş bir eğitim olması gerek... Çağdaş bir eğitim olabilmeli.” (K1)

“Okul ortamı etkilemektedir. Yine eğitim, yönetim kadrosu etkilemektedir. Bunlar hepsi etkili olmakta.” (K4)

“Bana göre aileye göre daha çok etkiler, bulunduğu ortam daha çok etkiler.” (K6)

“Tabii ki o ortamlar müsait ortamları yakaladıkça ki bu bir öğretmen olmuşsa eğer bunu da öğretmenlik hayatında da sürdürecektir.” (K7)

“Eğer öğretmen zihinsel sorgulama becerisine sahipse yetiştireceği öğrenciler de kendisi gibi sorgulayan, eleştiren, düşünen, farklı fikirlere saygılı öğrenciler olurlar. Öğretmen bunu önce kendisi sınıfta öğrencilerine sunmalı. Eğer öğrenci öğretmeni farklı fikirlere farklı görüşlere saygılı olduğunu görürse çocuk bu anlamda kendine de fırsatlar tanır. Ben de bunu söyleyebilirim. Eğer öğretmenim bu eleştirel düşüncelere saygılı duyuyorsa benim düşüncelerimi yadırgamaz ve fikirlerini böylece özgürce dile getirir. Bu aslında çocuğun yetişmesine neden olur. Çocuk farklı düşünmeyi, farklı fikirlere de saygı duymayı, herkesin aynı olmadığını kavrar. Böylece toplumda biz farklılıklara saygı duymayı, insanların birbirleriyle düşüncelerinden dolayı kavga ederek değil birbirleriyle dost olabileceğini de öğretmiş oluruz. Bunların temeli okulda atılır.” (K2)

“Sorgulama içinde olan öğretmen zaten öğrenciye de onu aşılamış oluyor.” (K4)

“Öğretmenin öğrencileriyle ve çevresindekilerle olan iletişim becerisi. Bunun karşılığında da iletişim halinde olduğu öğrencilerin bireysel özellikleri. Sınıfın iklimi olumlu da olabilir, bu olumsuz da olabilir.” (K5)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı zihinsel sorgulama becerilerini öğretim programının etkilediğini düşünmektedir. Öğretim programı ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Öğretim programlarını dünyaya ve çevresine bağlı boyutlara, boyutlarla bakmak. Biz öğretim programını geçmiş değil de geleceğe transfer edecek şekilde sürekli yenilemeliyiz. Değişen çevre koşulları, değişen iş konuları, değişen fiziki şartlar olarak ne yapmalıyız? Transfer edebilmeliyiz. Çağdaş bir eğitim olabilmeli. Öğretim programları da buna uygun olmalı. Dünya

standartlarında olmalı. Tek boyutlu değil de farklı pencerelerden bakabilecek programlar boyutlarda olmalı.” (K1)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı zihinsel sorgulama becerilerini kişisel hayatın etkilediğini düşünmektedir. Kişisel hayat ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Yaşadığı yaşam, kendi yaşadığı hayat sorgulamasını etkiler. Beklentileri, hedefleri, sorgulama becerisini etkiler diye düşünüyorum... En temel şey biraz önce ifade ettiğim gibi beklentileri, yaşadığı yani ülke, konum, bulunduğu ortam da var ama yetiştirilme şekli de var yani. Hepsi bütün olarak.” (K6)

Üçüncü tema zihinsel sorgulama becerilerinde alt kategorilerden biri ise öğretmenlerin yetiştiği aile ortamıdır. Öğretmenlerin yetiştiği aile ortamının altında, çağdaş aile ortamı, öğretmen özellikleri kodları bulunmuştur. Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı zihinsel sorgulama becerilerini çağdaş aile ortamının etkilediğini düşünmektedir. Çağdaş aile ortamı ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Aile içinde çağdaş bir aile ortamında büyüyorsa farklı bir sorgulama. Tabii ki bunu farklı şekilde de düşünebiliriz. Aile de çok önemli. Tabii ki ailemizin durumuna göre sorgulayıcı bir kişilik ortaya çıkmışsa bunun yararı olabilecektir diye düşünüyorum.” (K1)

“Sorgulamayı, ailesinden başlar. Ailenin gelişimiyle, ailenin birikimiyle kendini okulda geliştirerek bir takım becerilerini oluşturur.” (K2)

“Burada da gene öğretmenin aldığı eğitim, mezun olduğu okul, işte sosyal ortam, çevresi, öğrencilerin ailelerinin, çevre, genişte bulunduğu çevre, öğretmenin kişilik özellikleri bunlar.” (K3)

“Yetiştirdiği ortam etkilemektedir. Yani geldiği sosyo kültürel, ekonomik düzey etkilemektedir.” (K4)

“Öğretmenin yetişme tarzı, bu süreçte hayata bakış açısı.” (K5)

“En temel şey biraz önce ifade ettiğim gibi beklentileri, yaşadığı yani ülke, konum, bulunduğu ortam da var ama yetiştirilme şekli de var yani. Hepsi bütün olarak.” (K6)

“Öncelikle öğretmenin zihinsel sorgulama becerilerini yetiştirdiği ortam, ailesi etkiler diye düşünüyorum. Demokratik bir ailede büyümüşse bir çocuk bir şeyleri sorgulamayı da öğrenmiştir. O kültürü de edinmiştir. Ve ömrü boyunca da devam ettirebilir bu kültürü.” (K7)

“Bizim yaşadığımız çocukluğumuzda yaşadığımız dönem, aile ortamımız bizim iş hayatımızdaki ya da yetişkinlikteki düşünme becerilerimizin de gelişmesine ya da gelişmemesine neden oluyor... Sorunlar yaşadıysak, aile ilişkilerimiz kötüyse, çocukluk dönemimiz kötü geçmişse ya da biz kendi küçüklüğümüzle otoriter olan kişilerden olumsuzluklar gördüysek bu da bizim ister istemez belki gardımızı almamıza sebep oluyor. Ve düşünme konusuna geldiğimiz zaman da bizi arada bırakıyor... Geçmiş yaşantılarımız, zihinsel düşüncelerimizi etkiliyor net olarak onu söyleyebilirim.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı zihinsel sorgulama becerilerini öğretmen özelliklerinin etkilediğini düşünmektedir. Öğretmen özellikleri ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Öğretmenin öz yeterliliği tabi ki olmalı... Araştırmacı olmalı öğretmen. Geçmişle gelecekte bir köprü oluşturabilmeli. Stratejik düşünme gibi etmenler zihinsel sorgulama becerilerini etkilemektedir diye düşünüyorum.” (K1)

“Eğer olaylara farklı bakabilen, farklı tutumlarda, farklı becerilere sahip olan öğretmenler zihinsel sorgulama becerilerini de geliştirirler. Eleştirel bakış açısı oluştururlar. Yaşadıklarının farklı insanlarda farklı beklentilerin olabileceğini bunun da normal olduğunu herkesin aynı konuya, aynı şekilde bakmaması gerektiğini farklı bilgilere, farklı düşüncelere de saygı duyulması gerektiği tüm bütün bunlar öğretmenin de zihinsel yaşadığını gelişmesine neden olur. Ayrıca öğretmenler de yaşadığı toplumla bağ kurmalı. Yaşadığı topluma kendini ait hissetmeli. Toplumda kendisini geliştirmeli ki topluma da geliştirici rol model olmalı. Onlara da örnek olmalı.” (K2)

“Burada da gene öğretmenin aldığı eğitim, mezun olduğu okul, işte sosyal ortam, çevresi, öğrencilerin ailelerinin, çevre, genişte bulunduğu çevre, öğretmenin kişilik özellikleri bunlar.... Öz yeterliliği, meslekte olan

meslekteki yeterliliği, bunlar zihinsel sorgulama becerilerini etkiliyor diye düşünüyorum.” (K3)

“Değişim için yani kendine var olan ortamı öğretmen olduğu gibi kabul etmemeli. Sorgulamalı. Neden? Niçin sorularını kendine sormalı? Araştırmalı, bilginin doğruluğunu yani bilgiyi analiz etmeli, değerlendirmeli bir sonuca, bilgiyi kafasında yapılandırmalı.” (K4)

“Zihinsel sorgulamanın becerileri de bence yine temelde öğretmenin kendi kişiliği ve karakteriyle ilgili olan bir durumdur diye düşünüyorum.” (K5)

4.2.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.14: Sınıf Öğretmenlerinin Yüksek Öğretme Motivasyonuna Sahip Olmasıyla Zihinsel Sorgulama Becerileri Arasındaki İlişkiye Yönelik Görüşleri

Tema	Alt Tema	Kod	Frekans	Katılımcılar
Öğretme motivasyonunun yüksek veya düşük olmasıyla zihinsel sorgulama becerileri arasındaki ilişki	Doğru orantılı	ÖM yüksekse, ZSB yüksek	7	K1, K2, K3, K4, K6, K7, K8
		Yüksek ÖM olan öğretmenin özellikleri	5	K2, K4, K5, K6, K8
		Öğrenciye katkısı	5	K2, K3, K4, K5, K7
		Farklı pencerelerden bakabilmek	2	K1, K3
	Ters orantılı	ÖM ile ZSB arasında ilişkili yok		

Dördüncü tema olan öğretme motivasyonunun yüksek veya düşük olmasıyla zihinsel sorgulama becerileri arasındaki ilişkide iki tane alt kategori belirlenmiştir. Bu kategorilerden bir tanesi doğru orantılıdır. Doğru orantılının altında, ÖM yüksekse, ZSB yüksek; yüksek ÖM olan öğretmenin özellikleri, öğrenciye katkısı, farklı pencerelerden bakabilmek kodları bulunmuştur. Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonu yüksekse, zihinsel sorgulama becerilerinin yüksek olduğunu düşünmektedir. Bu kodla ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Bir, üst maddede saydığımız zihinsel sorgulama kriterlerine sahip oluyorsak ikinci maddede de yine düşüncelerimizi belirttiğimiz öğretim motivasyonlarını birleştirdiğimizde bunun yanında tabi ki sosyoekonomik yapılar ve benzeri etmenler de etkili olarak yüksek öğretim motivasyonunun sorgulama becerileriyle ilişkili olduğunu rahatlıkla görebiliriz.” (K1)

“Sorgulama becerisi olan bireylerde zaten motivasyon da yüksek olur.” (K2)

“Zaten eğer öğretmen de yüksek öğretim motivasyonuna sahipse sorgulama becerileri de o oranda artacaktır, olacaktır diye düşünüyorum.” (K3)

“Bence çok doğrudan bir ilişki var. Yüksek sorgulama becerisi olan öğretmenin motivasyonu da yüksek oluyor zaten.” (K4)

“Yüksek olması beklenir diye düşünüyorum yani. Sorgulama becerisi yüksekse öğretim motivasyonunu olumlu etkiler diye düşünüyorum yani... Olumlu korelasyon ilişkisi düşünüyorum. Yani eğer şey yüksekse sorgulama becerileri yüksekse öğretim motivasyonu da yüksektir.” (K6)

“Doğru orantılı bir ilişki vardı. Eğer zihinsel sorgulama becerisine sahip bir öğretmen dersleri zaten öğrencilerle birlikte sorgulayarak işleyeceğinden ders çok zevkli geçecektir. Katılımcı bir ders olacaktı. Bu da öğretmenin motivasyonunu haliyle etkileyecektir.” (K7)

“Sorgulayıp tüm seçenekleri yorumlayabilecek, yetiye sahip bireyler iyi öğretim becerilerine de sahip... Yüksek sorgulama becerisine sahip bireyler doğal olarak yüksek öğretim becerilerine de sahip olacaktır. Doğru orantılı olduğunu düşünüyorum.” (K8)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretim motivasyonu ve zihinsel sorgulama becerilerinin doğru orantılı olduğunu düşünmektedir. Yüksek öğretim motivasyonu olan öğretmenin özellikleri kodu ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Yüksek öğretim motivasyonuna sahip öğretmenler yaşadığı topluma duyarlı olur. O olayları anlamlandırır. Ve yorumlar. Bu yorumlama yeteneği de gelişmiş olur.” (K2)

“Araştırıyor, eleştiriyor, analitik düşünüyor. Ondan sonra bilgiye ulaşma yollarını sürekli işte bilgi her yerde. Artık yani bilgi bir yerde değil, bilgi her

yerde. Dinlediğiniz televizyonda, duyduğunuz radyoda ne bileyim bu sosyal medyada her yerde bilgi her yerde var ama işte bunu işte bu bilgiyi ne kadar doğru sentezleyen, yorumlayan, analiz eden ve oradaki doğruyu çıkarıp alabilen öğretmenin de motivasyonu ister istemez yüksek oluyor... Risk alabilmeli bence bir öğretmen. Risk alabilen öğretmen ve yeni gelişmelere açık olan bir öğretmenin motivasyonu da yüksektir. Sürekli araştırır. Yani sürekli hareket halindedir. Sürekli aktiftir. Aktif bir beyindir. Sürekli sorgular, kafasını yani sürekli bu konuyla ilgili geliştirir. Daha iyi nasıl olabilirim? Daha verimli nasıl yapabilirim? Bunu nasıl anlatabilirim? Hangi yöntemi kullanabilirim diye tabii bu da insanı ister istemez motivasyonu yükseltiyor araştırmaya itiyor.” (K4)

“Öğretme becerisi yüksek olan öğretmenler mesleğe karşı daha duyarlı ve daha sabırlı olur diye düşünüyorum.” (K5)

“Çünkü birtakım beklentileri var. Hayalleri var. Birtakım şeyler zaten sorguluyor bunları bu konularda öğretilmeler, öğrenmeler sağlayarak bir şeyleri değiştirebilir. Yani motivasyonu yüksek olması beklenir.” (K6)

“Eski yaşantılarımızı bazen çocuklara aktarıyoruz. Çocuklar da bize aktarıyor. Aslında çift yönlü bir iletişim söz konusu oluyor burada. Ve biz hem çocuklardan bir şeyler öğreniyoruz, hem çocuklara bir şeyler öğretiyoruz. Sürekli sorgulama halindeyiz. Yani kendimize güvenimiz tamsa alanında gerçekten yeterince bilgiye sahip olduğumuz konuları daha iyi sorgulayıp daha iyi anlatabiliyoruz.” (K8)

Yüksek öğretme motivasyonu olan öğretmenin özellikleri kodu ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Yetiştirdiği bireyler de öğretmenini örnek alarak öğretmeni gibi sorgulama yeteneği gelişmiş bireyler olur...Öğretmen eğer daha demokratik bir sınıf ortamı oluştursa öğrenci o demokratik sınıf ortamında kendini iyi ifade eder. Böylece düşüncelerini özgürce ifade eden, kendini dile getiren fikirlerinden dolayı eleştirilmeyeceğini, dışlanmayacağını, ötekileştirilmeyeceğini anlar ve böylece motivasyonu yüksek, öğrenme, motivasyonu da artmış öğrenciler yetiştiririz. Biz düşüncelerimizin saygı sınırları içerisinde tabii açıklamayı, düşüncelerini eleştiren, sorgulayan

bireylere dönüştürürsek bu da geleceğimizin mimarlarını, öğrencilerimizi hem öğrenme motivasyonları donatmış, hem de gelecekte her şeye körü körüne bağlı olarak değil. Yaşadığı ortamdaki olaylardan etkilenen birbirlerimizi etkilediğimiz olumlu yönde kendimizi geliştirebileceğimiz ve zorlandığımız konularda da birbirlerimize yardımcı olarak sorunlarla başa çıkabileceğimizi öğrenirler. Öğrenciler bu konuda kesinlikle sınıf öğretmenlerini örnek alırlar.” (K2)

“Sorgulama becerilerinin gelişmiş olduğu sınıflarda öğretme ve öğrenme daha sağlıklı olur.” (K3)

“Böyle bir öğretmen zaten bulunduğu ortamda da öğrenci motivasyonu da yükseltir. Yani ikisi birbiriyle doğrusal bir şekilde ilerler... Bunu nasıl anlatabilirim? Hangi yöntemi kullanabilirim diye tabii bu da insanı ister istemez motivasyonu yükseltiyor araştırmaya itiyor. Ve bunu öğrenci de zaten fark ediyor. Bir süre sonra aynı öğretmeni gibi öğretmenine şey yapıyor, yön veriyor. Yani karşılıklı bir etkileşim oluyor. Birbirini öyle götürebiliyorlar.” (K4)

“Sorgulama temelli olduğunda konuları daha derinlemesine düşünüp sadece sınıfta amaç bir dersi işlemek veya bir konu hakkında bilgi vermek değil, bunları çocuğun hayatında bir kazanım haline getirmesine ve kalıcı öğrenmeye çalışmasına da uğraşacaktır diye düşünüyorum.” (K5)

“Eğer zihinsel sorgulama becerisine sahip bir öğretmen dersleri zaten öğrencilerle birlikte sorgulayarak işleyeceğinden ders çok zevkli geçecektir. Katılımcı bir ders olacaktır.” (K7)

Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı öğretme motivasyonu ve zihinsel sorgulama becerilerinin doğru orantılı olduğunu düşünmektedir. Farklı pencerelerden bakabilmek kodu ile ilgili olarak görüşler şu şekilde ifade edilmiştir:

“Yüksek motivasyona sahip olan bir öğretmen ise zihinsel sorgulama çok yönlü yapabilir. Farklı pencerelerden sorgulama yapabilir. Ve öğrencilerini de tek düşünce değil de farklı düşünce, farklı pencerelerden bakmasını öğretebilir. Her öğrencinin bir pencereden değil de diğerinden de bakmasını ve böylece belki de o sorgulama çeşitliliği açısından yararlı olacaktır diye düşünüyorum.” (K1)

“Öğretmen eleştirel düşünmeyi, öğrenme ve öğretme sürecinin temeli olarak görmeli.” (K3)

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde, araştırmanın nitel ve nicel boyutlarında elde edilen bulgular açıklanmış ve literatürdeki araştırmaların bulgularına dayalı değerlendirilerek yorumlanmıştır. Araştırılması gerektiği düşünülen konularla ilgili öneriler sunulmuştur.

5.1. Sonuç ve Tartışma

5.1.1. Araştırmanın Nicel Bulgularına İlişkin Sonuçlar

5.1.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Öğretme Motivasyonu Ölçeği uygulanmış ve sınıf öğretmenlerinin içsel motivasyonunun kısmen yüksek, dışsal motivasyonunun kısmen düşük ve öğretme motivasyonunun kısmen yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Literatür incelendiğinde, araştırma bulgularının farklı araştırma bulgularıyla uyumlu olduğu görülmektedir.

Ahraz (2021) ve Dağ (2021), içsel motivasyon ve öğretme motivasyonunu “Biraz katılıyorum (kısmen yüksek)” , dışsal motivasyonu ise “Biraz katılmıyorum (Kısmen düşük)” olarak belirlemiştir. Bu iki araştırmanın örneklemini Küçükçekmece’deki ilk, orta ve lise öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmalarda uygulanan öğretmenlerin kademesinde farklılık görülse de örneklemin aynı ilçe olması nedeniyle aynı bulgulara ulaşılmış olabilir. Başdal (2021), Dikmen (2021) ve Fokkens- Bruinsma ve Canrinus (2012), Topak (2021) öğretme motivasyonunda, içsel motivasyonlarının dışsal motivasyonlarından daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Öğretme motivasyonunda, içsel motivasyonun dışsal motivasyondan daha büyük bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin vicdan, kendini geliştirme, mesleki doyum ve yeterlilik gibi içsel motivasyon kaynaklarına, maaş, ödül gibi dışsal motivasyon kaynaklarından fazla önem verdiği söylenebilir. Öğretmenlik, ekonomik kaygılardan bağımsız olarak manevi değeri yüksek bir meslektir. Öğretmenler dışsal faktörlerden daha az etkilenip içsel faktörlerden beslenerek öğretme motivasyonlarını yükseltmektedir. Öğretme motivasyonu üzerine yapılan araştırmalarda ulaşılan bazı

bulguların araştırma bulgularını desteklemediği görülmektedir. Aydemir (2021), öğretme motivasyonu, içsel motivasyon ve dışsal motivasyonun “Katılıyorum (yüksek)” olarak belirlemiştir. Bulguların farklı olmasının nedeni Aydemir’in araştırmasında örneklemin öğretmen adayları olması olabilir.

5.1.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Öğretmenlerin sorgulama becerilerinin incelenmesi içinde derin anlayışa değer vermenin kısmen yüksek, karar verme ve belirsizliği hoş görmenin kısmen yüksek, farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sormanın yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni lisans programındaki derslerde sorgulama becerilerinin kazandırılması ve öğretmenlerin 21. yy becerilerine daha hakim olmaları olabilir. Literatür incelendiğinde, araştırma bulgularının farklı araştırma bulgularıyla uyumlu olduğu görülmektedir. Aldan Karademir (2013), öğretmen adaylarının sorgulama becerilerini ortalamanın üzerinde bulmuştur. Akçay (2015: 88), bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının sorgulama becerilerine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Karamustafaoğlu ve Yılmaz (2015: 357) öğretmen adaylarının sorgulama becerisinin iyi olduğunu belirlemiştir. Arseven, Dervişoğlu ve Arseven (2015) yaptıkları çalışmada tarih öğretmeni adaylarının sorgulama becerilerine sahip oldukları görülmektedir. Abalı Öztürk ve arkadaşları (2017), öğretmen adaylarının sorgulama becerilerinin yüksek düzeyde olduğunu bulmuştur. Sarıkaya ve Şakiroğlu (2021: 636) çalışmasında Türkçe öğretmeni adaylarının yüksek düzeyde sorgulama becerisine sahip olduğunu tespit etmiştir.

Öğretme motivasyonu üzerine yapılan çalışmalarda ulaşılan bazı bulguların araştırma bulgularını desteklemediği görülmektedir. Chabalengula ve Mumba (2012) tarafından yapılan çalışmada, lise öğretmenlerinin sorgulama becerilerine yönelik algılarının yetersiz olduğu belirlenmiştir. Tanışlı (2013) matematik öğretmen adaylarının sorgulama becerilerinin yeterli düzeyde olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

5.1.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre içsel motivasyonlarında anlamlı farklılık olduğu bulunurken, dışsal motivasyonları ve öğretme motivasyonlarında farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur. Kadın sınıf öğretmenlerinin mesleklerini içsel tatmin, vicdan ve kendini geliştirme arzusuyla yaptıkları ifade edilebilir.

Kadın sınıf öğretmenlerin içsel motivasyon ortalama puanları, erkek sınıf öğretmenlerin içsel motivasyon ortalama puanlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu kadın öğretmenlerin vicdan, kişisel yaşam, kendini geliştirme gibi öğretmenden kaynaklı faktörlerde (içsel motivasyon) erkeklerden ayrıldıklarını göstermektedir. Öğrenci, veli, okul idaresi gibi öğretmen dışından kaynaklı faktörlerde (dışsal motivasyon) ise kadın öğretmenlerle erkek öğretmenlerin arasında fark olmadığını göstermektedir. Araştırma bulguları farklı araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Deringöl'ün (2020) yaptığı çalışmada öğretme motivasyonu toplam ölçeğe cinsiyet açısından anlamlı farklılık bulunmamıştır. Aydemir (2021) ve Dağ (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda cinsiyet değişkenine göre içsel motivasyonda kadın öğretmenlerin lehine anlamlı farkın olduğu, dışsal motivasyonda anlamlı farkın olmadığı bulunmuştur.

Araştırma bulguları farklı araştırma bulgularıyla birbirini desteklememektedir. Topak (2021) cinsiyet değişkenine göre öğretme motivasyonu ve alt boyutları olan içsel motivasyon ve dışsal motivasyonda kadın öğretmenlerin lehine anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Başdal (2021), cinsiyet değişkenine göre dışsal motivasyonda anlamlı bir farklılık bulunurken, içsel motivasyonda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Aydemir (2021), cinsiyet değişkenine göre öğretme motivasyonunda anlamlı farkın olduğu bulunmuştur. Araştırmalarda örneklemelerin farklı özelliklerde olmasından dolayı farklı bulgulara ulaşılmış olabilir. Ahraz (2021), Ertürk ve Aydın (2015) ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık tespit etmemiştir.

Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu; medeni durum değişkenine göre içsel motivasyonlarında ve öğretme motivasyonlarında bekâr öğretmenlerin lehine anlamlı farklılığın olduğu bulunurken, dışsal motivasyonda anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Bunun nedenlerinden birisi bekâr öğretmenlerin evli öğretmenlere göre sorumluluklarının daha az olmasına bağlı olarak içsel motivasyon kaynaklarıyla kendini daha çok motive ederek öğretme motivasyonunu artırması olabilir. Araştırma bulguları farklı araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Ahraz (2021), Topak (2021) ve Dağ (2021) öğretmenlerin medeni durumlarına göre içsel motivasyon, dışsal motivasyon ve öğretme motivasyonunda anlamlı bir farklılığın olmadığını belirlemiştir. Altay (2019) tarafından yapılan çalışmada, evli

öğretmenlerin içsel motivasyonlarının yüksek olmasının, daha yüksek motivasyona sahip olmalarıyla ilişkili olduğunu bulmuştur.

5.1.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Sınıf öğretmenlerinin sorgulama becerilerinin; cinsiyet değişkenine göre, kadın ve erkeklerin derin anlayışa değer verme, karar verme ve belirsizliği hoş görme, farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sorma alt boyutlarında farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur. Araştırma bulguları farklı araştırma bulgularıyla birbirini desteklemektedir. Aldan Karademir (2013: 135) ve Yılmaz ve Karamustafaoğlu'nun (2015: 354) araştırma sonuçlarında “Öğretmen adaylarının sorgulama becerilerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır”. Araştırma bulguları farklı araştırma bulgularıyla örtüşmemektedir. Bakır (2019)'in araştırmasına göre sorgulama becerilerinin cinsiyet değişkenine göre kadın öğretmen adaylarının lehine farklılık olduğu sonucu bulunmuştur.

Öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre, evli ve bekârların derin anlayışa değer verme alt boyutu bekâr öğretmenlerin lehine anlamlı fark bulunmuştur. Öğretmenlerin medeni durum değişkenine göre karar verme ve belirsizliği hoş görme, farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sorma alt boyutlarında farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur. ÖZSA'nın Türkçe'ye çevrilerek geçerlilik ve güvenirlik analizleri 2022 yılında yapılmıştır. Literatüre yeni kazandırıldığı için henüz öğretmenlerin medeni değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığıyla ilgili bir araştırma yapılmamıştır.

5.1.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Mesleki kıdem ile içsel motivasyon, dışsal motivasyon, öğretme motivasyonu arasında zayıf düzeyde negatif anlamlı ilişki bulunmuştur. Mesleki kıdem ile zihinsel sorgulama becerileri alt boyutu Derin Anlayışa Değer Verme arasında zayıf düzeyde negatif anlamlı ilişki bulunmuştur. Mesleki kıdem ile zihinsel sorgulama becerileri alt boyutlarından Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme alt boyutu ve Farklı Bakış Açıları Edinme ve Sistematik Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Öğretme Motivasyonu Ölçeği, içsel motivasyon alt boyutu ile Sorgulama Becerileri Ölçeği, derin anlayışa karar verme, karar verme ve belirsizliği hoş görme, farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sorma alt boyutları arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur. Öğretme Motivasyonu Ölçeği, dışsal motivasyon alt boyutu ile Sorgulama Becerileri Ölçeği, derin anlayışa karar verme, karar verme ve belirsizliği hoş görme alt boyutları arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur. Dışsal motivasyon ile farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sorma alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Öğretme Motivasyonu Ölçeği ile Sorgulama Becerileri Ölçeği, derin anlayışa karar verme, karar verme ve belirsizliği hoş görme, farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sorma alt boyutları arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur.

Öğretmenlerin sorgulama becerilerinden farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sorma içsel kaynakları ile ilgilidir. Öğretmenlerin sorgulayıcı düşünme alışkanlığına sahip olması, veri okuryazarı olması, sorgulama kültürüne katkıda bulunması mesleki doyum ve yeterliliğe ulaşması ile olabilir. Öğretme motivasyonu düzeyi arttığında, sorgulama becerileri düzeylerinin artacağı, öğretme motivasyonu düzeyi azaldığında sorgulama becerileri düzeyinin azalacağı tespit edilmiştir. Ahraz (2021: 88) öğretmenlerin öğretme motivasyonu ile öz düzenleme becerileri arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur. Dağ (2021: 74) program okuryazarlığı ile öğretme motivasyonu arasında ilişki bulunmadığını saptamıştır.

5.1.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Zihinsel sorgulama becerileri, derin anlayışa değer verme alt boyutunda yordayıcı değişkenlerden öğretme motivasyonu pozitif yönde ve anlamlı, mesleki kıdem ise negatif yönde ve anlamlı yordayıcı olduğu görülmektedir. Zihinsel sorgulama becerileri, karar verme ve belirsizliği hoş görmealt boyutunda yordayıcı değişkenlerden öğretme motivasyonu pozitif yönde ve anlamlı yordayıcı olduğu, mesleki kıdemin ise yordamadığı belirlenmiştir. Zihinsel sorgulama becerileri, farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sormaalt boyutunda yordayıcı değişkenlerden öğretme motivasyonu pozitif yönde ve anlamlıyordayıcı olduğu, mesleki kıdemin ise yordamadığı belirlenmiştir. Ahraz (2021), öğretmenlerin öz düzenlemeli öğrenme becerilerinin öğretme motivasyonunu yordadığını tespit

etmiştir. Dağ (2021), öğretmenlerin program okuryazarlıklarının öğretme motivasyonlarını yordadığını bulmuştur.

5.1.2. Araştırmanın Nitel Bulgularına İlişkin Sonuçlar

5.1.2.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemi, sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonunu nelerin etkilediğidir. Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu, öğretmenden kaynaklı faktörler ve öğretmen dışından kaynaklı faktörler etkilemektedir. Öğretmenden kaynaklı faktörlerden 9 kod, öğretmen dışından kaynaklanan 16 kod oluşmuştur. Bu doğrultuda sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonunun, öğretmen dışından kaynaklı faktörlerden daha çok etkilendiği söylenebilir.

Öğretme motivasyonunda, öğretmenden kaynaklı faktörün öncelikli olarak vicdan duygusu olduğu bulunmuştur. Ada vd. (2013), Deniz (2021: 2126), Çiftçi (2017: 56), Gümüştas ve Gülbahar (2022) araştırmalarında öğretmenlerin içsel motivasyonunu artıran etkenlerin başında vicdan duygusu olduğunu belirtmiştir. Öğretme motivasyonunda, öğretmenden kaynaklı faktörlerden diğeri ise öğretmenin kendini geliştirmesidir. Literatürde bu sonucu destekleyen araştırmalar görülmektedir. Çiftçi (2017: 56) içsel motivasyon kaynaklarından birinin mesleği geliştirici yayınlar takip etmesi olduğunu belirtmiştir. Aktekin, Kuzucu (2019: 45) öğretmen motivasyonunu olumlu etkileyen okul için faktörlerden birinin kendini geliştirme olduğunu belirtmiştir.

Öğrenci sevgisi, öğretme motivasyonunda öğretmenden kaynaklı faktörlerden biridir. Çiftçi (2017: 56), Ada vd. (2013: 158), Aktekin, Kuzucu (2019: 45) araştırmalarında bu sonucu desteklemektedir. Öğretme motivasyonunu, mesleki doyum ve yeterlilik de etkilemektedir. Deniz (2021: 2126) araştırmada öğretmenlerin motivasyonunu arttıran içsel etkenlerden birinin mesleki yeterlilik olduğunu belirtmiştir. Vatan ve millet sevgisi, öğretme motivasyonunda öğretmenden kaynaklı faktörlerden biridir. Ada vd. (2013) araştırmalarında bu sonucu desteklemektedir.

Öğretme motivasyonunda, öğretmen dışından kaynaklanan faktörlerin başında öğrenci özellikleri, veli davranış ve tutumu, okul yönetimi davranış ve tutumu,

öğretmenler arası ilişkiler ve bilgi paylaşımı, ekonomik gelir, okulun ve sınıfın fiziki durumu bulunmaktadır. Ada vd. (2013), Aktekin ve Kuzucu (2019), Çiftçi (2017), Deniz (2021), Gümüştas ve Gülbahar (2022) araştırmaları da sonucu desteklemektedir. Sınıfta araç gerecin tam olması da öğretme motivasyonunu etkilemektedir. Yavuz ve Karadeniz (2009: 517) araştırmasında mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenlerin iş tatmininde fiziki ortamın sağlığı önemliyken, mesleki kıdemi az olan öğretmenlerin iş tatmininde araç gerecin yeterliliği önemli olduğu bulunmuştur.

5.1.2.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın ikinci alt problemi, sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişim çalışmasına katılması öğretme motivasyonunu nasıl değiştirdiğidir. Mesleki gelişim çalışmasına katılmanın; mesleki gelişimi sağlama, öğrenciye dolaylı katkısı, teknoloji ve materyali iyi kullanma, değişen bilgiyi takip etme ve kişisel gelişime katkısı açısından öğretme motivasyonunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Kahyaoğlu ve Karataş (2019) mesleki gelişim eğitim seminerlerinin olumlu yönlerinden birinin mesleki gelişime katkı sağlamak olduğunu belirtmiştir. Ayvacı, Bakırcı, Yıldız (2014: 363) 'ın araştırmasında fen bilimleri öğretmenleri hizmet içi eğitimle; öğretmenlerin kendini geliştirdiği, yeni teknolojik gelişmeleri ve branşlarıyla ilgili yenilikleri takip etmesini sağladığını belirttikleri tespit edilmiştir. Genç (2015: 42) öğretmenlerin mesleki eğitim seminerlerinde; mesleki yenilikler konusunda bilgi edindiği, mesleki yeterlik kazandığını ifade ettiklerini söylemiştir.

Mesleki gelişim çalışmasına katılmanın; zorunlu olması, eğitmenin yetersiz olması, ihtiyaca yönelik olmaması, uygun zamanda olmaması ve eğitim yerinin kolay ulaşılabilir olmaması açısından öğretme motivasyonunu azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Kahyaoğlu ve Karataş (2019) mesleki gelişim eğitim seminerlerinin olumsuz yönlerini ezberci ve teorik olması, pratik olmaması; eğitimin uzmanlar ve konunun profesyonelleri tarafından verilmemesi; aynı konuların tekrar verilerek ilgi uyandıran konuların olmaması, eğitim ortamlarının uygun olmayıp öğretmenlerin isteksiz ve zorlama ile gelmesi olarak tespit etmiştir. Ayvacı, Bakırcı, Yıldız (2014: 367)'in araştırmasında görüşme yapılan öğretmenlerin %20'si katıldığı kursların gereksiz olduğunu ve boşuna zaman kaybı olduğunu düşünmektedir. Genç (2015: 43)'in araştırmasında öğretmenler; eğitim seminerlerinde daha önce işlenen

konuların aynı olmasının motivasyonu azaltıcı bir etkisinin olduğunu belirtmiştir. Aynı araştırmada öğretmenler mesleki gelişim eğitimi seminerinden beklentilerini; mesleğe katkı sağlaması, alanında uzman kişiler tarafından hazırlanması, öğretmen ihtiyaçlarının doğru belirlenmesi ve motive edici olması şeklinde belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler, mesleki gelişim çalışmalarında eğitimi veren kişinin “kısmen” uygun olduğunu ve seminerlerin öğretmen ihtiyaçlarını “kısmen” karşıladığını düşünmektedir (Genç, 2015: 57- 62).

Topak (2021: 69), araştırmasında müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim çalışmalarına katılmayla öğretme motivasyonu arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir.

5.1.2.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın üçüncü alt problemi, sınıf öğretmenlerinin zihinsel sorgulama becerilerini nelerin etkilediğidir. Sınıf öğretmenlerin zihinsel sorgulama becerilerini aldıkları eğitimin, bulundukları ortamın, yetiştiği aile ortamının etkilediği belirlenmiştir. Yüksel (2019) araştırmasında, öğretmen adaylarının sorgulama becerilerini aile, çevre, okul ve eğitim sistemi, bireysel, toplumsal olmak üzere 5 faktörün etkilediğini belirtmiştir. Bu sonuç bizim bulgularımızı desteklemektedir.

Öğretmenlerin aldıkları eğitim açısından mesleki yeterlilik ve eğitim kalitesi zihinsel sorgulama becerilerini etkilemektedir sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin bulundukları ortam açısından çevre, çağdaş eğitim ortamı, öğrenci, eğitim programı, kişisel hayat zihinsel sorgulama becerilerini etkilemektedir. Karapınar (2016: 84), araştırmasında fen bilimleri eğitiminde öğretmen adaylarının sorgulamaya dayalı öğrenme ortamlarının sorgulama becerilerinde anlamlı bir farklılık oluşturmada da becerilerinde artış sağladığını söylemektedir. French ve Russell (2002), örnekleme lisansüstü öğrencisi ve araştırma görevlisi olan araştırmada sorgulamaya dayalı öğrenme ortamının sorgulama becerilerinin daha belirgin hale gelmesinde etkili olduğu sonucuna varmışlardır.

Juntunen ve Aksela (2013); çalışmalarında kimya dersinde araştırma-sorgulamaya dayalı öğretimin kullanımını araştırmış ve araştırma-sorgulamaya dayalı öğretimin kimya öğretiminin her kademesinde kullanılabileceğini tespit etmiştir.

Öğretmenlerin yetiştiği aile ortamı bakımından çağdaş aile ortamı, öğretmen özellikleri etkilemektedir. Yüksel (2019) ailede baskının olmaması ve ifade özgürlüğünün sorgulama becerilerini etkileyen faktörler olarak tespit etmiştir.

5.1.2.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın dördüncü alt problemi, öğretmenin yüksek öğretme motivasyonuna sahip olmasıyla sorgulama becerileri arasında nasıl bir ilişki olduğudur. Öğretmenin öğretme motivasyonu yüksekse, zihinsel sorgulama becerilerinin de yüksek olacağı tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde öğretmenlerin öğretme motivasyonları ile sorgulama becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bulut (2022: 67) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl öğreten becerilerinin artmasıyla birlikte öğretme motivasyon düzeylerinin de artmakta olduğu tespit edilmiştir. Ayık ve Ataş (2014: 34) öğretmen adaylarının öğretme motivasyonları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında pozitif anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Fakat Sarıkaya, Şakiroğlu (2021) Türkçe öğretmeni adaylarının sorgulama becerileri ile kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır.

Öğretme motivasyonu yüksek olan öğretmen; yorumlama yeteneği gelişmiş, araştıran, eleştiren, analitik düşünen, risk alabilen, gelişmelere açık, mesleğe karşı duyarlı, sabırlı, kendine güveni tam bir bireydir. Motivasyon düzeyi yüksek olan öğretmenlerin çalıştıkları okullarla ve öğrenme öğretme süreciyle ilgili yeniliklere daha açık olduğu söylenebilir (Öztürk ve Uzunkol, 2013: 423).

Öğretmenin öğretme motivasyonu ile sorgulama becerileri doğru orantılıdır ve bu durumun öğrenciye katkıları olduğu söylenmektedir. Öğretmenini kendine örnek alarak öğrencinin de sorgulama becerisi ve öğrenme motivasyonu artar. Kalıcı öğrenme gerçekleşir. Öğrenci daha aktif olacak ve dersler daha zevkli geçecektir.

Öğretme motivasyonu yüksek düzeyde olan öğretmen; farklı pencerelerden bakabilmeyi bilmektedir.

5.1.3. Araştırmanın Karma Bulgularına İlişkin Sonuçlar

Nicel araştırmada sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ve içsel motivasyonunun kısmen yüksek, dışsal motivasyonunun kısmen düşük olduğu sonucu elde edilmiştir. Nitel araştırmada ise sınıf öğretmenlerinin öğretme

motivasyonunu, öğretmenlerden kaynaklı 9 etmenin, öğretmen dışından kaynaklı 16 etmenin etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Dışsal etmenlerin daha fazla olduğu görülmektedir. Bence bunun sebepleri de son yıllarda artan kapitalizm ve öğretmenlerin daha kapitalist bir bakış açısına sahip olmalarıdır. Bir başka sebep ise mesleğin daha fazla profesyonel bir kimlik kazanması nedeniyle son yıllarda dışsal faktörlerin etkisinin artmasıdır.

Sınıf öğretmenleri öğretme motivasyonunu etkileyen etmenlerden birinin de mesleki gelişim çalışmalarına katılmak olduğunu belirtmiştir. Mesleki gelişim çalışmalarına katılımın, öğretme motivasyonunu artırma, mesleki gelişim, öğrenciye katkı sağlama, teknoloji ve materyalleri etkin kullanma, değişen bilgiyi takip etme ve kişisel gelişim açılarından olumlu sonuçlar doğurduğu tespit edilmiştir.

Nitel araştırmada sınıf öğretmenlerin zihinsel sorgulama becerilerini aldıkları eğitimin, bulundukları ortamın, yetiştiği aile ortamının etkilediği belirlenmiştir. Nicel araştırmada sınıf öğretmenlerinin sorgulama becerilerinin derin anlayışa değer vermenin kısmen yüksek, karar verme ve belirsizliği hoş görmenin kısmen yüksek, farklı bakış açıları edinme ve sistematik olarak daha odaklanan sorular sormanın yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bence bunun sebeplerinden biri eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarının sorgulama becerilerini arttırmaya yönelik ders işlenmemesidir. Bunun için öncelikle akademisyenlerin sorgulama becerisine sahip olması gerekir. Yüksek lisans ve doktora programlarında bu beceriler kazandırılmaya çalışılmalıdır. Bir başka sebep ise öğretim programında sorgulama becerilerini arttıran hedef, içerik ve değerlendirmenin az olmasıdır. Bir de Türk toplumunda bazı ailelerin baskıcı ve otoriter bir tutum sergilemesi nedeniyle sorgulama becerileri kısmen yüksek olarak belirlenmiştir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

İlkokul yöneticileri sınıf öğretmenlerinin içsel motivasyonlarının kadın öğretmenlerde daha yüksek, erkek öğretmenlerde daha düşük olduğuna dikkat ederek erkek öğretmenlerin içsel motivasyonlarını destekleyecek uygulamalar gerçekleştirebilirler.

Sınıf öğretmenlerinin, sorgulama becerisinde derin anlayışa değer verme alt boyutunun bekar öğretmenlerde evli öğretmenlere göre daha yüksek olduğu dikkate

alınarak evli öğretmenlerin derin anlayışa değer vermeyi destekleyecek etkinlikler yapılabilir.

Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonunun öğretmen dışından kaynaklı faktörlerden daha çok etkilendiğine dikkat ederek öğretmen dışından kaynaklı faktörlere yönelik iyileştirme yapılabilir. Okul ve sınıfların fiziki durumları iyileştirilip, sınıfta araç gereçlerin tam olması sağlanabilir. Sınıf mevcutları azaltılabilir. Öğretmen maaşlarında iyileştirme yapılabilir. Okul yönetiminin adil olması sağlanıp öğretmenler iş yükünden kurtarılabilir.

Mesleki gelişim çalışmalarının öğretme motivasyonunu arttırması için öğretmenlerin ihtiyacına yönelik, uygun zaman diliminde, eğitim yerinin kolay ulaşılabilir, eğitmenin profesyonel olması sağlanabilir. Çalışmalar zorunlu tutulmamalı, gönüllülük esasına dayalı olabilir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Araştırmada kadın sınıf öğretmenlerinin içsel motivasyonlarının erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun nedenlerinin araştırılması için nitel veya karma araştırmalar yapılabilir.

Sınıf öğretmenlerinin, sorgulama becerisinde derin anlayışa değer verme alt boyutunda bekar öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Evli ve bekar öğretmenlerde bu farklılığın sebeplerinin bulunması için nitel araştırmalar yapılabilir.

Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonunun, öğretmenden kaynaklı faktörlere göre öğretmen dışından kaynaklı faktörlerden daha çok etkilenmesinin nedenleri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Abalı Öztürk, Y., Bilgen, Z. & Bilgen, S. (2017). Sorgulama Becerileri İle Kendi Kendine Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişki: Temel Eğitim Öğretmen Adaylarına Yönelik Bir Araştırma. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2): 179-214.
- Ada, Ş., Akan, D., Ayık, A., Yalçın, S., Yıldırım, İ. (2013). Öğretmenlerin Motivasyon Etkenleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3):151-166.
- Ada, Ş. , Başar, E. , Dağlı, A. , Demirel, Ö. (Ed.), Ekinci E. , Ergün, M. , Gelbal, S. , Hoşgörür, V. , Kaya, Z. (Ed.), Kiroğlu, K.,Mahiroğlu, A. , Taştan, N. (2015).*Eğitim Bilimine Giriş*, (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ahraz, H. (2021). *Öğretmenlerin öz düzenlemeli öğrenme becerileri ve öğretme motivasyonlarının incelenmesi*. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Akbaba, S. (2006). Eğitimde Motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13): 343-361.
- Akdemir, Ö. A., Ayık, A., & Seçer, İ. (2015). Öğretme Motivasyonu Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlilik Çalışması. *Current Research in Education*, 1(1): 33-45.
- Akman, Y. (2017). Öğretmenlerin Algılarına Göre İş Motivasyonu ve Örgütsel Özdeşleşme Arasındaki İlişki. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14-1(27): 71-88.
- Aktekin, S., Kuzucu, T. (2019). Öğretmenlerin Motivasyonlarını Etkileyen Okul İçi ve Okul Dışı Faktörlerin Analizi. *Diyalektolog Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi*, 21: 35-66.
- Akyüz, B. & Evin Gencel, İ. (2019). Pedegajik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmeye Yönelik Motivasyonları İle Öğretmenliğe Hazır Olma Durumlarının İncelenmesi. *I. Uluslararası Bilim Eğitim Sanat ve Teknoloji Sempozyumu*. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

- Aldan Karademir, Ç. (2013). *Öğretmen adaylarının sorgulama ve eleştirel düşünme becerilerinin öğretmen öz yeterlik düzeyine etkisi*(Yayınlanmamış Doktora Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Aldan Karademir, Ç. & Saracaloğlu, A. S. (2013). Sorgulama Becerileri Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Asya Öğretim Dergisi*, 1(2):56-65.
- Aldan Karademir, Ç., Çaylı, B., & Deveci, Ö. (2019). Öğretmen Adaylarının Sorgulama Becerileri İle Meraklılık Düzeylerinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 18(3): 1157-1171.
- Altay, G. B. (2019). *Müzik öğretmenlerinin mesleki memnuniyet ve öğretme motivasyonları (Konya ili örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Altun, S. , Avcı, S. , Cırık, İ. , Çolak, E. , Fer, S.(Ed.) , Özkılıç, R. , Şahin, E. , Turan, H. , Yüksel, S. (2011).*Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*, (1. Baskı). Ankara: Anı.
- Argon, T. ve Cicioglu, M. (2017). Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Eğitime İnanma Düzeyleri İle Öğretme Motivasyonları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 57(1): 1-23. DOI:10.9761/JASSS7108
- Arseven, A. , Arseven, İ. ve Dervişoğlu, M. (2015). Tarih Öğretmen Adaylarının Sorgulama Becerileri İle Eleştirel Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişki, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 32: 171-185.
- Arslantürk, Z. & Arslantürk, H. (2013). *Uygulamalı Sosyal Araştırma*, (3. Baskı). İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Atalay Kabasakal, K. & Gök, B. (2019). Analysing Prospective Teachers' Self-efficacy Belief, Teaching Motivation and Attitudes Towards Teaching from the Perspective of Several Variables. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 9(4): 1081-1112.
- Ataş, Ö. ve Ayık, A.,(2014). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1): 25-43.
- Ateş, H., Yıldız, B., Yıldız H. (2012). Herzberg'in Çift Faktör Kuramı Kamu

- Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Motivasyon Algılarını Açıklayabilir mi? Ampirik Bir Araştırma. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetim Dergisi*, 7(2):147-162.
- Aydemir, T. (2021). *Öğretmen adaylarının özgecilik davranışları, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve öğretme motivasyonları arasındaki ilişki*. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Ayvacı, H. Ş., Bakırcı, H. ve Yıldız, M. (2014). Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri ve Beklentileri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2): 357-383.
- Aziz, A. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*, Ankara: Nobel.
- Bakır, S. (2019). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Etkili İletişim Becerileri İle Sorgulama Becerileri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(30): 398-414.
- Balbağ, M. Z., Turgut, M. &Yenilmez, K. (2018). İlköğretim Matematik Ve Fen Bilgisi Öğretmeni Adaylarının Öğretme Motivasyonlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 7(2): 105-113.
- Balcı, A. (2013). *Etkili Okul, Okul Geliştirme, Kuram Uygulama ve Araştırma*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Baltacı, A. (2017). Nitel Veri Analizinde Miles -Huberman Modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1): 1-15.
- Barlett, S. & Burton, D. (2014). *Eğitim Bilimine Giriş* (Aybek, B. (Ed.), Çelik, M., Demir, S., Duman, B., Öztürk, R. Ö., Tüm kaya, S., Samur, Y., Taş, M., Vural, Ö. F., Çev.). Ankara: Anı.
- Başdal, M. (2021). *Öğretmen Adaylarının Mesleki Kimlikleri, Öğretmen Özyeterlik İnançları Ve Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişkiler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.
- Bayır, Ö., Gültekin, M.ve Yaşar, E. (2020). Karma Araştırma Yöntemleri. B. Oral, A. Çoban (Eds.), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi, 317-354.

- Bayrakçeken, S., Canpolat, N., Doymuş, K., Samancı, O. (2021). Motivasyon ve Başarı: Öz Belirleme Kuramı Temelinde Öğrenciler Öğrenmeye Nasıl Motive Edilebilir?. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (66): 482-505.
- Bayram, A., Bircan, İ., Çakır, M. A. , Erdem, A. R., Erkıılıç, T. A.,Karakütük, K., Senemoğlu, N., Sönmez, V. (Ed.), Tezcan, M., Yelken, T. Y. (2015). *Eğitim Bilimine Giriş*, (12. Baskı). Ankara: Anı.
- Bedir, T., & Duman, B. (2017). Öğretmen Adaylarının Sorgulama Becerilerinin İncelenmesi. *Turkish Studies*, 12(18): 105-120.
- Bıyıklı, C., Onur, A., Öztepe, B.,Veznedaroğlu, R. L. (2008). *Yapılandırmacılığı Nasıl Uygulamalıyız?*, (1. Baskı). Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Borich, G. D. (2014). *Etkili Öğretim Yöntemleri* (Acat, M. B. vd. Çev.). Ankara: Pearson.
- Bulut, D. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri ile öğretme motivasyonu düzeylerinin incelenmesi*. Ege Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Büyüköztürk, Ş., Demirel, F., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Kılıç Çakmak, E., (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (12. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Canoglu, O., İlğan, A., Karamert, Ö., & Şensoy, C. P. (2018). Öğretmenlerin Çocuk Sevmeye Düzeyleri İle Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Turkish Studies Educational Science* , 13(19): 979-1003.
- Chabalengula, V. M.,Mumba, F. (2012). Inquiry Based Science Education: A Scenario on Zambia's High School Science Curriculum, *Science Education International*, 23(4): 307-327.
- Cheng, A. Y. N., Cheng, M.M.H., Tang, S. Y. F., (2015). Interpreting Ambivalence Regarding Motivation for Teaching Among Student–Teachers. *TheAsia-Pacific Edu Researcher*, 24(1):147–156. DOI: 10.1007/s40299-013-0167-9
- Coşgun, A. (2019). *Kamuya ait okullarda öğretmen motivasyonunu etkileyen koşulların Herzberg'in çift faktör kuramı çerçevesinde incelenmesi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *ErciyesÜniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2): 207-237.

- Çiftçi, N. (2017). *Öğretmenlerin algılarına göre motivasyon kaynaklarının belirlenmesi*. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çoban, G. S. (2021). Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kendini Gerçekleştirme Basamağında Gizli Yetenekler. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 6(1): 111-118.
- Dağ, Ş. (2021). *Öğretmenlerin program okuryazarlıkları ve öğretme motivasyonlarının incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Daviss, B.&Thier, H. D. (2001). *Developing Inquiry-Based Science Materials. A Guide For Educators*, New York: Teachers College Press.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions And New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25: 54-67.
- Demirel, Y. (2007). *İlköğretim okulu yöneticilerinin branş öğretmenlerini motive etmede kullandıkları yöntemlere ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Deniz, Ü. (2021). Öğretmenlerin Motivasyon Etkenlerini Yeniden Keşfetmek: Sahadan Sesler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3): 2115-2139.
- Dereli, E. & Acat, M. B. (2010). Okul Öncesi Eğitim Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Motivasyon Kaynakları ve Sorunları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(100): 173-187.
- Deringöl, Y. (2019). Teaching Motivation and Attitude towards Teaching Profession: The Case of Pre-Service Primary School Teachers. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2): 295-310.
- Dikmen, M. (2021). Öğretmen Adaylarının Öğretme Motivasyonu: Bir Karma Yöntem Çalışması. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8: 213-232.
- Duke, B., Kauffman, D. F., Yılmaz Soylu, M. (2011). Validation Of The Motivation To Teach Scale. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40: 279-290.

- Erdem, A. R. (2015). Etkili Sınıf Yönetimi. H. Kıran, K. Çelik (Ed.), *Sınıfta Güdüleme*, Ankara: Anı Yayıncılık, 203-228.
- Erdoğan, M. Y. & Kırkıcı, K. A. (2022). Öğretmen Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeğinin (ÖZSA) Türkiye Kültürüne Uyarlanması: Güvenirlik Ve Geçerlik Analizi. 4. *Ayasofya Uluslararası Multidisipliner Bilimsel Araştırmalar Kongresi*. İstanbul.
- Eren, E. (2013). *Örgütsel Davranış Ve Yönetim Psikolojisi*, İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Ergün, M. (2012). Sınıf Yönetimi. E. Karip (Ed.), *Sınıfta Motivasyon*, Ankara: Pegem Akademi, 133-148.
- Erişen, Y. & Şen, H. S. (2002). Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanlarının Etkili Öğretmenlik Özellikleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1): 99-116.
- Ertürk R. ve Aydın B. (2015). İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet Ve İçsel Motivasyona Yönelik Algılarının İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri*, 2(4): 233-246.
- Evin Gencel, İ. & Güzel Candan, D. (2015). Öğretme Motivasyonu Ölçeği'ni Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(36): 72-89.
- Evin Gencel, İ. & İlman, M. (2019, Ekim). İlkokul Öğretmenlerinin Öğretme Motivasyonları İle Yapılandırmacı Öğrenme Ortamı Oluşturma Düzeyleri. *2.Uluslararası Temel Eğitim Kongresi*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Fidan, T. & Öztürk, İ. (2015a). Perspectives And Expectations Of UnionMember And Non- Union Member Teachers On Teacher Unions. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi -Journal of Educational Sciences Research*, 5(2): 191-220.
- Fokkens- Bruinsma, M. ve Canrinus, E. T. (2012). The Factors Influencing Teaching (FIT)- Choicescale İn A Dutch Teacher Education Program. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 40(3): 249-269.
- French, D., & Russell, C. (2002). Do Graduate Teaching Assistants Benefit From

- Teaching Inquiry-Based Laboratories?. *BioScience*, 52(11): 1036-1041.
- Gelen, İ. (2002). Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Düşünme Becerilerini Kazandırma Yeterliklerinin Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(10): 100-119.
- Genç, G. S. (2015). *Mesleki gelişim seminer çalışmalarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi örneklemi*. İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gülbahar, B., Gümüştas, Z. (2022). Öğretmenlerin Mesleki Motivasyonunu Etkileyen Etkenler. *Pearson Journal of Social Sciences & Humanities*, 7(20): 180-200.
- Gün, F. & Turabik, T. (2019). Öğretmen Adaylarının Olası Benliklerinin Öğretme Motivasyonları Üzerindeki Etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(1): 214-234.
- Güneş, F. (2016). Eğitimde Sorgulamanın Gücü. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2): 188-204.
- Güney, S. (2011). *Örgütsel Davranış*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Juntunen, M., Aksela, M. (2013). Life-Cycle Analysis and Inquiry-based Learning in Chemistry Teaching. *Science Education International*, 24(2): 150-166.
- Kahyaoğlu, R. B. & Karataş, S. (2019). Mesleki Gelişim Eğitim Seminerlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (37): 191-220. DOI: 10.30794/pausbed.536050
- Kara, A. (2008). İlköğretim Birinci Kademedeki Eğitimde Motivasyon Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(2): 59-78.
- Karadeniz, C. B., & Yavuz, C. (2009). Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyonunun İş Tatmini Üzerine Etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(9): 507-519.
- Karamustafaoğlu, S. & Yılmaz, Z. (2015). Öğretmen Adaylarının Sorgulama Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (25): 347-363.
- Karapınar, (2016). *Sorgulamaya dayalı öğrenme ortamının öğretmen adaylarının*

- bilimsel süreç becerileri, sorgulama becerileri ve bilimsel düşünme yetenekleri üzerindeki etkisi*(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Celal Bayar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Manisa.
- Kırıktaş, H. ve Ünal Çoban, G. (2016). Çoklu Zeka Destekli Sorgulama Uygulamalarının Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşüncelerine ve Akademik Başarılarına Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37: 69-88.
- Kızıllan, P. (2002). *Coğrafya öğretmenlerinin sınıfta problem çözme becerilerini kullanmaları ile ilgili betimsel bir çalışma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Klemenz, S., König, J., Rothland, M., Tachtsoglou, S. (2016). Comparing the Change of Teaching Motivations among Preservice Teachers in Austria, Germany and Switzerland: Do In-school Learning Opportunities Matter?.*International Journal of Higher Education*, 5(3): 92-103. DOI: 10.5430/ijhe.v5n3p91
- Koşel, T. (2013). *İşletme Yöneticiliği*, İstanbul: Beta.
- Kreijns, K., Vermeulen, M., Evers, A. & Meijs, C. (2019). The Development of an Instrument to Measure Teachers' InquiryHabit of Mind. *European Journal of Teacher Education*, 42(3): 280-296.
- Krüger, M., Uiterwijk-Luijk, L., Volman, M., Zijlstra, B. (2016). TheRelationshipBetweenPsychologicalFactorsandInquiry-BasedWorkingbyPrimary School Teachers. *Educational Studies*, 43(2): 147-164, DOI: 10.1080/03055698.2016.1248901
- Miles, M. B. &Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. (Second ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2004). Ortak Temel Beceriler. *Tebliğler Dergisi*,67(2563): 665-816.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara.
- Mertkan, Ş. (2015). *Karma araştırma tasarımı*, Ankara: Pegem Akademi.
- Öncü, H. (2012). Motivasyon. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Pegem

Akademi, 159-182.

Özçelik, H. (2019). *Kavram karikatürleri ile desteklenen tahmin et-gözle-açıkla (TGA) yönteminin ortaokul öğrencilerinin sorgulama becerileri, bilimsel süreç becerileri ve kavram öğrenmelerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özsoy, P. (2014). *İlkokul öğretmenlerinin iç motivasyon ve görev performanslarının il eğitim denetmenlerinin uyguladıkları denetim yaklaşımları açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Öztürk, E. & Uzunkol, E. (2013). İlkokul Öğretmeni Motivasyon Ölçeğinin Psikometrik Özellikleri / The Psychometric Properties of the Primary School Teacher Motivation Scale. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4):421-435.

Robbins, S. P. ve Judge, T. A. (2012). *Örgütsel Davranış* (İ. Erdem, Çev.). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Sağır, M. (2016). Sınıfta Motivasyon Süreci. (3. Baskı). Argon, T. ve Sezgin Nartgün, Ş. (Edt.), *Sınıf Yönetimi*, Ankara: Maya Akademi, 121-137.

Sarikaya, B. & Şakiroğlu, Y. (2021). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Sorgulama Becerileri ile Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25): 624-655.

Şahin, F., Tabak, B. Y. & Tabak, H. (2017). Motivasyon Kuramları Bağlamında Akademik Teşvik Ödeneği Uygulamasının Değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 403-410. DOI: [10.5961/jhes.2017.217](https://doi.org/10.5961/jhes.2017.217)

Şenay, D. (2021). *Öğretmenlerin program okuryazarlıkları ve öğretme motivasyonlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Şişman, M. (2015). *Eğitim Bilimine Giriş*, 15 bs. Ankara: Pegem Akademi.

Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*, (6. Baskı). Pearson.

- Tanışlı, D. (2013). İlköğretim Matematik Öğretmeni Adaylarının Pedagojik Alan Bilgisi Bağlamında Sorgulama Becerileri ve Öğrenci Bilgileri, *Eğitim ve Bilim*, 38(169): 80-95.
- Taşkaya, S. M. (2012). Nitelikli Bir Öğretmende Bulunması Gereken Özelliklerin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(2): 283-298.
- Tecer, O. (2011). *İlköğretim müfettişlerince yapılan okul denetimlerinin öğretmenlerin içsel motivasyon ve iş tatmini düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Topak, H. H. (2021). *Müzik öğretmenlerinin öğretme motivasyonları ve mesleki memnuniyetleri (Osmaniye ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Yazıcı, H. (2009). Öğretmenlik Mesleği, Motivasyon Kaynakları ve Temel Tutumlar: Kuramsal Bir Bakış. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1): 33-46.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (8.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, (9.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, K. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerine göre sorgulama becerilerinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.

EK-1

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-59090411-20-62862713
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Burçin PALA)

07/11/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinin 18.10.2022 tarihli ve 35967 sayılı yazısı.
c) Müdürlüğümüz Araştırma ve Anket Komisyonunun 31.10.2022 tarihli tutanağı.

Araştırma Konusu : Sınıf Öğretmenlerinin Öğretme Motivasyonları ile Sorgulama Becerilerinin İncelenmesi
Araştırma Türü : Anket
Araştırma Yeri : Küçükçekmece
Araştırma Yapılacak Kişiler : Sınıf Öğretmenleri
Araştırmanın Süresi : 2022 - 2023 Eğitim - Öğretim Yılı

Yukarıda bilgileri verilen araştırmanın; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa aykırı veri istenmemesi, öğrenci velilerinden açık rıza onayı alınması, Covid-19 tedbirlerinin araştırmacı ve ilgili kurum idarelerince alınması, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarınıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun kamuoyuyla paylaşılması ve araştırma bittikten sonra 2 (iki) hafta içerisinde Müdürlüğümüze gönderilmesi, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde, ilgi (a) genelge esasları dâhilinde uygulanması kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
07/11/2022
Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:

- 1- İlgi (b) Yazı ve Ekleri (5 Sayfa)
- 2- İlgi (c) Tutanak (1 Sayfa)
- 3- Araştırma Geri Dönüş Formu (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad. No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Telefon : 0212 384 36 30 Bilgi İçin : Aydın BALTA
E-posta : stratejigelistirme34@meb.gov.tr Unvanı : VHKİ
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksaron.meb.gov.tr/adresinden> 5391-f396-39fr-hh7f-e99f kodu ile teyit edilebilir

EK-2

↩ Yanıtla ↩ Tümünü yanıtla → İlet 📁 Arşivle 🗑 Sil 📎 Bayrak ekle ...

Re: Öğretme Motivasyonu Ölçeği- Ölçek İzni

İlke EVİN GENCEL <ilke.evingencel@idu.edu.tr>

29.06.2022 12:00

Kime: burçin safak

Merhaba Burçin,
Ölçeği kullanmandan mutluluk duyuyorum.
Başarılar diliyorum.
Prof. Dr. İlke EVİN GENCEL

Kimden: "burçin safak" <burcnsafak@hotmail.com>
Kime: "İlke EVİN GENCEL" <ilke.evingencel@idu.edu.tr>
Gönderilenler: 29 Haziran Çarşamba 2022 10:15:32
Konu: Öğretme Motivasyonu Ölçeği- Ölçek İzni

Merhaba,

Sayın İlke EVİN GENCEL Hocam,
Ben Burçin PALA. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Yönetimi bölümü yüksek lisans öğrencisiyim. Dr. Öğr. Üyesi Kamil Arif KIRKIÇ Hocamın danışmanlığında yürüteceğim yüksek lisans tezimde, Dilek GÜZEL CANDAN Hocam ile Türkçe'ye uyarlanmış olduğunuz Öğretme Motivasyonu Ölçeği'ni yüksek lisans tezimde kullanmak istiyorum. Çalışmada ölçeğin kullanımına izin verirsiniz çok memnun olurum. Ölçeğinizle ilgili bilmem gereken bir şey var mı?

Teşekkür ederim,
Saygılarımla

↩ Yanıtla ↩ Tümünü yanıtla → İlet 📁 Arşivle 🗑 Sil 📎 Bayrak ekle ...

RE: ÖZSA Ölçeği- Ölçek Kullanım İzni

Kamil Arif KIRKIÇ <kamil.kirkic@izu.edu.tr>

28.06.2022 09:23

Kime: burçin safak

Merhaba,
Burçin Öğretmen,
Ölçeği çalışmanızda kaynak göstererek kullanabilirsiniz. Ölçek ile ilgili yayınlanan bildiride ölçek hakkında bilgiler mevcuttur.

Sağlıklı ve iyi günler dilerim.

Kamil Arif KIRKIÇ (Ph.D.)
Dekan Yardımcısı - Vice Dean
0 212 692 89 33 | kamil.kirkic@izu.edu.tr | www.izu.edu.tr
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi/University
Eğitim Fakültesi/ Faculty of Education, EG 224
Halkalı – Küçükçekmece
İstanbul-Türkiye

From: burçin safak <burcnsafak@hotmail.com>
Sent: Tuesday, June 28, 2022 9:15 AM
To: Kamil Arif KIRKIÇ <kamil.kirkic@izu.edu.tr>
Subject: ÖZSA Ölçeği- Ölçek Kullanım İzni

Sayın Kamil Arif KIRKIÇ Hocam,
Ben Burçin PALA. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Yönetimi bölümü yüksek lisans öğrencisiyim. "Sınıf Öğretmenlerinin Öğretme Motivasyonu ve Sorgulama Becerilerinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezimde, Doç. Dr. Mustafa Yüksek Erdoğan Hocam ile Türkçe'ye uyarlanmış olduğunuz Öğretmen Zihinsel Sorgulama Alışkanlıkları Ölçeği'ni (ÖZSA) yüksek lisans tezimde kullanmak istiyorum. Çalışmada ölçeğin kullanımına izin verirsiniz çok memnun olurum. Ölçeğinizle ilgili bilmem gereken bir şey var mı?

Teşekkür ederim,
Saygılarımla

EK-3

1) KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcılar;

Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonları ile sorgulama becerileri arasındaki ilişkiyi ölçmek üzere hazırlanmıştır. Sizin desteğiniz ile gerçekleşen bu araştırmadan elde edilecek verilerin güvenilirliği açısından içten yanıt vermeniz önem taşımaktadır. Bu çalışmadan elde edilecek veriler sadece bilimsel araştırma için değerlendirilecek olup kendi kişisel bilgilerinizi (ad – soyadı vb.) yazmanıza gerek yoktur. Araştırmaya zaman ayırdığınız için ve çalışmaya olan katkılarınız için teşekkür ederiz.

1) Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

2) Yaşınız

3) Medeni Durum Evli () Bekâr ()

4) Mesleki Deneyim 1-5 Yıl () 6-10 Yıl ()

11-15 Yıl () 16-20 Yıl () 21 Yıl ve üstü ()

5) Görev yaptığınız okulda çalıştığınız süre 1-2 Yıl () 3-4 Yıl () 5 Yıl ve üstü ()

2) ÖĞRETME MOTİVASYONU ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadelerden size uygun olan kutucukları X işareti ile işaretleyiniz.

Kesinlikle Katılmıyorum 1	Katılmıyorum 2	Biraz Katılmıyorum 3	Biraz Katılıyorum 4	Katılıyorum 5	Kesinlikle Katılıyorum 6
1. Gelecekte daha iyi bir mevki elde etmemi sağlayacağı için öğretmeyi seçtim.					
1	2	3	4	5	6
2. Öğretmenlikten daha zevkli bir kariyer düşünmüyorum.					
1	2	3	4	5	6
3. Bana sağladığı özgürlük nedeni ile öğretmenliği seçtim.					
1	2	3	4	5	6
4. Öğretmenlik diploması neredeyse her yerde iş bulmamı sağlayacağı için öğretmenliği seçtim.					
1	2	3	4	5	6
5. Öğretmen olma konusundaki kararımı başkalarıyla paylaştığımda heyecanlanıyorum.					
1	2	3	4	5	6
6. Öğretmen olarak toplumda saygı göreceğim için öğretmenliği seçtim.					
1	2	3	4	5	6
7. Sağladığı olanaklar iyi olduğu için öğretmenliği seçtim.					
1	2	3	4	5	6
8. Sırf öğretme keyfini alabilmek için öğretmek istiyorum.					
1	2	3	4	5	6
9. Bana güçlü bir kişisel doyum sağlayacağına inandığım için öğretirim.					
1	2	3	4	5	6
10. Öğretmenler toplumda etki yarattığı için öğretmenlik mesleğini seçtim.					
1	2	3	4	5	6
11. Öğretmenliğin kendisi bir ödüdür.					
1	2	3	4	5	6
12. Sadece öğretmek adına öğretmek istiyorum.					
1	2	3	4	5	6

3) ÖĞRETMENLERİN ZİHİNSEL SORGULAMA ALIŞKANLIKLARI ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki soruları “Benim için hiç uygun değil=1” ile “Benim için tamamen uygun=7” aralığında kendinize en uygun olanı seçerek işaretleyiniz.

Derin Anlayışa Değer Verme						
1.Okulda çalışırken meslektaşlarımı işlerini nasıl yaptıklarını öğrenmek için izlerim.						
1	2	3	4	5	6	7
2.Okulda çalışırken başkalarından işimi nasıl yaptığımı yönelik görüş ve önerilerini alırım.						
1	2	3	4	5	6	7
3.Okulda çalışırken yaptığım işleri değerlendirmek için bilgi toplamaya çalışırım.						
1	2	3	4	5	6	7
Karar Verme ve Belirsizliği Hoş Görme						
4.Okulda çalışırken çözüm önerileri ya da açıklamalarda belirsizlikler olduğunda bile bu durumlara hoşgörü ile yaklaşabilirim.						
1	2	3	4	5	6	7
5.Okulda çalışırken makul açıklamalar, mantıklı çözüm önerileri varsa bazı belirsizlikleri göz ardı edebilirim.						
1	2	3	4	5	6	7
Farklı Bakış Açıları Edinme ve SistematiK Olarak Daha Odaklanan Sorular Sorma						
6.Okulda çalışırken ne kadar mantıklı olup olmadığına bakmaksızın, gereksiz öneri ve açıklamaları reddederim.						
1	2	3	4	5	6	7
7.Okulda çalışırken bir problemle ilgili henüz çözüm önerileri olmasa bile bu sorunla başa çıkabilirim.						
1	2	3	4	5	6	7
8.Okulda çalışırken sorunları çözmek için daha iyi ve hedefe daha odaklanmış sorular sormaya çalışırım.						
1	2	3	4	5	6	7

9. Okulda çalışırken olaylara farklı açılardan bakmaya çalışırım.						
1	2	3	4	5	6	7
10.Okulda çalışırken çözümler ve açıklamalar konusunda önyargılardan kaçınmaya çalışırım.						
1	2	3	4	5	6	7
11.Okulda çalışırken sorunları sistematik olarak ele alıp kanıta dayalı somut çözümler bulmaya çabalarım.						
1	2	3	4	5	6	7

4) ÖĞRENCİLERİN KENDİ KENDİNE ÖĞRENMEYE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEMEYE YÖNELİK YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Değerli Katılımcılar;

Merhaba, ben Burçin PALA. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Yönetimi bölümünde yüksek lisans yapmaktayım. “Sınıf Öğretmenlerinin Öğretme Motivasyonları ile Sorgulama Becerilerinin İncelenmesi” adlı tez çalışmam için hazırlanmış olan bu görüşme formunda öğretmenlerin öğretme motivasyonu ve sorulama becerileri ile ilgili görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Sizin desteğiniz ile gerçekleşen bu araştırmadan elde edilecek verilerin güvenilirliği açısından içten yanıt vermeniz önem taşımaktadır. Bu çalışmadan elde edilecek veriler sadece bilimsel araştırma için değerlendirilecek olup kendi kişisel bilgilerinizi (ad – soyadı vb.) yazmanıza gerek yoktur. Araştırmaya zaman ayırdığınız için ve çalışmaya olan katkılarınız için teşekkür ederiz.

- 1)Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyonunu neler etkilemektedir?
- 2)Sınıf öğretmenlerinin öğretme motivasyon düzeyleri mesleki gelişim çalışmasına katılımı ile artmakta mıdır?
- 3) Sınıf öğretmenlerinin sorgulama becerilerini neler etkilemektedir?
- 4)Yüksek öğretme motivasyonuna sahip öğretmenlerin sorgulama becerilerine ilişkin görüşleri nelerdir?

EK-4

T.C.
KÜÇÜKÇEKMECE KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-62969281-903.01-68228807
Konu : Anket ve Araştırma İzni
(Burçin PALA)

12.01.2023

Sayın: Burçin PALA
Atakent Mah. 234. Sokak Manolya Sitesi C3-10 Daire :49
Küçükçekmece/İSTANBUL

İlgi : a)İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 07/11/2022 tarihli ve 62862713 sayılı yazısı.
b)10/01/2023 tarihili ve 678018690 sayılı dilekçe .

İlçemiz Toki Şehit Er Yılmaz Özdemir İlkokulunda Sınıf Öğretmeni olarak Görev yapmaktasınız. İlgi (a) olur ve ilgi (b) dilekçeniz ile istemiş olduğunuz, Küçükçekmece İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne Bağlı resmi kamu kurumlarında görev yapan sınıf öğretmenleri sayısı MEBBIS verileri doğrultusunda (1269) kişi olarak gözükmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Murat GÖZÜDOK
İlçe Milli Eğitim Müdürü

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Adres : Atakent Mahallesi 1.Etap Cumhuriyet Cad.No: 4
Küçükçekmece/İST
Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hatice CANBAZ (Dahili:154) İnsan Kaynakları Atama Bölümü

Telefon No : 0 (212) 470 40 52
E-Posta : kucukcekmece34@meb.gov.tr
Kısa Adres : meb@tr01.kep.tr

Unvanı : Bilgisayar İşletmeni
İnternet Adresi : kucukcekmece.meb.gov.tr Faks:2124717979

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 61fb-05b5-3121-8ba6-461d kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Burçin Pala

A. EĞİTİM

Lisans: Adnan Menderes Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü, 2009, Aydın

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, 2023, İstanbul

B. MESLEKİ DENEYİM

2009-2013 Hikmet Uluğbay İlköğretim Okulu

2013 -2015 Göktürk İlkokulu

2015 -2023 Toki Şehit Er Yılmaz Özdemir İlkokulu

C. PROJELERİ

1. “Başarı Engel Tanımaz” eTwinning Projesi
2. “Her Şey Küçük Bir Adımla Başlar” eTwinning Projesi
3. “Resmim Söyler Dünya Dinler” eTwinning Projesi
4. “Akran Zorbalığı İle Mücadele” eTwinning Projesi
5. AB Erasmus Akreditasyon Okul Eğitim Kurs Faaliyeti Hareketliliği
6. Bütünleştirici Eğitimin Geliştirilmesi Projesi (BEGEP)